

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
klasy trzeciej szkoły podstawowej

CZĘŚĆ
3B

**POBIERZ
CZĘŚĆ 3B
PORADNIKA
WIOSNA**

Joanna Połec
Barbara Ochmańska

EDUKACJA ZINTEGROWANA

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
klasy trzeciej szkoły podstawowej

CZĘŚĆ

3B

AUTORKI

Joanna Poleć, Barbara Ochmańska

REDAKTOR PROWADZĄCA

Renata Faron-Radzka

REDAKCJA MERYTORYCZNA

Iwona Lewandowska

REDAKCJA JĘZYKOWA

Agnieszka Cieślak

PROJEKT I OPRACOWANIE GRAFICZNE

Katarzyna Mickiewicz

(z wykorzystaniem motywu z okładki *Naszej szkoły*,
zaprojektowanej przez Katarzynę Trzeszczkowską)

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD

Paweł Jaros

RYSUNKI

Elżbieta Śmietanka-Combik

WYDAWCA

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Al. Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00, fax: 22 345 37 70

www.ore.edu.pl

Wydanie I

Warszawa 2017

ISBN 978-83-65450-51-7 (całość)

ISBN 978-83-65450-60-9 (część 3B)

Trzecia część poradnika jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

[Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/)

Każdy z nas o czymś marzy

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta z uwagą wiersz;
- redaguje i pisze zdania o swoim przyszłym zawodzie;
- umie zadawać pytania dotyczące zawodów;
- przeprowadza wywiad ze znanym sportowcem;
- tworzy oryginalne obrazy umysłowe, pobudza klarowność wyobrażeń.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- doskonalimy myślenie przyczynowo-skutkowe;
- rozwijamy umiejętności komunikowania się z innymi w różnych formach ekspresji;
- rozwijamy wyobraźnię i myślenie twórcze;
- poznajemy różne zawody.

Natalia Usenko
Rozmowa

Wczoraj były imieniny ciotki Zośki. Mnóstwo ludzi przyszło – dzieci i dorośli. Wszyscy śmiali się, gadali i bawili, aż tu wujek mnie zagadnął w pewnej chwili: – Kim chcesz zostać, gdy dorosłym będziesz panem?

No, zaskoczył mnie kompletnie! Kim zostanę?

Nie wiem, może będę gwiazdą piłki nożnej? Cud-bramkarzem! Albo supernapastnikiem! A publiczność zgromadzona na stadionie będzie mi kibicowała głośnym krzykiem.

Chciałbym też weterynarzem być, od ptaków. Chorym ptakom składać skrzydła polamane, żeby mogły znowu cieszyć się i fruwać, zaświergotać i odlecieć hen, w nieznanie...

Mógłbym być kierowcą albo naukowcem. Zagrać w filmie o wampirach. Bronić słoń! Chciałbym też zbudować taki szybki pociąg, żeby żaden inny nie mógł go dogonić.

Powiedziałem więc wujkowi o tym wszystkim, a on spojrzał na mnie nagle, zadumany. – Wiesz co, Jasiek? Też ci będę kibicował. Strasznie mi się podobają twoje plany!

SPIS TREŚCI

1. Co odpowiedział bohater wiersza na pytanie zadane przez wujka?
2. W jaki sposób chłopiec może zdobyć informacje o wymarzonych przez siebie zawodach?
3. Opowiedzcie sobie w parach o zawodzie, który wykonuje ktoś z waszych bliskich lub znajomych.
4. Zastanówcie się, o jakim kibicowaniu myśli chłopiec, a o jakim jego wujek.
5. Napiszcie kilka zadań o tym, czym chcielibyście się zajmować, gdy będziecie dorośli.

4 ROZMOWA 5

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

SPOTKANIE ZE ZŁOTĄ RYBKĄ

Nauczyciel informuje uczniów, że za chwilę udadzą się w podróż do swojej przyszłości i poznają kilka zawodów. Mówi, że mogą poprosić złotą rybkę o jedną rzecz dotyczącą ich przyszłości. Dzieci odpowiadają na pytanie nauczyciela: Co by było, gdybym spotkał/spotkała złotą rybkę? Potem nauczyciel prowadzi ćwiczenia, w których uczniowie mogą wcielić się w role osób wykonujących różne zawody.

WYWIAD Z...

Nauczyciel zapowiada dzieciom, że wkrótce znany polski kierowca rajdowy Krzysztof Hołowczyc (lub Robert Kubica, kierowca Formuły 1), odwiedzi szkołę. Dzieci będą uczestnikami spotkania z człowiekiem sukcesu. Prosi, aby zastanowiły się i zapisały, jakie trzy pytania chciałyby mu zadać, aby poznać jak najwięcej szczegółów na temat jego treningów, wyników, dzieciństwa itd.

OKULISTA

Kolejny zawód, o którym marzą dzieci, to lekarz. Okulista jest lekarzem zajmującym się profilaktyką oraz leczeniem chorób układu wzrokowego, badaniem struktur związanych z narządem wzroku. Zadaniem uczniów jest sporządzenie listy sposobów ochrony oczu. Następnie dzieci w parach rozmawiają na temat różnych lekarzy, szczególnie tych związanych z okulistyką. Tworzą wspólnie własną tablicę Snellena (tablicę do badania ostrości wzroku) złożoną z liter

różnej wielkości. Wybierają spośród siebie okulistę, który będzie wskazywał litery na tablicy. Pozostałe dzieci mówią, jakie to litery, najpierw przyglądając się im obojętnie, a potem zakrywając naprzemiennie jedno z nich.

GIMNASTYKA OCZU

Aby mieć dobry wzrok, trzeba systematycznie ćwiczyć. Nauczyciel zaprasza do gimnastyki oczu:

Ćwiczenia z wymyślonym ołówkiem trenują mięśnie gałki ocznej i poprawiają ostre widzenie szczegółów. Dzieci przyjmują wygodną pozycję, rozluźniają się i... wyobrażają sobie, że przedłużeniem ich nosa jest ołówek. Poruszają powoli i płynnie głową, kreślą ołówkiem dowolne kształty, np. obrysowują kontury oglądanych lub wymyślonych przedmiotów (drzewa, trójkąta, jabłka itp.). Zaczynają od większych rzeczy, a potem przechodzą do drobiazgów. Następnie zamykają oczy i próbują wyobrazić sobie swoje rysunki – śledzą przez chwilę ich kształty. Potem wolno uchylają powieki i kilka razy mrugają. Posługując się tą techniką, mogą sobie też wyobrazić (i oglądać z zamkniętymi oczami) barwne wzory. Oczy uwielbiają śledzić przebieg linii, zwłaszcza falistych, labiryntów itp.

Strojenie min odpręża mięśnie twarzy i oczu. Uczniowie zamykają mocno powieki i robią kilka grymasów, np. marszczą nos, ściągają brwi, rozciągają usta w uśmiechu – tak by poczuli, że napinają się mięśnie twarzy. Potem rozluźniają się, otwierają oczy i parę razy mrugają.

Nakrywanie dłońmi błyskawicznie relaksuje. Aby oczy mogły się zregenerować, dzieci siadają lub kładą się wygodnie. Rozcierają dłonie, nakrywają nimi twarz, zamykają oczy i po prostu odpoczywają przez chwilę.

RZEŹBIARZ

Tym razem dzieci starają się z gazety i innych materiałów, które znajdą na swojej ławce, wyczarować ciekawą formę przestrzenną lub budowlę o niezwykłych kształtach, niespotykane zwierzę, formę roślinną, przedmiot codziennego użytku lub przybyszów z kosmosu. Uczniowie mogą pomalować pracę farbami plakatowymi i ułożyć o niej krótkie opowiadanie lub wierszyk.

GRAFIK

Dzieci wycinają z makulatury ciekawe fotografie (zwierząt, roślin, ludzi, rzeczy), a następnie rozkładają je na stoliku i zastanawiają się, które elementy z poszczególnych zdjęć wykorzystają do stworzenia fotomontażu (np. głowa zwierzęcia, tułów człowieka, nogi krzesła). Nakleją propozycję na kartkę. Wymyślają scenę z udziałem swojego bohatera i dorysowują kredkami brakujące elementy otoczenia.

ARCHITEKT

Dzieci projektują swój wymarzony dom. Wykonują makietę z tektury, różnych pudełek, klocków, papieru kolorowego, farb, bibuły itp.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 4–5.

LITERATURA:

Szmidt K.J., Bonar J., (2000), *Żywioty. Lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym. Książka dla nauczyciela*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

PRACA Z TEKSTEM (podręcznik, s. 4–5)

Dzieci zapoznają się z wierszem Natalii Usenko *Rozmowa*. Odpowiadają na pytania z podręcznika: Co odpowiedział bohater wiersza na pytanie zadane przez wujka? W jaki sposób chłopiec może zdobyć informacje o wymarzonych przez siebie zawodach?

Potem uczniowie rozmawiają o zawodach, które wykonują ich bliscy lub znajomi. Piszą kilka zadań o tym, czym chcieliby się zajmować, gdy będą dorośli.

GDYBYM BYŁ/BYŁA...

Na zakończenie zajęć dzieci kończą zdania:

Gdybym był/była..., to...

Żeby być..., powinienem/powinnam...

PRACA DOMOWA

Przeanalizuj losy zawodowe członków własnej rodziny – rodziców, rodzeństwa, dziadków, pradiadków, ciot i wujków. O którym z tych zawodów chciałbyś dowiedzieć się więcej, który jest najbliższy twoim osobistym preferencjom?

Jakie skarby kryją się w aptece?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- samodzielnie wykonuje różne produkty, które można nabyć w aptece;
- wyjaśnia, kim jest farmaceuta, a kim aptekarz;
- wymienia produkty, które można kupić w aptece;
- projektuje opakowanie produktu dostępnego w aptece;
- przygotowuje listę medykamentów i rzeczy, które powinny znaleźć się w klasowej apteczce;
- zgodnie współpracuje z innymi w zespole zadaniowym.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- rozwiązujemy krzyżówkę;
- przygotowujemy produkty dostępne w aptece;
- projektujemy proste formy użytkowe: opakowanie na leki, krem itp.;
- przygotowujemy listę medykamentów i rzeczy, które powinny znaleźć się w klasowej apteczce;
- pracujemy w grupie.

W starej aptece

W Warszawie, na Starym Mieście, przy ulicy Piwnej znajduje się Muzeum Farmacji imienia Antoniny Leśniewskiej. Założyła ona pierwszą na świecie aptekę, w której pracowały tylko kobiety. Dzięki temu otworzyła im drogę do zawodu, który wcześniej był zarezerwowany dla mężczyzn.

Dawno temu apteki były miejscem, gdzie dzięki eksperymentom odkrywano różne substancje, które następnie stosowano jako leki. Większość leków wykonywana była w aptekach przez farmaceutów, zwanych żartobliwie „pigularzami”.

Pani profesor Iwona Arabas, opiekująca się muzeum opowiedziała nam, że aptekarze byli twórcami receptur, z których korzystano także w przemyśle spożywczym, naftowym, kosmetycznym i cukierniczym.

SPIS TREŚCI

Jak zrobić mydło?

Jeśli chcecie wykonać naturalne mydło, możecie skorzystać z podanego niżej przepisu.

UWAGA!
Mydło przygotowujecie wyłącznie z pomocą osoby dorosłej!

Przygotujcie: bazę glicerynową i wybrane dodatki, np. barwnik spożywczy lub specjalny barwnik do mydeł, olejek zapachowy, suszone rośliny (np. rumianek, lipę, nagietek, lawendę), dzbanek żaroodporny i foremki silikonowe (np. do lodu).

- 1 Do silikonowych foremek włożcie wybrane dodatki. Możecie wlać kilka kropli olejku zapachowego.
- 2 Poproście osobę dorosłą o podgrzanie bazy glicerynowej do temperatury około 70–80°C.
- 3 Do rozpuszczonej gliceryny możecie dodać niewielką ilość przygotowanego barwnika. Ostrożnie wymieszajcie całość.
- 4 Nalejcie do foremek rozpuszczoną glicerynę. Kiedy wystygnie, włożcie foremkę na kilka godzin do lodówki, aż mydełka stwardnieją.

Jak zrobić sól do kąpieli?

Do pojemnika wsypanie 5 łyżek soli kuchennej, 5 łyżek sody oczyszczonej i ćwierć łyżeczki barwnika spożywczego w dowolnym kolorze. Całość dokładnie wymieszajcie. Na koniec dodajcie 5 kropli naturalnego olejku zapachowego i ponownie wymieszajcie. Sól możecie dodawać do kąpiele.

1. Zorganizujcie wycieczkę do apteki. Wcześniej przygotujcie pytania, które chcielibyście zadać pracującym tam osobom.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

KRZYŻÓWKA WPROWADZAJĄCA DO ZAJĘĆ

Zajęcia są poprzedzone wycieczką do pobliskiej apteki. Po powrocie dzieci układają i rozwiązują krzyżówkę, która wprowadzi je w tematykę. Rozmawiają pod kierunkiem nauczyciela o treściach związanych z hasłem łamigłówek – „apteka” – oraz o wycieczce do tego miejsca. Dowiadują się: Kim jest farmaceuta, a kim aptekarz? Jak współcześnie powstają leki? Kto i gdzie je produkuje? Czy wszystkie leki są bezpieczne? Czy można je samemu zażywać? Kto decyduje o sposobie i ilości zażywanych leków? Jak powstają maści? Czy dzieci same mogą je zrobić?

PRACA W GRUPACH

Następne zadanie będzie polegało na samodzielnym wykonaniu przez dzieci różnych produktów, które można nabyć w aptece. Nauczyciel dzieli uczniów na cztery zespoły zadaniowe. Każda grupa wybiera swojego lidera, który wylosuje dla nich zadanie i zaprezentuje efekty pracy zespołu innym uczniom.

Na kartkach w czterech kolorach znajdują się receptury na krem do rąk (żółta), mydło (niebieska), syrop na przeziębienie (czerwona) i maseczkę na twarz (zielona). Receptury i sposób wykonania produktów:

Grupa żółta: 4 łyżki wosku pszczelego, 2 łyżki masła z awokado, 8 łyżek oleju kokosowego. Zmieszać dokładnie wosk pszczeli z masłem z awokado. Dodać olejek i ponownie wymieszać składniki. Wlać do słoika i zostawić do stężenia.

Grupa niebieska: 75 g żelatyny, 250 ml gotowanej wody, 250 ml płynu do kąpiele, półtora łyżki soli, ćwierć łyżeczki cukru, dodatki (np. suszone kwiatki), silikonowe foremki do babeczek.

Żelatynę rozpuścić w gorącej wodzie, następnie dodać sól, cukier, płyn do kąpiele i dobrze mieszać. Do foremek włożyć przygotowane dodatki do mydełka i zalać powstałą płynną masą. Opcjonalnie do każdej z foremek można dodać kropelkę barwnika spożywczego, aby nadać mydełkom kolor. Foremki wstawić na 45 minut do lodówki.

Grupa czerwona: 2 duże cebule, 2 duże cytryny, 50 ml miodu gryczanego i 50 ml lipowego, 4 łyżki posiekanego imbiru, 5 ząbków czosnku.

Przygotowane produkty pokroić w plastry, ułożyć warstwami w słoiku i odstawić w ciepłe miejsce.

Grupa zielona: 1 mały dojrzały banan, 2 łyżki śmietany kremówki, 1 łyżka miodu, 1 łyżka płatków owsianych, 4 krople wody różanej.

Rozgnieść banan widelcem. Dodać miód, płatki i kremówkę. Dodać wody różanej. Jeśli masa jest zbyt gęsta, dolać wody. Wymieszać wszystko dobrze, aż do uzyskania jednolitej masy. Nałożyć na oczyszczoną skórę twarzy, nawet na powieki. Po 15 minutach usunąć ściereczką zwilżoną ciepłą wodą.

Każda grupa prezentuje wyniki swojej pracy, opowiada o obserwacjach i podaje wnioski. Dzieci mogą spróbować przygotowanych specyfików, a resztę zabrać do domu. Nauczyciel

zwraca uczniom uwagę na to, że nie mogą samodzielnie zażywać i przygotowywać leków. O potrzebie wzięcia lekarstwa zawsze powinien decydować dorosły. W przypadku choroby należy skonsultować się z lekarzem.

Wskazówka: Niezbędne materiały należy zgromadzić przed rozpoczęciem zajęć. Ławki trzeba przykryć folią malarską lub gazetami. Przed przystąpieniem do pracy dzieci powinny umyć ręce. Nauczyciel zapoznaje uczniów z instrukcją wykonania zadań.

PROJEKT OPAKOWANIA

Nauczyciel prosi uczniów, aby wykorzystując różne materiały papiernicze, wykonali w grupach opakowanie dla przygotowanego przez nich produktu. Mogą zaprojektować np. logo apteki, która wyprodukowała maść. Nauczyciel zwraca uwagę na to, że opakowanie powinno być nie tylko ładne, ale przede wszystkim użyteczne, tj. zawierać wszystkie niezbędne informacje o produkcie. Dzieci przed wykonaniem zadania oglądają przyniesione przez nich pudełka po lekach i czytają ich ulotki oraz informacje na opakowaniach.

W APTECE

Dzieci symulują wizytę w aptece. Wykorzystują przygotowane własnoręcznie produkty oraz przyniesione opakowania po lekach. Nauczyciel wyznacza osobę, która zakłada biały fartuch i pełni rolę aptekarza. Potem uczniowie opracowują receptę produktu na dobry humor.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 6–7.

Nasze marzenia

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zadaje pytania do tekstu;
- zna pisownię wyrazów z „ż”;
- zapisuje wyrazy z trudnościami ortograficznymi;
- opracowuje w formie graficznej mapy myśli dotyczące zasad pisania wyrazów z „ż”;
- układa wspólną opowieść;
- tworzy listę zawodów mogących cieszyć się powodzeniem w przyszłości.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- zadajemy pytania do tekstu;
- piszemy wyrazy z trudnościami ortograficznymi;
- opracowujemy w formie graficznej mapy myśli dotyczące zasad pisania wyrazów z „ż”;
- układamy wspólną opowieść;
- tworzymy listę zawodów mogących cieszyć się powodzeniem w przyszłości.

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Kim będę?

To, że Robert jest klasowym rozrabiaką, wiedzieli wszyscy. Więc kiedy przepychając się do drzwi, popsuł półkę na książki, nikt się nie zdziwił. Nawet pani. Ale kiedy tydzień później przyniósł do szkoły nową półkę i powiedział, że sam ją zrobił, zdziwili się wszyscy. Nawet pani. Zwłaszcza że nowa półka była ładniejsza od tej zniszczonej. Grubsza i pomalowana na zielono wyglądała wspaniale.

– Zmyślasz. Niemożliwe, że sam ją zrobiłeś – powiedziała Żaneta.
– No, niemożliwe – pokiwał głową Darek.
– A właśnie, że możliwe! Bo ja będę stolarzem – zdenerwował się Robert.
– Skąd wiesz, że będziesz stolarzem? – zainteresowała się pani.
– Bo mój dziadek jest stolarzem. I tata. I oni mnie wszystkiego uczą, i ja to bardzo lubię. A najbardziej lubię zapach drewna w warsztacie. I to, jak tata bierze deski i zastawia się, co z nich zrobi. W naszym warsztacie są różne supernarzędzia i ja już umiem się nimi posługiwać. To znaczy nie wszystkimi, bo niektórymi mi jeszcze nie wolno. Ale dziadek powiedział, że niedługo mnie nauczy, bo mam talent do stolarstwa. I będę umiał robić takie piękne meble jak on – rozgadał się Robert.
– A ja wcale nie chcę być nauczycielką w przedszkolu jak moja mama. Małe dzieci mnie denerwują. Ja chcę być piosenkarką – odezwała się nagle Celina.
– A co zrobisz, jak nikt nie będzie chciał cię słuchać? – zachichotał Wojtek, ale Celina wcale się nie obraziła. Celina miała plan.
– To będę śpiewać dla przyjemności. A na wszelki wypadek zostanę też inżynierem. Uwielbiam matematykę! – oświadczyła.
– Kilka zawodów to bardzo dobry pomysł. Dzięki temu mamy więcej możliwości pracy i nigdy się nią nie znudzimy – pokiwała głową pani. – Ale najważniejsze w życiu to robić to, co się lubi. Jeśli kochamy swoją pracę, to nasze życie jest piękniejsze.
– Ale ja nie wiem, co lubię – zmartwiła się Natalia.
– W waszym wieku to żaden problem. Macie jeszcze mnóstwo czasu, żeby się dowiedzieć – pocieszyła ją pani.
– Ale jak? Jak się dowiedzieć, co się lubi? – dopytywała Natalia.

SPIS TREŚCI

– Próbujcie różnych rzeczy i patrzcie, które się wam najbardziej podobają. Dzięki temu możecie odkryć swoje talenty. W naszej szkole są różne kółka: teatralne, plastyczne, podróżnicze. Zapiszcie się do nich – powiedziała pani.
– A ja dowiedziałem się, co lubię, z książki – odezwał się Wojtek.
– Naprawdę? Tam było napisane, co lubisz? – zdziwiła się Natalia.
– Nie, to była książka przyrodnicza. I jak zacząłem oglądać zdjęcia roślin, to nie mogłem przestać, takie to było ciekawe. A potem poszedłem z tą książką na spacer do lasu i szukałem tych roślin ze zdjęć. I znalazłem!
– To może zostaniesz przyrodnikiem? – zapytała pani.
– Nie, ja będę farmaceutą – bardzo poważnie odpowiedział Wojtek.
– A co to znaczy farmaceutą? – zapytał Patryk.
– To ktoś, kto robi lekarstwa – wyjaśnił Wojtek. – Będę robił lekarstwa z roślin.
– Chcesz leczyć ludzi? – zainteresowała się pani.
– Chcę wynaleźć lekarstwo, dzięki któremu każde dziecko będzie miało szczęśliwe dzieciństwo, tak jak ja teraz – powiedział Wojtek i w klasie zrobiło się cicho.
Wszyscy wiedzieli, że Wojtek wychowuje się w rodzinie zastępczej. I że zanim do niej trafił, było mu bardzo źle.
– Lekarstwo, dzięki któremu dzieci będą szczęśliwe – powtórzyła pani. – Kto wie, może to możliwe...
– Naprawdę pani tak myśli? – ucieszył się Wojtek.
– Moi drodzy, kiedy ja byłam mała, nikt nie miał w domu komputera i nikt nie słyszał o internecie. Nawet telefonu nie mieli wszyscy, a jeśli już był, to taki na kablu, z którym nie można wyjść na dwór.
– Naprawdę?! – Dzieci były zaskoczone.
– Naprawdę! – zaśmiała się pani. – A skoro w tak krótkim czasie tak wiele się zmieniło, to kto wie, co będzie za dziesięć lat, kiedy wy będziecie dorośli? Może jeszcze nie istnieją zawody, które będziecie wykonywać? A więc wszystko jest możliwe, nawet lekarstwo zapewniające szczęście.

NOWE SŁOWO

Rozmowę dwóch lub więcej osób nazywamy dialogiem.

1. Przeczytajcie tekst opowiadania z podziałem na role. Zwróćcie uwagę na to, jak w tekście zaznaczone są wypowiedzi poszczególnych osób.
2. Kim chcą zostać bohaterowie opowiadania, gdy dorosną?
3. Porozmawiajcie o marzeniu Wojtka i o swoich marzeniach.
4. Jak sądzicie, które zawody będą potrzebne w przyszłości? Podyskutujcie na ten temat.
5. Zwróćcie uwagę na pisownię wyrazów: książka, inżynier, możliwe, różne, Żaneta, życie, żaden, żeby, może, poważnie. Ulóżcie z nimi zdania złożone.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

PRACA Z TEKSTEM (podręcznik, s. 8–9)

Nauczyciel czyta opowiadanie Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel *Kim będę?* Uczniowie zadają pytania do tekstu i odpowiadają na nie. Nauczyciel cytuje słowa Wojtka: „Chcę wynaleźć lekarstwo, dzięki któremu każde dziecko będzie miało szczęśliwe dzieciństwo, tak jak ja teraz”. Pyta dzieci, co one chciałyby robić w przyszłości, o czym marzą. Uczniowie dyskutują nad znaczeniem tej wypowiedzi. Następnie wyszukują nazwy zawodów w opowiadaniu i zapisują je na przygotowanych przez nauczyciela paskach papieru. Układają wyrazy w kolejności alfabetycznej i zapisują je w zeszytach. Dobierają się w pary, losują po dwie nazwy przedstawicieli zawodów i układają pomiędzy nimi dialogi. Następnie dzieci czytają z podziałem na role tekst opowiadania.

NASZE MARZENIA

Dzieci siadają w kręgu, w którym będą snuć wspólną opowieść. Zaczyna nauczyciel, potem głos zabierają kolejne osoby siedzące w kręgu, zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Każdy może opowiadać i wymyślać, co tylko chce. Kiedy ktoś poczuje, że nie ma pomysłu na dalszy ciąg opowieści, może wymienić imię innej osoby, która będzie ją kontynuować. Ważne jest, że ma być to jedna spójna historia, dlatego należy uważnie słuchać, o czym opowiadają poprzednicy, i starać się nawiązywać do wymyślonych faktów, bohaterów itp. Propozycje początku opowieści:

Był sobie pewien chłopiec, który marzył, że w przyszłości zostanie strażakiem...

Kasia lubi projektować stroje dla lalek...

Karol w dzieciństwie uwielbiał rysować. Marzył, aby...

W trakcie snucia opowieści nauczyciel odtwarza nastrojową muzykę, odpowiednio dobraną do tematu historii.

ORTOGRAFICZNE MAPY MYŚLI

Dzieci w parach przygotowują mapy myśli dotyczące zasad pisania wyrazów z „ż”. Potem omawiają swoje prace i eksponują w sali lekcyjnej.

ŚLIMAKI WYRAZOWE Z „Ż”

Przed rozpoczęciem pracy z aplikacją dzieci rozwiązują **kartę pracy nr 51**. Następnie przy pomocy aplikacji Festisite (BIBLIOGRAFIA) tworzą podobne ślimaki wyrazowe z „ż”. Dzieci piszą je zgodnie z ustaloną zasadą – każdy kolejny wyraz zaczyna się na ostatnią literę poprzedniego. Zanim uczniowie przystąpią do pracy z generatorem, gromadzą bazę wyrazów w zeszytach. Następnie sprawdzają poprawność wykonanego zadania i drukują swoje prace. Rozwiązują nawzajem swoje łamigłówki i wyodrębniają wyrazy w ślimakach.

MOKRE DYKTANDO (podręcznik, s. 9)

Uczniowie tworzą czteroosobowe zespoły. Każdy wybiera przedstawiciela, którego zadaniem będzie odczytywanie

pojedynczych zdań dyktanda i jak najszybsze przekazywanie swojej drużynie treści tak, aby zapisała ją bez żadnego błędu. Teksty dyktanda nauczyciel rozwiesza w różnych miejscach sali lekcyjnej. Przy każdym jednocześnie może stać tylko jeden reprezentant grupy. Tekstów jest tyle, ile zespołów. Łącznik grupy może jedynie raz podejść do dyktanda w danym miejscu sali. Wygrywa drużyna, która najszybciej i z najmniejszą ilością błędów skończy pisać dyktando. Na koniec nauczyciel jeszcze raz omawia i sprawdza z uczniami poprawny zapis dyktanda.

Tekst dyktanda z wyrazami z zadania 5.:

Żaneta lubi czytać różne książki. Dzięki nim uważa, że w życiu mogą spełnić się wszystkie marzenia. Każdy z nas może być inżynierem lub poważnym naukowcem. Możliwe, że Żaneta zajmie się aranżacją wnętrz. Żaden z kolegów dziewczynki nie chce zostać strażakiem.

ZAWODY PRZYSZŁOŚCI

Dzieci tworzą pary i opracowują listę zawodów, które mogą być popularne za kilkadziesiąt lat i będą bardzo potrzebne innym ludziom. Następnie metodą kuli śnieżnej łączą się najpierw w czwórki, potem w ósemki i wybierają wspólne propozycje.

PRACA DOMOWA

Przeprowadźcie wywiad z rodzicami lub dziadkami i dowieście się, o czym oni marzyli, będąc w waszym wieku.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 8–9.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 51

ZASOBY:

SCHOLARIS: [MUZYCY](#), [KRAWIEC](#), [PAPARAZZI](#)

LITERATURA:

Prewęcka K., (2015), *Kim będę...*, Warszawa: Wydawnictwo Wilga.

ZWARIOWANY KOSZ

Zabawę przeprowadzamy na świeżym powietrzu albo w sali gimnastycznej. Nauczyciel dzieli klasę na dwie drużyny, liczące od 7 do 13 osób, które będą ze sobą współzawodniczyć. Dzieci mają do dyspozycji tylko jedną piłkę, którą trzeba wrzucić do kosza przeciwników. Aby zrobić taki kosz, trzech członków tej samej drużyny staje na linii trójkąta i kładzie sobie nawzajem ręce na ramionach (prawa dłoń leży na lewym ramieniu sąsiada). Do takiego kosza można coś wrzucić jedynie od góry. Kosz przeciwnej drużyny jest bardzo ruchliwy, który nie chce spokojnie stać w miejscu – ucieka, co utrudnia wrzucenie do niego piłki. Podczas zabawy mogą obowiązywać zasady gry w koszykówkę. Wybrany sędzia lub nauczyciel uważa, by nikt nie trzymał piłki w rękach dłużej niż trzy sekundy i szybko podawał ją dalej. Gracz musi również najwyżej po trzech krokach przekazać piłkę komuś innemu lub wrzucić ją do kosza.

Co potrafią igła i nitka?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wie, czym zajmują się krawcowa i krawiec;
- zna podstawowe ściegi krawieckie;
- umie opowiedzieć i zapisać historię o igielce i niteczce;
- przyszywa guziki i szyje różnymi ściegami;
- szyje przytulankę;
- tworzy nowoczesne formy użytkowe;
- współpracuje w grupie.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- poznajemy pracę krawcowej i krawca;
- szyjemy różnymi ściegami i przyszywamy guziki;
- szyjemy przytulankę;
- snujemy opowieść o igielce i niteczce;
- tworzymy formy użytkowe.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

W PRACOWNI KRAWIECKIEJ

Dzieci oglądają dużą ilustrację przedstawiającą pracownię krawiecką. Omawiają poszczególne przedmioty, podają ich nazwy i zastosowanie. Nauczyciel pokazuje niektóre z tych przedmiotów w klasie: igły, szpilki, szpulki nici, napastrzek, centymetr, tkaniny, kredę. Następnie dzieci wcielają się w rolę krawcowej lub krawca i spotykają się z klientem, przyjmują zamówienie, biorą miarę, próbują z różnych tkanin przygotować zamówiony strój.

OPOWIEŚCI PANI IGIEŁKI I PANA NITECZKI

Dzieci pracują w pięciu grupach. Otrzymują duże kartonowe igły i grube nici oraz inne kartonowe rekwizyty: kapelusze, wąsy, szaliki, kokardy, oczy, usta itp. Zdaniem uczniów jest ułożenie opowiadania, dialogu lub bajki, których bohaterami są igła i nitka, zapisanie wymyślonej historii, przygotowanie ról i rekwizytów oraz odegranie przedstawienia.

POKAZ MODY

Nauczyciel prosi uczniów, aby wyobrazili sobie, że są znanymi projektantami mody i mają przygotować pokaz dla słynnej firmy odzieżowej. Jeśli okaże się on sukcesem, otrzymają bardzo dobry, wieloletni kontrakt. Wcześniej jednak muszą przedstawić projekty prezesowi tej firmy. Uczniowie przygotowują portfolio ze swoimi modowymi pomysłami, które mogą także dotyczyć np. strojów sportowych. Podczas projektowania wykorzystują tkaniny, różne

gatunki papieru i pasmanterii, kredki, mazaki, katalogi z ubraniami itp. Przedstawiają swoje pomysły w oryginalny sposób tak, żeby wzbudzić zainteresowanie prezesa concernu odzieżowego.

Wskazówka: Portfolio, czyli teczka (także w sensie dosłownym lub np. segregator) z przykładowymi pracami artysty, a w szerszym znaczeniu prezentacja dokonana danej osoby lub firmy. To np. plik zawierający próbki, przykłady i wizerunki wykonanych, kompletnych prac, mogących być podstawą do oceny czyichś umiejętności, zdolności do pracy na danym stanowisku lub wykonania danego zadania.

Inny wariant: Nauczyciel prosi, aby dzieci przyniosły z domu różne części garderoby: ubrania, buty, gumki i spinki do włosów itp. Uczniowie tworzą pięcio-, sześciuosobowe zespoły. Wybierają spośród siebie modela. Szykują dla niego strój i modną fryzurę. Następnie model ma zaprezentować się na wybiegu, idąc w rytmie muzyki. Inna osoba z grupy opowiada o przygotowanym stroju i fryzurze. Potem każdy zespół szykuje wyprzedaż swojej kolekcji. Przygotowują metki z cenami ubrań oraz stoisko. Należy pamiętać, aby ceny ubrań nie przekroczyły sumy 1000 zł. Wybierają spośród siebie osobę, która będzie ekspedientką w ich butik. Pozostali uczniowie wyruszają na zakupy. Każdy ma do dyspozycji 1000 zł (monety i banknoty dzieci mogą wykonać same). Starają się za podaną kwotę kupić różne części garderoby. Potem przygotowują reklamę zakupionego stroju.

CZEPEK NA BASEN

Zadaniem dzieci jest zaprojektowanie modnego nakrycia głowy na basen, czyli czepka kąpielowego na następny sezon. Należy pamiętać, że modne rzeczy nie zawsze są praktyczne – uczniowie mogą puścić wodze fantazji, by stworzyć jak najefektowniejsze nakrycie głowy. Następnie rysują projekt czepka lub go wykonują. Po skończonej pracy prezentują swoje prace i opowiadają o nich.

ORYGINALNA TKANINA

Nauczyciel zaprasza uczniów do wykonania oryginalnej tkaniny na sukienkę dla mamy. Dzieci maczają korki w farbie i odciskają różne kolory i kształty stempli na kartce papieru – białej lub kolorowej. Uczniowie powinni pamiętać, że wzór tkaniny co jakiś czas się powtarza. Potem oglądają dokładnie całą ostemplowaną kartkę i dorysowują za pomocą mazaków lub kredek dowolne skojarzenia do wzorów odbitych w kształcie kota.

ĆWICZENIA PRAKTYCZNE (podręcznik, s. 10–11)

Dzieci ćwiczą szycie różnymi ściegami i przyszywanie guzików. Wycinają potrzebne kształty maskotek z przygotowanych przez nauczyciela form do szycia. Można skorzystać z instrukcji w podręczniku. Potem uczniowie przygotowują wystawę uszytych przytulank, nadają im imiona i przygotowują krótkie scenki teatralne – indywidualnie, w parach lub większych grupach.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 10–11.

LITERATURA:

Knight L., (2008), *Ściegi krawieckie. Ilustrowany przewodnik po technikach szycia i tkaninach*, Warszawa: Wydawnictwo Muza.

Quartermain D., (2006), *Szyjemy zabawki i przytulanki*, Warszawa: Klub dla Ciebie.

Ile? Który z kolei? Liczebniki w roli głównej

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wie, czym jest liczebnik i na jakie pytania odpowiada;
- wymienia rodzaje liczebników;
- zna różnice między liczebnikiem głównym a porządkowym;
- potrafi wskazać liczebniki główne i porządkowe;
- poprawnie stosować liczebniki główne i porządkowe w piśmie i w mowie;
- poprawnie zapisać liczebniki słowami.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- gramy w gry z liczebnikami w roli głównej;
- odpowiadamy na postawione nam pytania;
- układamy związki wyrazowe rzeczownika z liczebnikiem;
- uzasadniamy wybór swojej wybranej liczby;
- bierzemy udział w zabawach ruchowych.

Zaulek SŁÓWEK

Agnieszka Frączek

Pośród mleczy

Dokazują wśród stu mleczy
cztery kózki. Jedna mcezy,
druga trzecią rogiem dżga,
czwarta nuci: tra-la-la...

Piąta z kóz opala noskę,
szósta z siódmą gonią osę,
ósma skacze wzwyż: hop, hop!,
a dziewiąta...

Zaraz! Stop!!!
Przecież w mleczach stu, przed chwilą,
były cztery kozy. Tylko!
Skąd więc pozostałych pięć?

Stąd, że każdy miałby chęć
przez chwilę tysiąc się polenić
wśród stu kwiatków i zieleni.

Każdy? Każdy! Nawet ja.
Lecę w mleczce, więc pa, pa!

SPIS TREŚCI

3. Napiszcie słownie liczby zapisane w nawiasach.
W zoo widziałam (5) hipopotamów.
Asia ma (6) chomików.
Kotka Trajkotka przyglądała się (3) gołębiom.
Dzieci bawili się z (4) szczeniakami.

4. Przeczytajcie tekst, a następnie przepiszcie wyrazy określające liczby.
Wstałam o ósmej rano. O dziewiątej trzydziści pojechałam autobusem numer dziewiętnaście do cici. Wsiadłam na siódmym przystanku. U cici byłam przez trzy godziny. Wróciłam piętnaście po pierwszej. Po południu odwiedziły mnie cztery koleżanki. Wieczorem obejrzałam dwie kreskówki i przeczytałam kolejnych dziesięć stron książki. Położyłam się spać o godzinie dwudziestej pierwszej.

5. Przeczytajcie i zapamiętajcie znaczenie podanych wyrazów. Wskażcie wyrazy, które odpowiadają na pytania: ile? ilu? który?
Co dwie głowy, to nie jedna – im więcej osób się nad czymś zastanawia, tym łatwiej znaleźć rozwiązanie.
Do trzech razy sztuka – warto próbować, może za trzecim razem się uda.
Ósmy cud świata – rzecz nadzwyczajna, cudna.

6. Napiszcie według wzoru. Podajcie kilka innych przykładów. Użyjcie różnych liczb od 10 do 100.
jedna piłka – pierwsza piłka cztery patyczki – ?
dwa kamyczki – drugi kamyczek pięć serwetek – ?

7. Napiszcie słownie odpowiedzi na pytania.
Ile stron liczy ten podręcznik?
Na których stronach znajdują się „Zaułki słówek”?

8. Rzucicie pięć razy trzema kostkami. Za każdym razem dodajcie liczbę oczek i zapiszcie wynik słownie.

9. Sprawdźcie, która jest godzina. Zapiszcie ją słownie.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ

Wyrazy, które określają liczbę, ilość lub kolejność, nazywamy liczebnikami. Rozróżniamy liczebniki:
■ główne, np.: jeden, dwa, trzy, dziesięć, sto, tysiąc, milion;
■ porządkowe, np.: pierwszy, drugi, trzeci, dziesiąty, setny, tysięczny, milionowy.

12 ZAULEK SŁÓWEK – LICZEBNIK

13

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

LICZBY I ICH ROLA W NASZYM ŻYCIU

Nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji. Inicjuje swobodną rozmowę na temat, czy liczby pełnią ważną, czy mało istotną rolę w naszym życiu. Następnie zapisuje na tablicy kilka przykładowych liczb. Uczniowie po kolei podchodzą do tablicy i zapisują je w formie słownej.

LICZEBNIK GŁÓWNY I PORZĄDKOWY

Nauczyciel zadaje szereg pytań typu: Ile miesięcy ma rok? Którym z kolei dniem tygodnia jest środa? Którym z kolei miesiącem roku jest maj? Za każdym razem nauczyciel zawiesza na tablicy kartkę z liczebnikiem w odpowiednim miejscu, a następnie wprowadza pojęcie „liczebnik główny” i „liczebnik porządkowy”.

MATEMATYKA NA ŁĄCZE (podręcznik, s. 12–13)

Dzieci czytają wiersz Agnieszki Frączek *Pośród mleczy* i układają do niego pytania rozpoczynające się od wyrazów: ile, ilu, która z kolei. Odpowiadają na nie. Na paskach papieru wypisują z wiersza wyrazy określające liczby. Układają z nimi zdania, które zapisują w zeszytach.

KABOOM!

Do zabawy potrzeba około 20 patyczków. Na ich końcach są zapisane różne liczby. Umieszczamy patyczki w kubku. Uczniowie kolejno losują patyczki i zapisane na nich liczby podają w formie zgodnej z poleceniem nauczyciela: czy to

ma być odpowiedź na pytanie „ile?” czy „który z kolei?”. Jeśli uczeń poda poprawną formę liczebnika, zostawia patyczek przy sobie. Jeśli wylosuje patyczek z napisem KABOOM!, musi oddać wszystkie swoje patyczki do kubka. Dzięki temu liczby na patyczkach mogą być ponownie losowane, co umożliwi lepsze utrwalenie materiału. Nauczyciel daje uczniom 5 minut na grę i ustala z nimi, kto wygrywa – ten, kto ma najwięcej, czy też najmniej patyczków.

Grę dzieci mogą modyfikować według własnych zasad, np. losować patyczki i zapisywać liczebniki w zeszytach, gdy padnie poprawna odpowiedź.

GRA W KOŚCI

Dzieci dobierają się w czteroosobowe drużyny. Każda otrzymuje trzy kostki: dwie tradycyjne i jedną oklejona pytaniami: „ile?”, „który?”. Uczestnicy rzucają kostkami według ustalonej w grupie kolejności. Należy zsumować liczbę oczek i udzielić odpowiedzi na wylosowane za pomocą trzeciej kostki pytanie: np. ile? – dwanaście, który? – dwunasty. Osoba, która udzieli najwięcej poprawnych odpowiedzi, zwycięża w grze, zaś uczeń, który się pomyli, musi ułożyć zdanie z liczbą wylosowaną przy pomocy kostek.

MOJA SZCZĘŚLIWA LICZBA

Dzieci zastanawiają się nad tym, która liczba jest dla nich ważna lub szczęśliwa. Uzasadniają swój wybór i zapisują w zeszytach krótką notatkę na ten temat.

WIEŻOWCE

Nauczyciel układa drabinki sportowe na podłodze sali (korytarza szkolnego) lub rysuje drabinkę kredą. Przykleja dzieciom na ubraniach liczby (odpowiadające numerom pięter) zapisane na kartkach samoprzylepnych. Wypowiada głośno liczbę, a dzieci z tymi liczbami ustawiają się na odpowiednim piętrze budynku (szczeblu drabinki).

KTO SZYBCIEJ?

Nauczyciel prosi, aby uczniowie spróbowali jak najszybciej przeczytać poprawnie podane na karteczkach liczby. Dzieci losują z pudełka (koperty) kolejne liczby (np. 555, 2012, 808, 39, 16, 909, 9901, 70803, 444, 333, 30246 itp.).

Czytanie liczb nauczyciel lub wybrany uczeń mierzy stoperem (można wykorzystać do tego telefon komórkowy – aplikacja stoper). Za każdy błąd w odczytaniu dodajemy jedną sekundę. Wyniki klasyfikacji zapisujemy na tablicy lub na kartce.

Wskazówka! Dzieci mogą same podać własne propozycje liczb i wcześniej zapisać je słowami w zeszytach.

DODAJ LICZEBNIK DO RZECZOWNIKA

W parach dzieci otrzymują pudełeczka z kartonikami, na których zapisane są rzeczowniki i liczebniki w różnej formie. Zadaniem uczniów jest dopasowanie obu części mowy, np. jeden lew, cztery lwy, dwa koty, trzeci kot. Dzieci nakleją pasujące pary na kartkę z bloku rysunkowego.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 12–13.

ZASOBY:

SCHOLARIS: [MEMO. LICZEBNIKI](#)

ZAPISZ LICZBY

Dzieci zapisują słowami liczby podane na tablicy, np. 21, 54., 16., 7, 11., 9. Wyjaśniają, co oznacza kropka za liczbą.

BAŚŃ

Uczniowie dobierają się w pary. Wymyślają baśń z podanymi przez nauczyciela liczbami. Po wykonaniu zadania przedstawiciele grup prezentują baśnie innym zespołom. Zadaniem uczniów jest wychwycenie i podanie występujących w ułożonych tekstach liczebników.

GRY I ZABAWY RUCHOWE

Przebieganie

Nauczyciel ustawia po dziesięciorgo dzieci na dwóch liniach naprzeciwko siebie w odległości 10 kroków. Stojący uczniowie samodzielnie odliczają: pierwszy, drugi itd. Na sygnał nauczyciela dziecko zmienia rząd i pozycję w grupie. Uczniowie znowu odliczają. Zabawę powtarzamy, aż wszystkie dzieci zmienią miejsce.

Koty

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zna potrzeby kotów i sposoby opieki nad tymi zwierzętami;
- czuje się odpowiedzialny za warunki życia kotów domowych oraz bezdomnych;
- poznaje różne rasy kotów i ich charakterystyczne cechy;
- zna sposoby odżywiania się tych zwierząt;
- wie, z czym związana jest decyzja o przyjęciu zwierzęcia do domu;
- umie dostrzegać i oceniać złe traktowanie zwierząt przez ludzi.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- poznajemy sposoby opieki nad kotami;
- opracowujemy dobre rady dla właściciela kota i plakaty o pomocy dla bezdomnych kotów;
- wyjaśniamy znaczenie znanych powiedzeń;
- bawimy się przy muzyce;
- organizujemy wystawę rasowych kotów.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

OPIEKA NAD ZWIERZĘTAMI DOMOWYMI

Zwierzę to żywa istota, nie zabawka – trzeba mieć dla niego miejsce i zgodę rodziców na przyjęcie go do domu. Trzeba sprzątać po nim i karmić go, wyprowadzać na spacer. Nie można go wyrzucić, gdy nam się znudzi. Dzieci dyskutują na następujące tematy: Czego potrzebują zwierzęta? Czym żywią się małe pieski i kotki? Co jedzą dorosłe psy i koty?

WYSTAWA RASOWYCH KOTÓW

Dzieci oglądają prezentację na temat ras kotów przygotowaną przez nauczyciela, a następnie wymieniają znane im rasy. Oglądają ilustracje ze ściennych kalendarzy lub zdjęcia wyszukane w internecie. Losują rasę kota, którą przedstawią pozostałym uczniom. Dobierają się w zespoły pięcioosobowe. Przydzielają każdemu w grupie jedną z ról: kota, jego stylisty, sobowtóra kota wyrażającego jego myśli, prezentera, członka jury. Opracowują krótką prezentację, uwzględniając w niej: sposób poruszania się kota, jego myśli, odczucia, charakter. Zadaniem prezentera jest atrakcyjne przedstawienie swojego pupila na podstawie wiedzy o danej rasie oraz samego zachowania kota na wybiegu. Sobowtór wypowiada głośno myśli kota prezentującego się na wybiegu. Stylista odpowiada za wygląd kota ubiegającego się o tytuł „mistera wybiegu”. Zespół jurorów ocenia w skali od 1 do 5 punktów atrakcyjność, sposób prezentacji, oryginalność pokazu, współpracę w zespole. W trakcie przygotowywania kotów do pokazu zespoły wykonują dyplomy

Franciszek Klimek

Koty, kotki i kocięta

Koty, kotki i kocięta, te na co dzień i od święta, te wytworne i te skromne, te domowe i bezdomne. Koty znane i nieznanne, koty bliskie i dalekie, powiadają: – jesteś panem, ale bądźże też – człowiekiem!

Bo koty są dobre na wszystko: na wszystko, co życie nam niesie, bo koty to czułość i bliskość na wiosnę, na lato, na jesień.

A zimą, gdy dzień już zbyt krótki i chłodnym ogarnia nas cieniem, to k o t – twój przyjaciel małutki otuli cię ciepłym mručeniem.

Koty szare, bure, białe, długonogie, długowłose, koty duże, koty małe, koty w butach, koty bose, koty bliskie i dalekie, te na płocie i pod płotem, powiadają: – bądź c z ł o w i e k i e m, jeśli nie możesz być kotem.

Bo koty to czułość i bliskość na zimę, na lato, na jesień, bo koty są dobre na wszystko: na wszystko, co życie ci niesie.

SPIS TREŚCI

Joanna Kulmowa

Kiedy kot jest koci

Kot jest najbardziej koci, kiedy psoci.

I najbardziej koci jest kot, kiedy ma dosyć psot i na poduszcze kłębuszkiem się kładzie.

A może jest koci bardziej niż najbardziej, kiedy w łuk się wygina i mruczy.

Kiedy łapką myje pyszczek i uszy.

Kiedy na widok wróbla oblizuje paszczę.

W ogóle najbardziej bardziej niż najbardziej kot zupełnie jest koci zawsze.

1. Czego o kociej naturze można się dowiedzieć z wierszy?
2. Wybierzcie dowolnego kota z ilustracji na stronach 14–15, nadajcie mu imię i wymyślcie, jak mógłby się zachowywać, jakie mieć zwyczaje. Napiszcie o nim kilka zdań.
3. Jak rozumiecie słowa: „Kot jest najbardziej koci”? Wymieńcie się w parach opiniami.
4. W jaki sposób należy opiekować się kotami? Poszukajcie informacji na ten temat.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 14–15.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 52

LITERATURA:

Kosiarek T., Fehner-Sędzicka I., Ochmańska B., (2012), *Jak rozwijać zdolności i indywidualizować pracę na lekcji? Poradnik dla nauczycieli klas I–III*, Warszawa: Didasko.
Matoga K., (2016), *Koty*, Warszawa: SBM Renata Gmitrzak.
Tittenbrun-Jazienicka B., (2012), *Koty rasowe*, Warszawa: SBM Renata Gmitrzak.

- co roku poddaje kota szczepieniom, a co pół roku go odrobacza;
- czesze kota regularnie i sprawdza, czy nie ma pcheł;
- w gorące dni nigdy nie zostawia kota bez wody;
- spędza z nim dużo czasu – to lubią wszystkie koty!

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Co wiemy o kotach i opiece nad nimi?

Nauczyciel podsumowuje wiadomości o kotach, zwracając uwagę na fakt, że trzymanie w domu zwierząt to nie tylko przyjemność, ale i obowiązek. Uczniowie pracują z **kartą nr 52**.

Pytania podsumowujące wiadomości z zajęć: Jaką rolę odgrywają zwierzęta w życiu człowieka? W jaki sposób pielęgnujemy zwierzęta domowe? (Dbamy o prawidłowe żywienie, opiekę medyczną, zapewnienie dobrego miejsca w mieszkaniu, przestrzeganie kalendarza szczepień. Należy też zapewnić im ruch na świeżym powietrzu, regularne spacerowanie i opiekę na czas wyjazdów).

Wyjaśnianie znanych powiedzeń

Uczniowie wyjaśniają znaczenie związków frazeologicznych: zabawa w kotka i myszkę, drzeć z kimś koty, kota komuś popędzić, pierwsze koty za płoty, kupować kota w worku, mieć kocie oczy.

Wędrujący kot

Uczniowie siadają w kole i podczas odtwarzania muzyki podają sobie maskotkę kota. Gdy muzyka milknie, osoba trzy-

mająca maskotkę losuje z koszyka pytanie związane z tematyką zajęć. Pytania i odznakę przygotowuje wcześniej nauczyciel lub uczniowie w grupach zadaniowych. Jeśli dziecko odpowie prawidłowo, otrzymuje nagrodę – kocią odznakę do wklejenia do zeszytu. Nauczyciel prowadzi zabawę do czasu, gdy każdy uczeń będzie miał okazję wylosować pytanie.

ZABAWA RUCHOWA PRZY MUZYCE

Podczas odtwarzania muzyki (np. piosenki *Kocur bury*) dzieci poruszają się w dowolny sposób. Kiedy muzyka milknie, wykonują czynności zgodne z poleceniem nauczyciela: koci chód, kocie przeciąganie się, polowanie na myszki, miauczenie, koci grzbiet, picie mleka.

W dalszej części zabawy nauczyciel rozdaje uczniom kartoniki z wyrazami z rozsypanki wyrazowej. Prosi uczniów o ułożenie zdań mówiących o zasadach prawidłowego postępowania ze zwierzętami.

Co wiemy o ssakach?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wymienia cechy charakterystyczne ssaków;
- wyjaśnia pojęcia: ssak, żyworodność, stałocieplność;
- rozwiązuje zagadki o wybranych ssakach;
- wie, w jaki sposób kotka wychowuje potomstwo;
- opisuje sposób odżywiania się ssaków, w tym kotów.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- poznajemy cechy charakterystyczne ssaków;
- porównujemy budowę ssaków i ptaków;
- organizujemy wystawę o ssakach;
- przeprowadzamy licytację wiadomości o ssakach;
- rozwiązujemy zagadki;
- klasyfikujemy ssaki według sposobu odżywiania;
- utrwalamy nazwy ssaków poprzez zabawę ruchową.

Ssaki

Ssaki to duża grupa zwierząt zamieszkujących różne środowiska: niektóre żyją na lądzie, inne pod ziemią, jeszcze inne fruwać lub pływają. Do ssaków należą zarówno małe zwierzęta, np. ryjówki czy myszy, jak i największe, jak słon czy wieloryb. Człowiek także jest ssakiem. Charakterystyczną cechą ssaków jest to, że ich młode po urodzeniu ssą mleko matki. Od tej czynności pochodzi nazwa „ssaki”.

Ważną cechą ssaków jest stałocieplność, czyli utrzymywanie stałej temperatury ciała niezależnie od temperatury otoczenia. Przedzimmem chronią ssaki futro i tłuszcz, a przed nadmiernym ciepłem – między innymi wydzielanie potu.

CHCECIE WIEDZIEĆ WIĘCEJ?

Temperatura ciała człowieka to trochę powyżej 36°C. Może ona nieznacznie rosnąć lub maleć, np. w czasie choroby. Inne ssaki mają od 36°C do 39°C.

Ciała ssaków pokryte jest włosami lub sierścią. Niektóre ssaki mają:

• kolce i pazury, jak np. jeż;

• łuski i pazury, jak np. pancernik;

• rogi, kopyta i sierść, jak np. jeleni.

Budowa wewnętrzna kota domowego

Wszystkie ssaki, w tym ludzie, mają podobną budowę wewnętrzną oraz narządy, które pełnią różne funkcje. Układ pokarmowy pozwala ssakom przyjmować różnego rodzaju pokarm, który trawiony jest przede wszystkim w żołądku i w jelitach. Płuca służą ssakom do oddychania. Serce odpowiedzialne jest głównie za pompowanie krwi, która transportuje tlen i substancje odżywcze do wszystkich komórek ciała. Nerki zajmują się przede wszystkim oczyszczaniem organizmu z niepotrzebnych substancji i tworzą z nich mocz. Cały organizm jest zarządzany i kontrolowany przez mózg, który u ssaków jest dobrze rozwinięty. Dlatego ssaki uważane są za najinteligentniejsze ze zwierząt.

Nocek duży to przedstawiciel nietoperzy, czyli latających ssaków. Jego ciało jest pokryte futrem, a skrzydła stanowią błony rozpięte między palcami przednich kończyn oraz między kończynami a bokiem ciała. Zimuje, wisząc głową w dół, najczęściej w górskich jaskiniach i podziemiach.

Delfin jest jednym z nielicznych ssaków mieszkających w morzach i oceanach. Delfiny są bardzo inteligentne, porozumiewają się za pomocą różnorodnych dźwięków, które mogą wyrażać wiele treści.

- Na podstawie tekstu opowiedzcie, czym ssaki różnią się od ptaków.
- Dowiedźcie się, na czym polega stan zwany snem zimowym u niektórych ssaków. Co się z nimi wtedy dzieje?
- Poszukajcie informacji o tym, jakie cechy mają małpy.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ZAGADKI O...

Nauczyciel prezentuje zdjęcia zwierząt, czyta o nich zagadki. Gdy dzieci odgadną, jakie to zwierzę, odczytują o nim informacje i ciekawostki, korzystając ze zgromadzonych materiałów źródłowych (encyklopedie, leksykony, atlasy, albumy, ciekawostki przyrodnicze dotyczące ssaków).
Burza mózgów – uczniowie podają swoje skojarzenia z pojęciem „ssaki”. Nauczyciel zapisuje propozycje dzieci na tablicy.

CZY JESTEM SSAKIEM?

Nauczyciel proponuje uczniom sprawdzenie poprzez zabawę celności ich skojarzeń dotyczących ssaków. Dziecko losuje zdjęcie zwierzęcia, nazywa je i decyduje, czy jest ono ssakiem, czy też nie. Następnie odwraca zdjęcie – w przypadku ssaka na odwrocie będzie opis jednej z cech charakterystycznych zwierzęcia. Wtedy uczeń odczytuje opis. Jeśli zwierzę nie jest ssakiem, odwrotna strona zdjęcia jest pusta. Nauczyciel wraz z dziećmi omawia odczytane cechy ssaków. Weryfikuje skojarzenia zapisane na tablicy i uzupełnia o brakujące informacje. Na koniec zabawy nauczyciel, w porozumieniu z uczniami, usuwa z tablicy błędne określenia dotyczące ssaków.

Dzieci porównują ssaki z ptakami – ich budowę i zwyczaje (**karta pracy nr 53**). Ustalają też z nauczycielem, na czym polega stan zwany snem zimowym u niektórych ssaków. Co się z nimi wtedy dzieje?

BUDOWA I ZWYCZAJE KOTA

Uczniowie słuchają dźwięków wydawanych przez kota (miauczenia małych kotków, miauczenie smutnego kota, odgłosy wydawane przez zdenerwowane koty). Następnie dzieci zastanawiają się: Jak zbudowany jest kot? Czym różnią się małe i duże koty? Czym żywią się małe koty, a czym dorosłe koty?

SPOSOBY ODŻYWIANIA SIĘ SSAKÓW

Korzystając z dostępnych źródeł informacji (encyklopedie książkowe i internet), dzieci zapisują na kartkach wiadomości dotyczące sposobów odżywiania się ssaków. Następnie nakleją kartki na arkusz papieru w taki sposób, żeby utworzyły plakat. Aby plakat wyglądał interesująco, nauczyciel lub uczniowie mogą przygotować zdjęcia, wykonać strzałki oraz rysunki, których treść jest związana z tematem. Nauczyciel określa czas wykonania zadania, potem uczniowie prezentują plakaty i omawiają wykonanie zadania.

JAK KOTKA WYCHOWUJE SWOJE POTOMSTWO?

(**podręcznik, s. 16–17**)

Nauczyciel wspólnie z uczniami ogląda przygotowany przez niego wcześniej film o tym, jak kotka opiekuje się swoim potomstwem. Po projekcji nauczyciel rozmawia z dziećmi o zachowaniu kotki wobec jej potomstwa oraz widocznych dowodach na to, że kot jest ssakiem. Omawia również zasady opieki nad zwierzęciem domowym, jakim jest kot. Ucz-

niowie czytają tekst z podręcznika i zastanawiają się: Czy kot jest ssakiem? Dlaczego? Jak odżywiają się ssaki? Po wykonaniu tego zadania dzieci dzielą się zdobytą wiedzą, klasyfikują ssaki na roślinożerców, mięsożerców i wszystkożerców, uzupełniając tabelę narysowaną na tablicy.

LICYTACJA

Dzieci tworzą cztery zespoły. Grupy w ciągu 5–10 minut układają jak najwięcej zdań na temat ssaków. Następnie wyznaczone osoby prezentują pomysły swoich zespołów według ustalonej przez nauczyciela kolejności. Każda grupa w jednej rundzie odczytuje jedno zdanie. Wypowiedzi nie mogą się powtarzać. Jeśli zespół nie ma nic do zaprezentowania, oddaje głos kolejnej grupie. Zabawa toczy się do momentu wyczerpania pomysłów. Wygrywa drużyna, która ułoży jak największą liczbę zdań.

PRACA DOMOWA

Nauczyciel poleca uczniom, aby dowiedzieli się: Który ssak składa jaja? Który ssak jest największy? Jaki jest największy ssak lądowy? Który ssak jest najmniejszy? Który ssak jest najszybszy?

GRY I ZABAWY RUCHOWE

Zwierzaki na wolności

Przed rozpoczęciem gry uczniowie wycinają obrazki z różnymi dzikimi zwierzętami (z gazet, kolorowanek) i przykle-

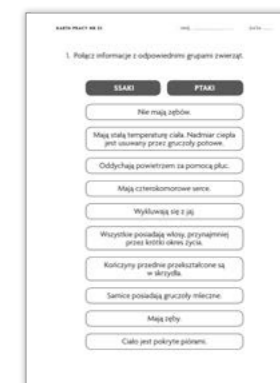
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 16–17.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 53

LITERATURA:

Ssaki. Ilustrowana encyklopedia, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Arti.

Ssaki. Poznaj zagadki i tajemnice świata zwierząt, (2012), Warszawa: Damidos.

Stec J., (1996), Zagadki dla najmłodszych, Kielce: Kielecka Oficyna Wydawnicza PW MAC SA.

jają na karteczkach – jedno zwierzę dla każdego uczestnika gry. Na miejscu zabawy trzeba namalować kredą dwie równoległe linie albo ułożyć dwa sznury (długie skakanki) w znacznej odległości od siebie (ok. 5–6 metrów). Nauczyciel lub inne dzieci wybierają osobę na dozorcę zoo. Reszta uczniów to dzikie zwierzęta. Dozorca stoi pomiędzy liniami, podczas gdy inni stoją po jednej stronie linii. Każdy uczestnik zabawy otrzymuje kartkę, dzięki której wie, jakie zwierzę ma naśladować.

Dozorca patroluje zoo, chodząc tam i z powrotem pomiędzy liniami, czuwając, aby żadne dzikie zwierzę nie znalazło się na wolności. Jednocześnie dozorca wykrzykuje nazwy różnych dzikich zwierząt – dowolnych, jakie mu przyjdą na myśl. Gracze, których zwierzę zostało wywołane, muszą pobiec na przeciwną stronę placu gry, za drugą linię. Jeśli jakiś uczestnik zostanie złapany, musi natychmiast stanąć w bezruchu, a pozostałe dzieci najpierw biegną dookoła niego, a dopiero potem za linię, tak by trasa do przebycia była trudniejsza. Jeśli jakieś dziecko dobiegnie na drugą stronę, wraca na miejsce przed pierwszą linią, aby wziąć udział w drugiej rundzie. Gra się kończy, gdy wszystkie zwierzęta będą stać w bezruchu – ostatecznie dzikie zwierzę, które dało się złapać, jest zwycięzcą.

Ssaki jako rodzice

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- słucha ze zrozumieniem tekstu;
- odpowiada na pytania związane z treścią wysłuchanego utworu;
- określa warunki niezbędne do prawidłowego rozwoju ssaka;
- wie, co to jest instynkt zwierzęcy;
- wykonuje lapbook o ssakach;
- potrafi współpracować w grupie w celu jak najlepszego wykonania zadania.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- wykonujemy lapbooki o ssakach;
- przygotowujemy notatki do encyklopedii;
- tworzymy komiksy;
- bierzemy udział w bitwie na pytania o ssakach;
- aktywnie uczestniczymy w grach ruchowych.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

JAK SSAKI OPIEKUJĄ SIĘ DZIEĆMI? (podręcznik, s. 18–19)

Prace nad tekstem rozpoczynamy od obejrzenia zdjęć wykonanych przez Adama Wajraka i podania informacji, kim on jest. Na podstawie przeczytanego przez nauczyciela tekstu *Jak ssaki opiekują się swoimi dziećmi?* uczniowie wymieniają różne sposoby opieki ssaków nad swoim potomstwem. Następnie dobierają się w pary i wymyślają jak najwięcej pytań do tekstu. Najciekawsze z nich zapisują w zeszycie. Potem wymieniają się z inną parą pytaniami i na nie odpowiadają. Dzieci poszukują też informacji w zgromadzonych w klasie tekstach źródłowych. Wymyślają komiks, opowiadanie, bajkę lub inny tekst, którego bohaterami będą wybrane ssaki.

NOTATKA DO ENCYKLOPEDII

Opieka nad potomstwem w świecie zwierząt przebiega bardzo różnie i cechuje się wieloma skrajnymi zachowaniami. Wszystkie ssaki, a wśród nich goryle, wydry, niedźwiedzie i lwy, opiekują się swoimi dziećmi. Ich życie rodzinne urozmaicone jest wieloma specyficznymi zachowaniami i zwyczajami. Jak wygląda? Na czym polega opieka nad potomstwem? Kto ją sprawuje? Jak długo? Jak przebiega dzieciństwo ssaków? Odpowiedzi na te pytania dzieci poszukują w internecie i w innych dostępnych źródłach. Uczniowie opracowują notatkę do encyklopedii zwierząt (przez ok. 20 minut). Nauczyciel poleca, aby każdy z nich

zapropozował kilka zdań o zwierzęciu, które chciałby zamieścić w klasowej encyklopedii ssaków. Informacja ma dotyczyć życia rodzinnego, a szczególnie okresu dzieciństwa. Swoje notatki uczniowie zapisują w edytorze tekstu. Nauczyciel odczytuje kolejno wszystkie propozycje i wspólnie z uczniami dokonuje wyboru kilku tekstów do zapisu w encyklopedii.

PRACOWNICY ZOO

Nauczyciel prosi, aby uczniowie wyobrazili sobie, że są pracownikami ogrodu zoologicznego i pod ich opiekę trafiły dwa nowe gatunki – płetwał błękitny i szympanś karłowaty. Zadaniem pracowników zoo jest uzupełnienie informacji na tabliczkach wiszących na klatkach zwierząt. Powinny się tam znaleźć wiadomości o wyglądzie zwierząt, ich pożywieniu oraz trybie życia.

OZAMI ZOOLOGA

Dzieci pracują w grupach – zostają redaktorami tygodnika „Ozami Zoologa”. Ich zadaniem jest przygotowanie artykułów: *Ssaki w naszej okolicy*, *Ciekawostki z życia ssaków*, *Fotogaleria*, *Konkurs*, *Łamigłówek o ssakach*. Dzieci projektują również okładkę i organizują materiał ilustracyjny.

SSAKI NACZELNE

Uczniowie pracują w pięciu grupach. Nauczyciel przed rozpoczęciem ćwiczenia zapoznaje uczniów z pojęciami „ssa-

Adam Wajrak

Jak ssaki opiekują się swoimi dziećmi?

Wszystkie ssaki mają jedną wspólną cechę, która jest dla nich bardzo charakterystyczna i wiąże się z wychowaniem młodych. Po urodzeniu młode tych zwierząt są karmione mlekiem, czyli substancją pochodzącą z gruczołów mlekowych samicy. Mleko jest bogate w białka, cukry, tłuszcze oraz minerały i pozwala młodym szybko rosnąć.

Choć wszystkie ssaczki maluchy piją mleko mam, to strategię opieki nad nimi są bardzo różne. Pierwsza jest taka, że potomstwem opiekuje się tylko matka i trwa to bardzo krótko. Tak robią na przykład foki obrączkowane, które przebywają ze swoimi młodymi tylko trzy miesiące. Matka odwiedza maluchy w lodowej jamce kilka razy dziennie i wtedy je karmi. Podobnie rzadko odwiedzane są przez mamę młode zajęce, które całe godziny spędzają przyczepione przy jakiejś bruzdzie. I w jednym, i w drugim przypadku wizyty u maluchów trwają bardzo krótko, żeby nie naprowadzić drapieżnika na ich ślady.

Samotnie wychowują swoje młode niedźwiedźka oraz rysica. Po urodzeniu maluchy zostają z matką długo, u rysy od około roku, a u niedźwiedzi od roku do nawet trzech lat. Małe rysie uczą się od matki polowania, a małe niedźwiedzie także wyszukiwania i przygotowywania gawry, czyli miejsca, w którym niedźwiedzie spędzają zimę.

18 JAK SSAKI OPIEKUJĄ SIĘ SWOIMI DZIEĆMI?

SPIS TREŚCI

Nie wszystkie ssaki są takimi samotnikami. Młode foki szare, morysy i ucharki wychowują się w wielkich koloniach, często liczących setki, a nawet tysiące maluchów. Do czasu osiągnięcia samodzielności dzieci przebywają w czymś w rodzaju wielkiego przedszkola i są tam odwiedzane przez matki. Podobne przedszkola, tylko wędrujące, znajdziemy u kozic i żubrów. Młode różnych mam zbierają się pod okiem jednej samicy, a w tym czasie ich mamy mogą odpocząć albo się posilić. Po jakimś czasie wracają do matek po to, żeby possać. Gdy jakiś maluch straci mamę, bierze go pod opiekę inna samica.

Odmienne sposoby opieki nad młodymi wypracowała wataha, czyli wilcza rodzina. Potomstwo może tam mieć tylko para rodziców, która stoi na czele stada. Na początku młodymi, których jest zwykle pięć, sześć, opiekuje się tylko matka wspomaganą przez ojca. Gdy młode podrosną, w ich wychowaniu uczestniczy również reszta rodziny, czyli ich starsze rodzeństwo.

Pamiętajcie, że wiele ssaków, takich jak zajęce, sarny, jelenie, zostawia swoje maluchy same na bardzo długo. Wówczas pozostają one często w bezruchu – to najlepsza strategia, żeby nie zostać zauważonym przez drapieżnika. Te zwierzęta nie są ani chore, ani osierocone. Jeżeli spotkacie takiego malucha, nie dotykajcie go i szybko odejdźcie. Matka nie podejdzie do niego, dopóki będziecie w pobliżu.

1. Na podstawie tekstu wymieńcie różne sposoby opieki ssaków nad swoimi dziećmi.
2. Dobierzcie się w pary i wymyślcie jak najwięcej pytań do tekstu. Najciekawsze z nich zapiszcie. Następnie wymieńcie się z inną parą pytaniami i na nie odpowiadzcie.
3. Znajdźcie w różnych źródłach informacje o wybranym zwierzęciu opisanym w tekście. Przygotujcie o nim prezentację lub folder przyrodniczy.
4. Wymyślcie komiks, opowiadanie, bajkę lub inny tekst, którego bohaterami będą wybrane ssaki.

19

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 18–19.

LITERATURA:

Amann G., (1994), *Ssaki i zwierzęta zmiennocieplne*. Atlas, Warszawa: Wydawnictwo Multico.
Bouchner M., (1992), *Śladami zwierząt*. Przewodnik, Warszawa: Wydawnictwo Multico.
Serafiński W., (1995), *Ssaki Polski*. Atlas, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

GRY I ZABAWY RUCHOWE

Mamy i ich dzieci

Na otwartej przestrzeni stoją dwie grupy – mamy zwierząt i ich dzieci. Mamy mają oczy zawiązane chustkami. Na hasło „start” dzieci zaczynają naśladować dźwięki ssaków. Mamy mają za zadanie po omacku wyłowić je z tłumu. Wygrywa mama, która jako pierwsza trafi na swoje dziecko.

Naśladujemy zwierzęta

Podczas utworu muzycznego dzieci spacerują po sali. Na sygnał nauczyciela, np. zatrzymanie muzyki i pokazanie zdjęcia ssaka, dzieci naśladują dane zwierzę.

W dżungli

Dzieci naśladują zachowanie i odgłosy wybranego zwierzęcia zamieszkującego dżunglę. Starają się odnaleźć członków swojego stada.

Słoń woła słońia

Uczniowie tworzą koło. Wewnątrz koła stoją obok siebie w rzędzie trzy osoby. Dziecko stojące w środku to słoń – wyciąga rękę jak słoń trąbę. Osoby stojące po jego prawej i lewej stronie to uszy – rękoma pokazują prawe i lewe ucho słońia. Słoń woła następnego słońia, wskazany uczeń przyjmuje pozycję słońia, a osoby po jego bokach muszą szybko utworzyć uszy.

Jak dbamy o nasze serce?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wymienia elementy budowy serca;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje układ krwionośny;
- podaje czynniki korzystnie wpływające na pracę układu krążenia;
- wymienia czynniki ryzyka chorób układu krążenia;
- dokonuje pomiaru tętna;
- omawia rolę serca i naczyń krwionośnych w układzie krążenia.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- uczymy się określać położenie serca w ciele człowieka;
- poznajemy funkcje serca;
- dowiadujemy się, jaką rolę pełni krew w organizmie;
- doświadczamy zachowania się serca po wysiłku;
- dowiadujemy się, jak chronić serce;
- dokonujemy pomiaru tętna.

Jak pracuje układ krążenia?

Nasz organizm potrzebuje do życia tlenu i składników pokarmowych. Za transport tych życiodajnych substancji odpowiedzialny jest układ krążenia, zwany także układem krwionośnym. Tworzą go:

- serce – mięsień, który pompuje krew; robi to bez przerwy i nigdy nie odpoczywa,
- naczynia krwionośne – układ tętnic, żył i cienkich naczyń włosowatych, przez które płynie krew.

Jak płynie krew?

Serce pompuje do tętnic krew wraz z tlenem, który pobierany jest z płuc. Krew płynie przez bardzo gęstą sieć dużych i małych naczyń krwionośnych, które rozmieszczone są w całym ciele. Dociera do wszystkich komórek i dostarcza im tlen. Komórki oddają do krwi dwutlenek węgla. Żyłami krew wraca do serca i dalej płynie do płuc.

Przyłóżcie palec do szyi, z boku krtań. Wyczuwanie tętna, czyli delikatne uderzenia krwi przepływającej przez tętnicę szyjną, zgodne z rytmem pracy serca. W podobny sposób możecie sprawdzić tętno u osoby, która potrzebuje pomocy.

Jak przywrócić pracę serca?

Zdarza się, że serce przestaje pracować, np. w wyniku choroby lub wypadku. Jest to stan zagrożenia życia, dlatego warto się nauczyć, jak można pomóc człowiekowi, który znalazł się w takiej sytuacji.

1 Jeśli widzisz człowieka leżącego na ulicy lub w innym nietypowym miejscu, sprawdź, czy można nawiązać z nim kontakt. Potrząśnij za ramię, zapytaj, czy potrzebuje pomocy.

2 Jeśli człowiek nie reaguje, sprawdź, czy oddycha. Odchyl głowę ratowanego do tyłu, posłuchaj, czy oddycha, obserwuj, czy klatka piersiowa się unosi. Niezależnie od tego, czy zaobserwujesz oddech, czy nie, zadzwoń pod numer 112 lub poproś o to inną osobę. Jeśli nie masz pewności, czy poszkodowany oddycha, sprawdź jego tętno na tętnicy szyjnej. Jeśli człowiek nie oddycha ani nie wyczuwasz tętna, jak najszybciej przystąp do ratowania.

3 Ułóż dłoń tak jak na zdjęciu i połóż je na mostku (w miejscu między piersiami) osoby poszkodowanej. Pochyl się nad nią, ręce musisz mieć wyprostowane. Szybko, rytmicznie i mocno uciskaj klatkę piersiową w rytmie 100 ruchów na minutę. Takie działanie nazywa się masażem serca. Wykonuj je do momentu nawiązania kontaktu z poszkodowanym albo do przyjazdu pogotowia ratunkowego. Pamiętaj! Dzięki temu możesz uratować komuś życie.

Ratownik może nauczyć was masażu serca na specjalnym fantomie, czyli modelu człowieka. Warto, żeby te czynności poznali wszyscy, ponieważ nigdy nie wiemy, kiedy ktoś będzie potrzebował pomocy.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

NASZE BICIE SERCA

Nauczyciel włącza nagranie bijącego serca i pyta uczniów, co to za dźwięk. Podkreśla, że jest to jeden z pierwszych dźwięków, jaki usłyszeli już w życiu płodowym. Zadaje uczniom pytania: Czy serce zawsze bije tak samo? Co wpływa na jego pracę?

Dzieci łączą się w pary. Otrzymują od nauczyciela stetoskop, słuchają bicia serca kolegi/koleżanki oraz próbują opisać ten dźwięk. Uczniowie starają się wyczuć tętno na swojej szyi lub nadgarstku. Nauczyciel odmierza za pomocą stopera 15 sekund. W tym czasie dzieci mierzą swój puls, a następnie otrzymany wynik mnożą przez 4, uzyskując wynik tętna na minutę. Zapisują wyniki.

Można zaproponować (jeśli dysponujemy czasem) wykonanie doświadczenia: uczniowie po wysłuchaniu bicia serca w spoczynku wykonują 10–15 przysiadów i ponownie słuchają odgłosów jego pracy i badają tętno. Następnie odpowiadają na pytania: Czy serce cały czas biło tak samo po wysiłku? Czy zaobserwowali jakąś zmianę w jego pracy? Jak zmieniło się tętno?

Nauczyciel pyta uczniów, kiedy mogą zaobserwować podobne zmiany w biciu serca. Po wysłuchaniu odpowiedzi wyjaśnia dzieciom, że dzieje się tak, gdy są zdenerwowani albo intensywnie ćwiczą. Wtedy ich organizm potrzebuje więcej tlenu i składników pokarmowych, dlatego też serce bije szybciej, aby krew mogła dostarczyć większej ilości tych substancji do miejsc tego wymagających.

JAK FUNKCJONUJE UKŁAD KRĄŻENIA? (podręcznik, s. 20)

Nauczyciel zaprasza do aktywnego udziału w zajęciach, podczas których uczniowie poznają budowę i funkcjonowanie układu krążenia oraz dowiedzą się, jak należy dbać o ten układ, by zapobiegać jego chorobom. Dzieci zapoznają się z informacjami w podręczniku, oglądają odcinek filmu *Krew* z serii *Było sobie życie* (NAWIGACJA) lub pracują z aplikacją *Zygotebody* (BIBLIOGRAFIA).

Nauczyciel, korzystając z planszy edukacyjnej, przekazuje podstawowe wiadomości na temat serca: jego lokalizacji, budowy i działania oraz pozostałych elementów układu.

Oprócz serca w skład układu krwionośnego wchodzi naczynia krwionośne, które tworzą system przewodów, rurek o różnej średnicy. Wyróżniamy wśród nich:

- tętnice – płynie nimi krew z serca do różnych części ciała;
- żyły – płynie w nich krew z różnych części ciała do serca;
- naczynia włosowate – najdrobniejsze z naczyń, oplatają komórki narządów, tworząc wokół nich gęste sieci.

Nauczyciel w trakcie omawiania układu krążenia może porównać go do sieci drogowej – nawiązać do tego, co dzieje się na drogach, gdy zdarzy się wypadek, zamkną ulicę, powstanie korek. Nauczyciel tłumaczy, jak ważny dla życia jest ciągły transport krwi, za który odpowiada układ krążenia. Omawia krążenie krwi w organizmie człowieka. Podkreśla, że krew krąży zawsze w tym samym kierunku!

W celu podsumowania i utrwalenia wiadomości uczniowie wypełniają **kartę pracy nr 54**.

PIRAMIDA ZDROWEGO ŻYWIENIA

Nauczyciel rozdaje uczniom karteczki z obrazkami produktów spożywczych zdrowych dla serca oraz prosi o ich właściwe umieszczenie na piramidzie zdrowego żywienia. Na piramidzie są podpisane grupy produktów: PRODUKTY ZBOŻOWE, WARZYWA, OWOCE, MLEKO I PRZETWORY MLECZNE, MIĘSO, OLEJE. Po skończonym ćwiczeniu nauczyciel sprawdza rozmieszczenie karteczek, porównując piramidy uczniów z piramidą zdrowego żywienia według Instytutu Żywności i Żywienia (wyświetloną na ekranie lub przedstawioną na planszy).

DOBRE RADY DLA SERCA

Nauczyciel proponuje stworzenie kodeksu dobrych rad dla serca. Prosi uczniów o zgłaszanie pomysłów i zapisuje je na tablicy. Tworzą wspólnie *Dobre rady dla serca*. Punkty zostają zapisane na dużej kartce brystolu i wywieszone w widocznym miejscu na korytarzu szkolnym. Dzieci zapisują kodeks, korzystając z edytora tekstu, i zabierają *Dobre rady dla serca* do domu, by pokazać rodzicom.

JAK PRZYWRÓCIĆ AKCJĘ SERCA? (podręcznik, s. 21)

Dzieci ćwiczą na fantomie masaż serca pod okiem nauczyciela, pielęgniarki szkolnej lub ratownika. Postępują według instrukcji z podręcznika. Warto być przygotowanym na konieczność udzielenia pierwszej pomocy, ponieważ nigdy nie wiemy, kiedy ktoś będzie jej potrzebował.

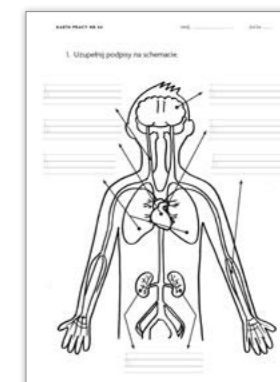
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 20–21.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 54

LITERATURA:

Beaumont E., Simon P., (2012), *Świat w obrazkach. Ludzkie ciało*, Warszawa: Firma Księgarska Olesiejuk.
Było sobie życie, (1987), odc. 5: *Krew*, reż. Barillé A., Francja.
Ciało, (2006), Warszawa: Wydawnictwo Larousse.
Claybourne A., (2009), *Ludzkie ciało. Aktywna nauka*, Warszawa: Wydawnictwo Wilga.
Harris S., Hawkins E., (2012), *Ciało człowieka. Trójwymiarowa podróż po ludzkim organizmie*, Warszawa: Wydawnictwo Debit.

CO LUBI, A CZEGO NIE LUBI MOJE SRCE?

Nauczyciel wiesza na tablicy dwa plakaty: jeden z sercem uśmiechniętym, drugi ze smutnym. Zadaniem uczniów jest przyklejenie otrzymanego od nauczyciela rysunku we właściwym miejscu. Nauczyciel wybiera obrazek i pyta dzieci, na którym sercu by go powiesiły. Wskazuje ucznia, który podchodzi i zawiesza rysunek na odpowiednim plakacie. Czynności powtarzamy z kolejnymi obrazkami. W ten sposób powstaje plakat z czynnikami wpływającymi na serce korzystnie i niekorzystnie.

ŚCIEŻKA ZDROWIA

Nauczyciel rozkłada na podłodze kartki w kolorach białym, żółtym, niebieskim i czerwonym. Wyznacza start i metę, na której ustawia stolik z trzema szklankami soku (nagroda dla zwycięzców). Gracze dostają maskotki, które będą ich pionkami w grze. Zawodnik rzuca maskotką i przesuwa pionek po kolorowych kartkach o odpowiednią liczbę pól. Jeśli trafi na kolor biały, rzuca dalej maskotką, żółty – wykonuje trzy przysiady, niebieski – robi cztery pajacyki, czerwony – kończy grę. Po rozgrywce nauczyciel przeprowadza rozmowę na temat potrzeby picia naturalnych soków owocowych (świeżo wyciskanych, pełnowartościowych) i konieczności ograniczenia spożywania słodkich napojów gazowanych.

Czy pamiętnik musi być tylko papierowy?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie „blog”;
- wymienia rodzaje blogów;
- opowiada o przygotowaniach do Wielkanocy w swojej rodzinie;
- poznaje różne techniki zdobienia pisanek;
- utrwała pisownię wybranych wyrazów z trudnościami ortograficznymi.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- przygotowujemy treści różnych blogów – piszemy tekst w edytorze tekstowym, nagrywamy pliki audio i nakręcamy krótkie filmy;
- wyszukujemy w internecie lub w innych dostępnych źródłach informacje na temat sposobów ozdabiania jajek;
- tworzymy plakaty o różnych rodzajach pisanek;
- naśladujemy ruchy i ćwiczenia wykonywane przez przewodnika.

Blog Ali

SPIS TREŚCI

Środa
Dzisiaj idziemy do szkoły na drugą lekcję, zostały mi więc jeszcze dwie chwile, żeby coś wam napisać. A mam dobre wieści: przed nami Wielkanoc i jutro, już jutro zaczynają się ferie! Hurra!!!

Piątek
Wiecie, jak dziś jest u nas kolorowo? Na parapecie w kuchni zazieleniła się rzeżucha (uff, musiałam sprawdzić, jak to się pisze!), babcia wstawiła do wazonu bukiet cytrynowych żonkili, a my z Agatą wyjęłyśmy farby i od rana malujemy. Co malujemy? No wiadomo: pisanki! Jutro je pięknie ułożymy w koszyczku i wszyscy razem pójdziemy ze święconką.
Ale na razie – malujemy! Tata już wczoraj ugotował na twardo cały garnek jaj. Nie, właściwie to gamki były dwa, a do mniejszego z nich tata oprócz jajek wrzucił też łupiny cebuli. I teraz tamte jajka są brązowe jak kasztany jesienią! My malujemy jajka z drugiego, większego garnka. Agata wyczarowuje pędzelkiem koguty i inne ludowe wzory. A ja na jajkach wymalowałam kolorowe kropki, zygzaki i całą, ale to całą łakę kwiatów!
Wymalowałam też stół i podłogę... Na szczęście mama się nie złościła, tylko powiedziała, że w Wielkanoc kolorów nigdy za wiele :-). Ufff!

Niedziela
Mielśmy dzisiaj na śniadaniu mnóstwo gości! Zwykle goście przychodzą do nas na obiad albo kolację, ale przecież wiadomo, że Wielkanoc to nie jest jakieś tam „zwykłe”. Wielkanoc jest właśnie niezwykła! I takie też było dzisiejsze śniadanie. Zresztą cały dzień był niezwykły – od świtu. A nawet jeszcze wcześniej, bo wyobraźcie sobie, że wstaliśmy już o piątej! Były niespodzianki od sąsiadki, słodkie mazurki i dłuuuuugi spacer po obiedzie (bo wreszcie zrobiło się naprawdę ciepło!). Było też mnóstwo, ale to mnóstwo

śmiechu przy kolacji, bo babcia przypominała sobie, jak to tata, kiedy był mały, wierzył, że w kolorowych pisanek kryją się kolorowe jajka.
Nawet nie zauważyłam, kiedy zrobiło się ciemno.
Dobranoc...

Poniedziałek
Ale miałam pobudkę! Mówię wam! Śniło mi się, że pływamy z rodzicami i z Agatą po jednym z mazurskich jezior. Wiatr kolyse łódką, wydyma żagle i, co gorsza, cały czas chłapie na nas wodą. Chlust! Chlust! Z całych sił trzymam się burty, a Agata tylko się śmieje. Hi! Hi! Chlust! Chlust!
Nagle poprzez szum wiatru i trzepot żagla przedarł się głos mojej siostry:
– Popatrzcie, ona wciąż śpi!
„Co?! Ja śpię?! Wcale nie śpię, tylko żegluję!” – pomyślałam i otworzyłam oczy.
Żaglówka zniknęła. Ucił wiatr, a żagiel przestał trzepotać. Tylko śmiech Agaty i chłopot wody słychać było nadal.
– Aua! – pisnęłam i wyskoczyłam z łóżka.
– Śmigus-dyngus! – cieszyła się moja siostra, biegnąc za mną po całym mieszkaniu i przyskajając na mnie wodą z plastikowego jajka. A potem obie biegałyśmy z mopem, starannie wycierając pokład. To znaczy, chciałam napisać – podłogę.

22 | BLOG ALI

23

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

BLOG – CO TO TAKIEGO? (podręcznik, s. 22–23)

Dzieci siedzą w kręgu. Chętni uczniowie czytają na głos tekst z podręcznika. Nauczyciel pyta, czym jest blog internetowy. Dzieci wypowiadają się na zadany temat. Nauczyciel zadaje kolejne pytania: O czym można pisać na blogu? Kto czyta blogi? Dzieci prowadzą dyskusję i podają przykłady. Układają definicję bloga i ją zapisują.

RODZAJE BLOGÓW

Nauczyciel zapisuje na tablicy wyrazy: wideoblog, blog tekstowy, fotoblog, audioblog. Uczniowie zastanawiają się, co charakteryzuje dany rodzaj bloga (wideoblog – podstawową treść stanowią filmy, blog tekstowy – treść stanowi tekst pisany, fotoblog – treść stanowią fotografie, audioblog – podstawową treść stanowią pliki audio).

PRZYGOTOWANIA DO ŚWIĄT WIELKANOCNYCH

Uczniowie pracują w czterech grupach. Członkowie zespołu kolejno opowiadają reszcie grupy, jak w ich rodzinie wyglądają przygotowania do Wielkanocy (ozdabianie koszyczka ze święconką, malowanie jajek, przygotowywanie potraw i ciast itp.). Na koniec reprezentant każdej grupy wymienia zwyczaj i tradycję praktykowane w rodzinach.

PRZYGOTOWUJEMY SIĘ DO PISANIA BLOGA

Dzieci pracują w tych samych zespołach. Nauczyciel przydziela każdej grupie jeden z czterech rodzajów bloga:

wideoblog, blog tekstowy, audioblog i fotoblog. Uczniowie mają za zadanie opracować treści do danego bloga na temat przygotowań do Świąt Wielkanocnych:

- zespół wideobloga nakręca krótkie filmy, których bohaterowie – dzieci – wypowiadają się na temat zwyczajów praktykowanych w ich rodzinach i przedstawiają je np. na rysunkach lub w scenkach dramowych;
- grupa przygotowująca blog tekstowy zapisuje na komputerze krótkie teksty opisujące poszczególne zwyczaje;
- aby przygotować audioblog, uczniowie nagrywają na dyktafon swoje wypowiedzi;
- zespół tworzący fotoblog robi zdjęcia, np. obrazków przedstawiających przygotowania do Wielkanocy w ich rodzinach, wyszukuje w internecie zdjęcia dań wielkanocnych itp.

KOLOROWE PISANKI

Dzieci siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel kładzie na środku kartki z wydrukowanymi napisami: „pisanki”, „kraszanki”, „drapanki”, „oklejanki”, „nalepianki”, „ażurki”. Obok leżą opisy:

1. Powstają przez rysowanie na skorupce gorącym woskiem, a następnie zanurzenie jajka w barwniku. Jako narzędzie używa się szpilek, igieł, kozików, szydeł, słomek i drewniek.
2. Powstają przez gotowanie jajka w wywarze, dawniej wyłącznie ze składników naturalnych, które barwiły skorupki

1. Które zwyczaje wielkanocne opisała Ala w swoim blogu?
 2. Opowiedzcie sobie w parach, jak spędziliście Święta Wielkanocne.
 3. Jak sądzicie, czy blog to dobry sposób na dzielenie się z innymi swoimi przeżyciami? Porozmawiajcie na ten temat.
 4. Zwróćcie uwagę na wyrazy: rzeżucha, koszyczek, szczęście, przychodzą jeszcze. Który z nich ma najwięcej dwuznaków? Poszukajcie w słowniku ortograficznym pięciu innych wyrazów, które mają więcej niż jeden dwuznak. Ułóżcie z nimi opowiadanie.
- na określony kolor, np. brązowy – łupiny cebuli, czarny – kora dębu lub łupiny orzecha włoskiego, żółtozłocisty – kora młodej jabłoni lub kwiat nagietka, niebieski – płatek kwiatu bławatka, różowy – sok z buraka.
3. Powstają przez drapanie ostrym narzędziem barwionej skorupki jajka.
 4. Są przyozdobione płatkami bzu, skrawkami kolorowego, błyszczącego papieru, tkaniny, również nicią lub włóczką itp.
 5. Powstają przez ozdabianie skorupki jajka różnobarwnymi wycinankami z papieru.
 6. Są wykonywane z wydmuszek. Technika polega na nawiercaniu w skorupce otworów przy pomocy wiertarki i małego wiertła. Wydmuszka z nawierconymi wzorami jest malowana najczęściej farbą.

Zadaniem uczniów jest dopasowanie rodzaju pisanki do odpowiedniego opisu.

RODZAJE PISANEK

Dzieci dzielą się na sześć grup. Każdy zespół losuje jeden rodzaj pisanek: pisanki, kraszanki, drapanki, oklejanki, nalepianki, ażurki. Grupy wyszukują w internecie lub dostępnych źródłach informacje na temat danej metody zdobienia jajek: sposób wykonania, narzędzia, region, w którym są szczególnie popularne itp. Uczniowie przygotowują plakaty z krótką notatką, zdjęciami pisanek i rysunkami. Po zakończeniu pracy następuje prezentacja plakatów.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 22–23.

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1]

WIOSENNA ORTOGRAFIA

Pięcioro uczniów otrzymuje od nauczyciela kartki z wyrazami: „żonkil”, „żagiel”, „żaglówka”, „łódka”, „rzeżucha”. Ich zadaniem jest przedstawienie za pomocą ruchów, gestów i mimiki znaczenia otrzymanego słowa (dzieci mogą także rysować na tablicy). Pozostała część klasy losuje karteczki z literami: „rz”, „ż”, „h”, „ch”, „ó”, „u”, „ą”, „on”. Dzieci zgadują przedstawiany wyraz (nauczyciel może poinformować, że słowa pochodzą z tekstu *Blog Ali*). Zastanawiają się nad jego pisownią. Nauczyciel zapisuje słowo na tablicy, zostawiając luki w miejscach trudności ortograficznych. Uczniowie posiadający literę, którą należy wpisać w puste miejsce, wstają i przyczepiają ją do tablicy za pomocą magnesu. Po zakończeniu zabawy dzieci przepisują wyrazy do zeszytów.

ZABAWA NA PODWÓRKU

Nauczyciel ustawia dzieci jedno za drugim i proponuje zabawę w naśladowanie przewodnika. Staje na czele grupy i stara się wymyślić jak najwięcej dziwnych kroków i ruchów. Uczniowie, idąc za nauczycielem, powtarzają każdy jego ruch, np. podskoki, kroki bokiem, tyłem, poruszanie się na czworaka, wymachy rąk i nóg. Po okrążeniu sali nauczyciel idzie na koniec kolejki, a przewodnikiem zostaje pierwsza osoba z szeregu.

Jakie są tradycje wielkanocne?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- określa czas i miejsce akcji wiersza;
- analizuje treść wiersza z pomocą nauczyciela;
- wypisuje skojarzenia i definicję słowa „Wielkanoc”;
- poznaje różne zwyczaje i tradycje związane ze Świątami Wielkanocnymi;
- wymienia produkty znajdujące się w koszyczku wielkanocnym i poznaje ich symbolikę.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- tworzymy scenki dramatyczne na podstawie ilustracji;
- rozwiązujemy krzyżówkę z nazwami roślin i zwierząt;
- wykonujemy kartki z życzeniami świątecznymi.

Ewa Skarżyńska

Wielkanocny stół

Nasz stół wielkanocny haftowany w kwiaty. W borówkowej zieleni listeczków skrzydlatych. Lukrowana baba rozpycha się na nim, A przy babie – mazurek w owoce przybrany.

Palmy – pachną jak łąka w samym środku lata. Siada mama przy stole, a przy mamie tata. I my. Wiosna na nas zza firanek zerka, a pstrokate pisanki chcą tańczyć oberka.

Wpuśćmy wiosnę. Niech słońcem zabłyśnie nad stołem. W wielkanocne świętowanie, jak wiosna wesole.

SPIS TREŚCI

• Jak zrobić palmę wielkanocną?

Przygotujcie: patyczek, krepinę, bukszan, nitkę, cienkie druczki, nożyczki.

Precki i lodyżki kwiatka zrobicie z krepiny, skręcając ją w cienkie sznurczki.

Z krepiny w innym kolorze wytnijcie prostokątne paski i uformujcie z nich płatki kwiatów.

Połączcie płatki z precikami za pomocą druczka i pasków zielonej krepiny.

Do patyczka nitką kolejno przywiązuje bukszan i papierowe kwiaty.

Koniec palmy owincie sznurczkiem z krepiny.

- Dowiedźcie się, co symbolizują potrawy znajdujące się na wielkanocnym stole.
- Który fragment wiersza podkreśla rodzinny charakter Świąt Wielkanocnych?
- Napiszcie i zilustrujcie życzenia świąteczne kierowane do różnych osób: przyjaciół, znajomych lub dyrekcji szkoły.
- Wykonajcie palmę wielkanocną na podstawie instrukcji lub według własnego pomysłu.

24 WIELKANOCNY STÓŁ 25

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ŚWIĄTECZNY STÓŁ (podręcznik, s. 24)

Nauczyciel czyta dzieciom wiersz Ewy Skarżyńskiej *Wielkanocny stół*. Chętni uczniowie zadają pytania dotyczące miejsca i czasu akcji oraz wyglądu stołu opisanego w wierszu. Pozostałe dzieci na nie odpowiadają. Następnie uczniowie na podstawie tekstu oraz ilustracji wymieniają, co znajduje się na stole. Nauczyciel zapisuje odpowiedzi na tablicy i pyta, dlaczego właśnie takie dekoracje i potrawy można tam znaleźć. Dzieci dyskutują na zadany temat.

ROZMOWA PRZY STOLE (podręcznik, s. 24–25)

Nauczyciel dzieli dzieci na pięciuosobowe grupy. Uczniowie oglądają ilustrację w podręczniku i zastanawiają się, czego może dotyczyć rodzinna rozmowa przy stole. Następnie dzieci rozdzielają między siebie role poszczególnych członków rodziny. Wymyślają przebieg rozmowy i tworzą krótką scenkę dramatową. Po upływie określonego czasu wszystkie grupy prezentują swoje scenki. Uczniowie mogą wykorzystać różne rekwizyty.

WIELKANOC

Uczniowie pracują w tych samych grupach. Nauczyciel rozdaje każdej drużynie kartkę z hasłem „Wielkanoc”. Dzieci mają wypisać skojarzenia związane z tym wyrazem. Chętna osoba z każdej grupy odczytuje skojarzenia, pamiętając o zasadzie niepowtarzania już wymienionych pomysłów. Następnie nauczyciel z uczniami definiuje pojęcie „Wielka-

noc”, zapisuje definicję na tablicy, a uczniowie – w zeszytach, zwracając uwagę na poprawność ortograficzną.

ZWYCZAJE I TRADYCJE

Dzieci dobierają się w dwu- lub trzyosobowe grupy. Każda z nich wykonuje plakat na temat jednej z tradycji wielkanocnych (wybranej drogą losowania):

- Palemki na szczęście – różgi wierzbowe, gałązki bukszpanu ozdabiano kwiatami, ziołami i kolorowymi piórkami. Poświęconą palmką biło się lekko domowników, aby zapewnić im szczęście na cały rok. Włożona do wazonu chroniła mieszkanie przed nieszczęściem i złośliwością sąsiadów.
- Świąteczne porządki – robiono je nie tylko po to, aby mieszkanie lśniło czystością, lecz także dlatego, żeby „wymieść” zimą, a wraz z nią wszelkie zło i choroby.
- Topienie Judasza – w Wielką Środę chłopcy robili ze słomy i starych ubrań dużą kukłę, zwaną Judaszem. Chodzili z nią po całej okolicy i każdy mógł ją uderzać kijami. Na koniec wrzucano ją do stawu lub bagienka.
- Wielkie grzechotanie – kiedy milkły kościelne dzwony, rozlegał się dźwięk grzechotek i kołatek. To młodzież urządzała psoty, hałasując i strasząc przechodniów.
- Pogrzeb żuru i wieszanie śledzia – w ostatnie dwa dni postu z wielką radością i zabawą wylewano całe garnki żuru – potrawy spożywanej przez cały post. Z podobną radością i satysfakcją wieszano śledzia, czyli przybijano

go do drzewa. W ten sposób karano te potrawy za to, że w czasie postu zastępowały mięso.

- Święconka – w Wielką Sobotę święci się koszyki z jedzeniem. Święconkę jada się następnego dnia po rezurekcji.
- Specjalnie dla dziewcząt – jeśli w Wielką Sobotę dziewczęta obmyją twarz w wodzie, w której gotowały się jajka na święconkę, to znikną piegi i inne mankamenty urody.
- Wielka Niedziela – dawniej o poranku rozlegał się dźwięk dzwonów, który miał obudzić śpiących w Tatrach rycerzy, poruszyć zatwardziałe serca skąpców i złośliwych sąsiadów. Po porannej mszy siadano do świątecznego śniadania i dzielono się jajkiem. Na stole nie mogło zabraknąć baby wielkanocnej i dziada – mazurka.
- Lany Poniedziałek – śmigus-dyngus to zabawa, która jest znana do dziś. Oblewać można było wszystkich, a zmoczone panny miały większe szanse na zamążpójście. Przed obłaniem ratowała pisanka, stąd każda panna starała się, aby jej kraszanka była najpiękniejsza. Po upływie wyznaczonego czasu każda grupa prezentuje swoje plakaty i umieszcza je na wystawie.

CO KRYJE W SOBIE KOSZYCZEK?

Uczniowie dzielą się na cztery grupy i otrzymują od nauczyciela dużą kartkę z naklejonym na środku koszyczkiem. Zadaniem uczniów jest narysowanie lub napisanie wokół koszyczka, co powinno się w nim znaleźć. Następnie uczniowie wyszukują w internecie lub innych dostępnych źródłach, co

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 24–25.

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1] [2]

SCHOLARIS: [PRZY WIELKANOCNYM STOLE](#) (scenariusz lekcji)

Jak można przedstawić wielkanocne tradycje?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poznaje pojęcie fraszki;
- układa tekst z podanymi wyrazami, które się rymują;
- utrwala pisownię wybranych wyrazów z trudnościami ortograficznymi.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- przedstawiamy treść fraszki w scenie pantomimicznej;
- sadzimy rzeżuchę i obserwujemy jej wzrost;
- tworzymy wielkanocne pisanki z cekinów;
- wykonujemy baranki z waty;
- szukamy czekoladowych jajek, organizujemy wyścigi z jajkiem na łyżce i człogamy się przez „krecie norki”.

Zaułek SŁÓWEK

Pisanka
Raz w Wielkanoc, późnym rankiem,
wpadła kura na pisankę.
Widząc różnych szlaczków sto,
zadakała: – Co to? Ko?!
Niby jajo, a nie jajo!
Ludzie to fantazję mają...

Zajączek wielkanocny
Wąską dróżką, kic! kic! kic!
kica zając. Uszka w szpic,
krótki ogon, zwinnie łapki,
a w tych łapkach jajka w ciapki.
Jajka w ciapki, jajka w szlaczki,
w zawijaski i w zygaczki –
kolorowych jaj naręcze!

Jakby zając dźwigał tęczę...

Rzeżucha
Ci, cichutko... Psyt, posłuchaj!
Słyszysz? Rośnie nam rzeżucha!
Rośnie w górę, rośnie we wznos,
bo chce większa być niż... niż...
Niż palemka, niż baranek
i niż cały stos pisanek!

Lany poniedziałek
Ojojku! Co się dzieje?!
Woda zewsząd się dziś leje!
Z wiader chlusta, z butli kapie,
płynie, ciurka, pluska, chlapie,
z plastikowych pryska jaj...
Ojojku! Ajajaj!

Bazie
Hen, na wierzbie, wiszą bazie,
rozżalone, bo na razie
– choć za parę chwil Wielkanoc –
wciąż ich z drzewa nie zerwano.

Wiszą, marząc, że w te święta
będzie o nich się pamiętać
i że może ktoś z rozpędu
(lub z innego całkiem względu?),
kolorując stopy jajek,
pomaluje bazi zgrają.

3. Przeczytajcie zdania, uzupełniając je wyrazami lub, oraz. Zapiszcie je w zeszytcie.

Spędzę święta w domu ? u dziadka.
Kupię orzechy ? migdały.
Upiekę babę wielkanocną ? mazurek.
Do koszyczka włożę kraszanki ? pisanki.

4. Wymyślcie i napiszcie zakończenie zdań:

W Niedzielę Wielkanocną... W Poniedziałek Wielkanocny...

5. Oto rodzina wyrazu święto. Wśród tych wyrazów wskażcie rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i przysłówki.

święta • święteczny • świętecznie • święconka • święcić • odświętnie

26 ZAULEK SŁÓWEK – FRASZKI

27

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

FRASZKA – CÓŻ TO TAKIEGO? (podręcznik, s. 26–27)

Nauczyciel czyta wierszyki Agnieszki Frączek. Wyjaśnia dzieciom, że przeczytane utwory to fraszki. Prosi uczniów, aby spróbowali zdefiniować to pojęcie. Chętni wymieniają charakterystyczne cechy utworów, a nauczyciel zapisuje je na tablicy. Później wszyscy wspólnie tworzą definicję słowa „fraszka” i notują ją w zeszytach.

ZABAWA W PANTOMIMĘ (podręcznik, s. 26–27)

Dzieci dobierają się w pięcioosobowe grupy. Każda grupa losuje jedną z pięciu fraszek. Zadaniem uczniów jest wybranie spośród siebie narratora, który przeczyta wiersz. Pozostali członkowie zespołu za pomocą gestów, ruchów i mimiki przedstawiają treść fraszki w scenkach pantomimicznych.

NASZE RYMOWANKI (podręcznik, s. 26–27)

Uczniowie pracują w tych samych grupach. Ponownie losują numer fraszki. Zadaniem dzieci jest wypisanie z wiersza wyrazów, które się rymują. Następnie uczniowie próbują ułożyć dowolny tekst z użyciem wypisanych rymów. Po zakończeniu prac chętni z każdej grupy czytają utworzone rymowanki. Dzieci mogą zapisać wierszyki w zeszytach.

TRUDNE WYRAZY (podręcznik, s. 26–27)

Każdy uczeń wskazuje w treści fraszek sześć wyrazów z trudnością ortograficzną. Następnie zapisuje je w zeszytcie. Obok każdego wyrazu rysuje skojarzenie, które ułatwi

zapamiętanie pisowni trudnego słowa. Chętni uczniowie mogą zaprezentować swoje wyrazy i skojarzenia.

HODUJEMY RZEŻUCHĘ

Nauczyciel rozdaje uczniom plastikowe filiżanki, kawałki waty oraz ziarna rzeżuchy. Uczniowie dekorują filiżanki papierem samoprzylepnym. Następnie wkładają na dno watę, zwilżają ją wodą i wysypują ziarna rzeżuchy. Odkładają filiżanki na parapet i obserwują hodowlę. Swoje spostrzeżenia notują w tabeli w zeszytcie (data i wynik obserwacji). Mogą również wykonać rysunki ukazujące zmiany w rozwoju rośliny.

WIELKANOCNE PISANKI

Dzieci przynoszą jedno styropianowe jajko, kolorowe cekiny i szpilki. Dzielą się na pięcioosobowe grupy i przygotowują stanowiska pracy: wysypują szpilki i cekiny do miseczek (każdy kolor w osobnym pojemniku) i rozstawiają je w taki sposób, aby każda osoba z grupy mogła z nich skorzystać. Następnie uczniowie przebijają szpilką środek cekina i wbijają w jajko. Przyozdabiają jajko cekinami w wymyślony przez siebie wzór, starając się, aby cekiny były blisko siebie. Po zakończeniu prac tworzą pisankową wystawę.

BARANEK Z WATY

Uczniowie pracują indywidualnie. Rolkę po papierze toaletowym okleja papierem lub malują białą farbą. Następnie

smarują rulonik klejem i przyklejają do niego watę. Z jednej strony przymocowują niezbyt dużą kulkę waty lub biały pompon (głowa) i dwie małe kuleczki waty (uszy). Do kleją oczy z koralików lub papieru i pyszczek wycięty z paseczka czarnego lub brązowego materiału. Z drugiej strony rolki dzieci przymocowują ogonek z małej kuleczki waty. Nóżki baranka uczniowie robią z wykałaczek oklejonych watą i przyczepiają je do tułowia. Gotowe prace mogą ustawić na wystawie obok pisanek.

WIELKANOCNE ZABAWY

Poszukiwacze jajek

Przed zajęciami nauczyciel chowa na boisku szkolnym czekoladowe jajka. Następnie wychodzi wraz z dziećmi na zewnątrz i rozpoczyna zabawę. Ustawia na środku boiska koszyk, do którego uczniowie będą wkładać znalezione jajka. Aby zadanie było trudniejsze, dzieci przynoszą jajka po jednym.

Tor przeszkód

Uczniowie ustawiają się po jednej stronie boiska w dwóch rzędach. Z drugiej strony nauczyciel ustawia dwa koszyki. Pierwszy uczeń z każdego rzędu otrzymuje plastikową łyżkę, na której kładzie czekoladowe jajko. Na sygnał nauczyciela dzieci ruszają w stronę koszyków tak, aby nie zgubić niesionego jajka. Jeżeli jajko upadnie, uczeń wraca po nie i kontynuuje marszobiegiem. Po dotarciu do koszyka zostawia w nim jajko i biegiem wraca do swojego rzędu, przekazując

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 26–27.

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1] [2] [3] [4]

Jakie ciekawostki kryje Mazowsze?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poznaje położenie geograficzne, miasta i zabytki Mazowsza;
- wyszukuje w internecie informacje o zabytkach Mazowsza oraz ich fotografie;
- wyszukuje w internecie fotografie przedstawiające wycinanki łowickie i kurpiowskie;
- wymyśla dialogi, które mogą być prowadzone przez osoby przedstawione na obrazie.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- tworzymy z plasteliny obrazy przedstawiające mazowieckie puszcze;
- poznajemy krok podstawowy mazura;
- organizujemy pokaz strojów łowickich;
- robimy kurpiowskie wycinanki;
- próbujemy odtworzyć obrazy Józefa Chełmońskiego.

Mazowsze

Mazowsze leży w centralnej oraz północno-wschodniej Polsce. Jest największym polskim regionem. Tu znajdują się: Warszawa, nasza stolica, najstarsze miasto Mazowsza – Płock, Łowicz, słynący z regionalnych strojów i papierowych wycinanek, oraz wiele innych miast, które warto odwiedzić.

W regionie przeważa krajobraz nizinny, urozmaicony dolinami rzek: Wisły, Bugu, Narwi, Pilicy i Bzury. Mieszkańcy okolic i turyści mogą odpocząć w Kampinoskim Parku Narodowym albo wybrać się do Puszczy Białej lub Puszczy Zielonej, które znajdują się na Kurpiach, będących częścią Mazowsza. Nazwa Kurpie wywodzi się od noszonych dawno temu przez miejscową ludność butów, zwanych kurpiami.

rzeka Bug

SPIS TREŚCI

Obraz Józefa Chełmońskiego „Dworek w Kukłowie”

Muzeum Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli.

Mazowszem zachwycało się wielu twórców. Motywy mazowieckich piosenek ludowych znajdziemy np. w mazurkach Fryderyka Chopina. Miłośnikiem mazowieckiego pejzażu był znany malarz Józef Chełmoński.

Strój łowicki

1. Chusta w kwiaty
2. Koszule ozdobione haftem.
3. Gorset zdobiony kolorowym haftem.
4. Spódnica z zapaską.
5. Sznurowane buty.
6. Kapelusz.
7. Czarna kamizelka przewiązana pasem.
8. Pasiaste spodnie.
9. Buty z cholewami.

wycinanka kurpiowska

wycinanka łowicka

Katedra w Płocku.

Zamek w Ciechanowie.

Pałac w Siedlcach.

1. Wskażcie na mapie Polski Mazowsze oraz największe miasta położone w tym regionie.

2. Poszukajcie w grupach informacji o wybranej miejscowości na Mazowszu.

3. Opiszcie strój łowicki.

4. Zaprojektujcie i wykonajcie dowolną wycinankę w stylu kurpiowskim lub łowickim.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

GDZIE LEŻY MAZOWSZE? (podręcznik, s. 28–29)

Uczniowie czytają tekst z podręcznika. Nauczyciel zadaje pytania: Gdzie leży Mazowsze? Jakie miasta znajdują się na Mazowszu? Jakie rzeki płyną przez Mazowsze? Jak się nazywają park narodowy i puszcze znajdujące się na Mazowszu? Chętne dzieci wypowiadają się, a nauczyciel zapisuje odpowiedzi na tablicy. Następnie nauczyciel wiesza mapę Polski, a uczniowie otrzymują atlasy. Ich zadaniem jest odnalezienie na odpowiednich mapach w atlasie miejsc zapisanych na tablicy. Chętni uczniowie wskazują je na mapie Polski.

CO MOŻNA ZWIEDZIĆ NA MAZOWSZU?

Uczniowie dzielą się na siedem grup. Każdy zespół losuje kartkę z nazwą zabytku: Zamek Królewski w Warszawie, zamek w Czersku, zamek w Ciechanowie, katedra w Płocku, pałac w Siedlcach, Muzeum Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli, Skansen Wsi Mazowieckiej. Zadaniem grup jest zgromadzenie informacji, zdjęć i obrazków na temat wylosowanego zabytku (korzystają z internetu, książek, czasopism, atlasów). Następnie zespoły prezentują swoje prace i pokazują fotografie. Po wysłuchaniu opisów wszystkich miejsc dzieci wybierają zabytek, który najbardziej chciałyby zobaczyć, i uzasadniają swoje zdanie.

ZIELONE MAZOWSZE

Nauczyciel przedstawia ciekawostki. Omawiając dane miejsce, pokazuje uczniom odpowiednie fotografie.

1. W Kozienickim Parku Krajobrazowym królują dęby, żyją daniela, jelenie, łosie i żółwie błotne. Znajduje się tam rezerwat „Źródło Królewskie”, a w nim wiekowe drzewa i żeremia bobrów, a także uzdrawiające źródło, z którego wodę pijał król Władysław Jagiełło.
 2. Puszcza Kampinowska to jedyny park narodowy w Europie, który graniczy ze stolicą kraju. Żyje tu wiele dzikich zwierząt i roślin. Symbolem parku są łosie. Można je zobaczyć wieczorami, gdy wychodzą szukać jedzenia na graniczących z puszcza łąkach.
 3. Na piaszczystych wydmach w Puszczach Białej i Zielonej dominują sosny. Przed laty z dziupli tych blisko trzydziestometrowych drzew pozyskiwano miód.
- Po wysłuchaniu nauczyciela dzieci dzielą się na trzy zespoły. Każda grupa wypisuje na kartce charakterystyczne cechy jednego z opisywanych miejsc. Zespoły odczytują swoje notatki. Następnie każde dziecko wybiera sobie jeden rezerwat i przedstawia go w pracy plastycznej: rozciera na kartce z bloku technicznego niewielkie kawałki plasteliny w taki sposób, aby powstał obrazek. Po zakończonej pracy dzieci tworzą galerię Zielonego Mazowsza.

TANIEC Z MAZOWSZA

Nauczyciel zadaje pyta uczniów, czy wiedzą, jak nazywa się polski taniec narodowy, który pochodzi z Mazowsza. Chętni udzielają odpowiedzi. Następnie nauczyciel odtwarza dowolny film przedstawiający mazura. Dzieci uczą się kroku

podstawowego mazura (bieg w rytm muzyki, na pierwszą miarę krok jest wydłużony, na dwie kolejne krok krótki).

POKAZ ŁOWICKIEJ MODY (podręcznik, s. 29)

Uczniowie analizują ilustrację stroju łowickiego z podręcznika. Odczytują opis na głos i omawiają elementy stroju. Następnie dobierają się w pary. Jedna osoba z każdej dwójki będzie modelem. Uczniowie tworzą z dostępnych materiałów (skrawki materiału, gazety, papier kolorowy, sznurki itp.) strój łowicki i ubierają w niego modela. Na koniec odbywa się pokaz mody. Dzieci przygotowują miejsce na wybieg i siadają po jego dwóch stronach. Kiedy modele i modelki znajdują się na wybiegu, pozostali omawiają poszczególne elementy przygotowanego stroju.

MAZOWIECKIE WYCINANKI

Dzieci wyszukują w internecie lub innych źródłach ilustracje przedstawiające wycinanki łowickie i kurpiowskie. Następnie każdy uczeń otrzymuje kolorową kartkę papieru, składa ją na kilka części i wycina w niej różne wzory. Gotowe wycinanki dzieci przyklejają na białej kartce papieru i tworzą wystawę.

OBRAZOWE ROZMOWY

Nauczyciel pokazuje dzieciom obrazy Józefa Chełmońskiego: *Bociany*, *Czwórka*, *Sielanka (Przed burzą)* oraz *Zaloty*. Uczniowie oglądają obrazy i wybierają jeden z nich. Ich za-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 28–29.

LITERATURA:

Atlas ilustrowany. Świat przyrody, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Nowa Era.

Warszawa w oczach i sercach małych obywateli

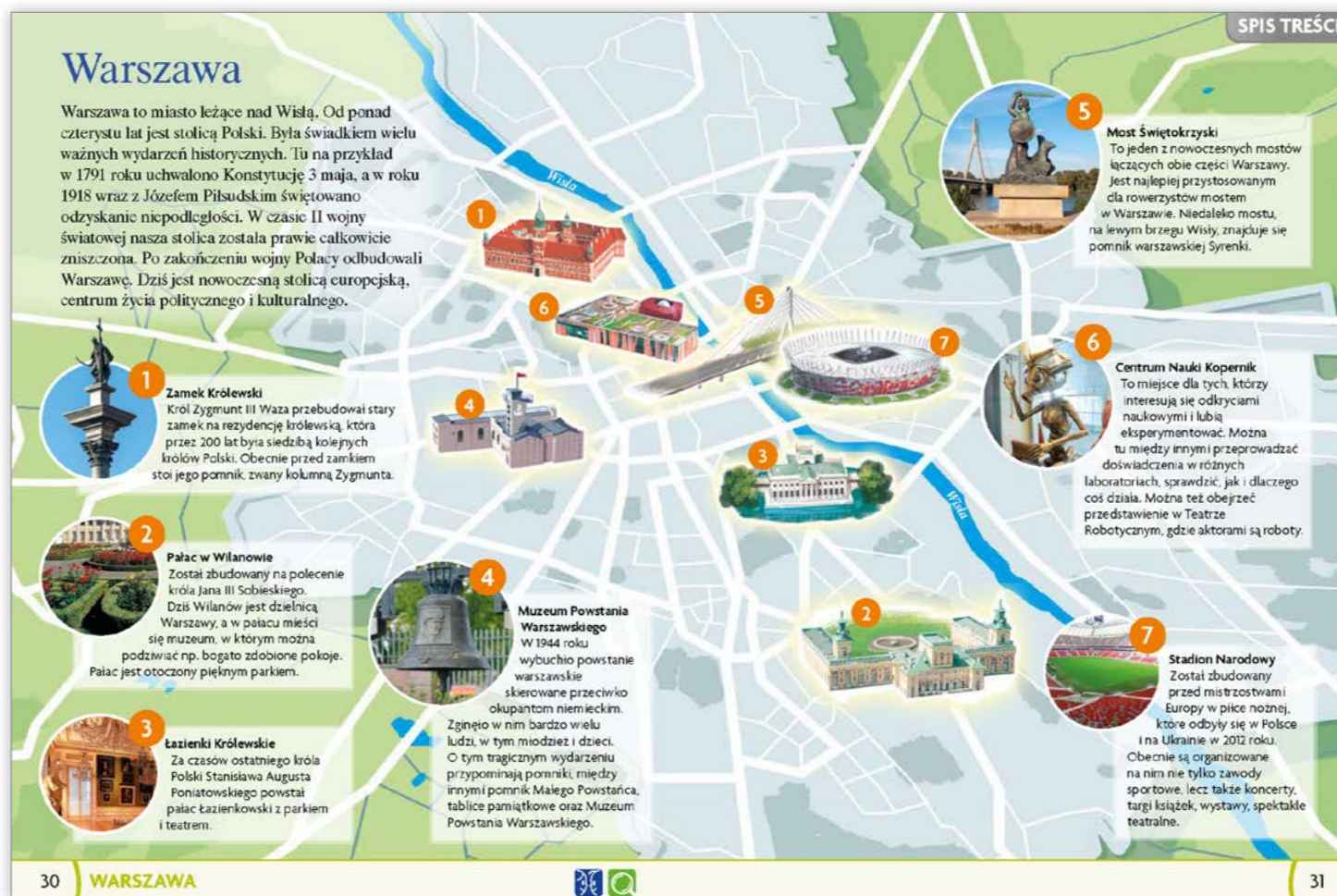
CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- utrwała informacje o położeniu i zabytkach Warszawy;
- poznaje legendę o Warsie i Sawie;
- wyszukuje w internecie informacje o zabytkach Warszawy oraz ich fotografie;
- utrwała informacje o dawnych stolicach Polski;
- wysłuchuje informacji o udziale dzieci w powstaniu warszawskim.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- rozszyfrowujemy zakodowaną wiadomość;
- rozwiązujemy test wiedzy o Warszawie.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

CO WIEMY O WARSZAWIE?

Uczniowie wysłuchują tekstu *Warszawa* z e-podręcznika (NAWIGACJA). Chętne osoby zadają pytania do tekstu, a inni na nie odpowiadają. Następnie dzieci siadają w kręgu na dywanie. Nauczyciel kładzie na środku arkusz szarego papieru i zapisuje na nim wyraz „Warszawa”. Uczniowie wypisują dookoła niego informacje o stolicy Polski, które udało im się zapamiętać. Na koniec uczniowie formułują krótką notatkę o Warszawie i zapisują ją w zeszytach.

LEGENDA O WARSIE I SAWIE

Nauczyciel opowiada dzieciom legendę:

W małej osadzie na brzegu Wisły mieszkał młody rybak Wars. Był bardzo pracowity. Sam zbudował swoją łódź, cierpliwie wiązał rybackie sieci. Bardzo lubił spędzać czas na łódce i z radością słuchał śpiewu ptaków. Jednak najbardziej fascynowały go nocne wyprawy. Panował wtedy niezwykły spokój, a księżyc odbijał się w wodach Wisły srebrym blaskiem.

Pewnej nocy jak zwykle zepchnął łódź na wodę i zarzucił sieci. Nagle spośród wzburzonej wody wynurzyła się przepiękna dziewczyna. Rybak zamarł z zachwytu, gdyż dziewczyna miała długie, złociste włosy i piękne niebieskie oczy. Wtem ze zdziwieniem zauważył, że zamiast nóg ma rybi ogon pokryty srebrystą łuską! Wars przypomniał sobie opowieści, które słyszał w dzieciństwie – to była syrena! Nagle piękna zjawia podплыnęła bliżej brzegu i zaczęła śpie-

wać, nieświadoma tego, że podpatruje ją człowiek ukryty w wysokich trzcinach. Gdy Wars usłyszał jej głos, zakochał się w niej bez pamięci.

Pewnego razu, całkowicie zafascynowany jej głosem, nieostrożnie wystawił głowę ponad trzciny, żeby lepiej się jej przyjrzeć. Zaskoczona jego widokiem syrena podплыnęła i zagłębiona zapytała:

– Dlaczego mnie podglądasz i podsłuchujesz?

– Jestem rybakim... – nieporadnie zaczął się tłumaczyć Wars.

– Wiem, kim jesteś, wiele razy widziałam cię na łodzi, ale...

– Tak, wiem, że nie powinienem cię podglądać, ale zakochałem się w tobie i nie mogę bez ciebie żyć – przerwał jej w pół słowa Wars. Syrena popatrzyła na niego i westchnęła:

– Ja także cię pokochałam. Ale przecież tak bardzo się różnimy...

Wtedy Sawa – bo tak miała na imię złotowłosa syrena – przypomniała sobie pewną tajemnicę: jeśli syrena z wzajemnością zakocha się w człowieku, może na zawsze utracić swój rybi ogon i stać się kobietą. Wówczas Wars bez wahania poprosił ją o rękę, a ona zgodziła się z radością. Razem wyszli na ląd. Z ogona syreny opadła rybia łuska, a na jego miejscu pojawiły się nogi. Sawa stała się piękną dziewczyną i wkrótce odbyło się wesele. Wars i Sawa żyli długo i szczęśliwie, otoczeni miłością i wzajemnym szacunkiem. Po latach wokół ich chaty powstała duża osada rybacka, a ludzie na pamiątkę postanowili nazwać ją Warszawą.

Po wysłuchaniu legendy dzieci wykonują ilustracje na jej temat i wieszają je na wystawie.

NAJSŁYNNIEJSZE MIEJSCA W WARSZAWIE

Uczniowie dzielą się na dziewięć grup. Każda z nich losuje jeden obiekt turystyczny: Zamek Królewski, pałac w Wilanowie, Łazienki, pomnik Małego Powstańca, most Świętokrzyski, Centrum Nauki Kopernik, Stadion Narodowy, Pałac Kultury i Nauki, Muzeum Powstania Warszawskiego. Dzieci wyszukują w internecie oraz innych dostępnych źródłach zdjęcia i ilustracje wylosowanego obiektu oraz informacje na jego temat. Następnie tworzą plakaty i omawiają je na forum klasy.

STOLICE POLSKI

Nauczyciel pyta, czy Warszawa zawsze była stolicą naszego kraju. Chętni uczniowie udzielają odpowiedzi. Nauczyciel zadaje kolejne pytanie: jakie miasta były wcześniej stolicami Polski? Dzieci wypowiadają się na zadany temat. Następnie nauczyciel wyświetla tablicę *Stolice Polski* (NAWIGACJA). Chętni odczytują na głos informacje o Gnieźnie, Krakowie i Warszawie. Nauczyciel pokazuje uczniom galerię fotografii stolic Polski z e-podręcznika (NAWIGACJA).

POWSTANIE WARSZAWSKIE

Nauczyciel informuje uczniów, że 1.08.1944 roku w Warszawie o godzinie 17.00 wybuchło powstanie przeciwko nie-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 30–31.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 55

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1] [2] [3] [4]

SCHOLARIS: [STOLICE POLSKI](#)

mieckiemu okupantowi. W walkach o wolność naszego kraju brali udział nie tylko dorośli żołnierze, lecz także dzieci. Młodzi bohaterowie m.in. roznosili meldunki, byli zwiadowcami, sanitariuszami. Na cześć tych dzieci powstał w Warszawie pomnik Małego Powstańca.

GADERYPOLUKI

Nauczyciel rozdaje uczniom **kartę pracy nr 55**. Tłumaczy, jak należy czytać szyfr GADERYPOLUKI: dzielimy wyraz „GADERYPOLUKI” na sylaby. Aby zakodować literę, która znajduje się w kluczu, należy literę kodowaną zastąpić drugą literą z sylaby, np. literę D koduje się literą E (i odwrotnie). Jeśli litera do zakodowania nie występuje w kluczu, np. B, to przepisuje się ją bez żadnych zmian. Tak samo postępuje się ze znakami interpunkcyjnymi.

QUIZ O STOLICY

Uczniowie dzielą się na sześć grup. Każdy zespół ma do dyspozycji kartkę i długopis. Nauczyciel wyświetla test wiedzy o Warszawie z e-podręcznika (NAWIGACJA). Drużyny na kartkach udzielają odpowiedzi na pytania. Grupy zamieniają się kartkami i wzajemnie sprawdzają poprawność wykonanego testu. Za udzielenie dobrej odpowiedzi zespół otrzymuje 1 punkt. Wygrywa drużyna, która zbierze największą liczbę punktów.

Czy parki są tylko miejskie?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wymienia nazwy polskich parków narodowych i układa je w kolejności alfabetycznej;
- poznaje pojęcie parku narodowego i jego znaczenie dla środowiska;
- poznaje charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt oraz elementy krajobrazu danego parku narodowego;
- wyszukuje w internecie informacje i zdjęcia przedstawiające park narodowy;
- opowiada o życiu w parku narodowym z perspektywy zwierzęcia lub rośliny.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- oglądamy fotografie parków narodowych i wybieramy park, który chcielibyśmy odwiedzić;
- tworzymy mapę polskich parków narodowych;
- ćwiczymy planowanie ruchu i doskonalimy rzuty piłką.

Parki narodowe w Polsce

Tworzenie parków narodowych to jeden ze sposobów ochrony ważnych przyrodniczo miejsc, np. takich, w których żyją zagrożone wyginięciem rośliny i zwierzęta. Parki narodowe chronią te obszary w różnych częściach Polski, w których przyroda jest najlepiej zachowana. Czasami są to tereny częściowo utworzone przez człowieka, np. łąki, górskie polany. Działalność ludzi, również turystów, jest w parkach narodowych ściśle kontrolowana, tak aby nie szkodziła przyrodzie. Pierwszym parkiem narodowym w Polsce był założony w 1932 roku Pieniński Park Narodowy. Obecnie w naszym kraju znajdują się 23 parki narodowe.

SPIS TREŚCI

11	Narwiański Park Narodowy
12	Białowiecki Park Narodowy
13	Kampinoski Park Narodowy
14	Poleski Park Narodowy
15	Świętokrzyski Park Narodowy
16	Roztoczański Park Narodowy
17	Ojcowski Park Narodowy
18	Gorczański Park Narodowy
19	Babiogórski Park Narodowy
20	Tatrzański Park Narodowy
21	Pieniński Park Narodowy
22	Magurski Park Narodowy
23	Bieszczadzki Park Narodowy

Pieniński Park Narodowy – spływ Dunajcem.

- Przyjrzyjcie się mapie parków narodowych w Polsce. Dowiedzcie się, co przedstawiają ich znaki i dlaczego zostały wybrane. Który park narodowy powstał najwcześniej?
- Podzielcie się na grupy i poszukajcie w różnych źródłach zdjęć, filmów i informacji o wybranym parku narodowym. Napiszcie notatki na ten temat.

32
PARKI NARODOWE W POLSCE
33

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 32–33.

ZASOBY:

SCHOLARIS: [PARKI NARODOWE W POLSCE](#)
[PARKI NARODOWE W POLSCE](#) (widżet)
[WYCIECZKA PO PARKACH NARODOWYCH](#)

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

PARKI NARODOWE W POLSCE (podręcznik, s. 32–33)

Dzieci oglądają mapę parków narodowych zamieszczoną w podręczniku. Chętni wymieniają ich nazwy i zapisują je na tablicy. Następnie uczniowie przepisują nazwy parków do zeszytów w kolejności alfabetycznej. Chętna osoba odczytuje listę, a pozostali sprawdzają jej poprawność.

CZYM JEST PARK NARODOWY?

Uczniowie dzielą się na pięć zespołów. Każda grupa wybiera pięć parków narodowych (należy zadbać, aby nie został pominięty żaden park). Nauczyciel odtwarza film *Parki narodowe w Polsce* (NAWIGACJA). Grupy słuchają informacji i notują te, które dotyczą wybranych przez nich parków. Następnie każdy zespół odczytuje swoje notatki. Nauczyciel zadaje pytania: Czym jest park narodowy i dlaczego się go zakłada? Dlaczego w parkach narodowych obowiązują szczególne zasady? Chętne dzieci udzielają odpowiedzi.

Z CZEGO SŁYNĄ POLSKIE PARKI NARODOWE?

Nauczyciel wyświetla widżet z mapą polskich parków narodowych (NAWIGACJA). Po najechaniu kursorem myszy na wybrany park pojawia się informacja o występujących w nim zwierzętach, roślinach i charakterystycznych elementach krajobrazu. Dzieci notują w zeszytach uzyskane wiadomości. Obok nazwy parku rysują piktogram, który ułatwi im zapamiętanie jego cechy charakterystycznej, np. rośliny lub zwierzęcia, które tam można zobaczyć.

NAJBLIŻSZY NAM PARK NARODOWY

(podręcznik, s. 32–33)

Dzieci przyglądają się mapie zamieszczonej w podręczniku. Wspólnie zastanawiają się, który park narodowy znajduje się najbliżej ich szkoły (w razie wątpliwości uczniowie mogą poszukać odpowiednich informacji w internecie). Następnie dzielą się na trzy zespoły, które opracowują informacje o tym parku.

Grupa pierwsza wyszukuje w internecie wiadomości o występujących tam zwierzętach, druga – o roślinach, a trzecia – o elementach krajobrazu. Uczniowie urozmaicają swoje materiały zdjęciami i ilustracjami. Po zakończonej pracy następuje prezentacja.

GALERIA PARKÓW NARODOWYCH

Nauczyciel wyświetla zdjęcia z galerii *Wycieczka po parkach narodowych* (NAWIGACJA). Pyta uczniów, który park narodowy najbardziej chcieliby odwiedzić. Chętne osoby wypowiadają się i, głosując, wybierają park, który chciałoby zobaczyć najwięcej uczniów.

NASZA MAPA PARKÓW NARODOWYCH

(podręcznik, s. 32–33)

Zadaniem uczniów jest przygotowanie mapy Polski z oznaczonymi parkami narodowymi i ciekawostkami o nich. Nauczyciel zapisuje na tablicy ciekawostki:

1. Park Narodowy „Ujście Warty” zajmuje najmniej po-

wierzchni leśnych – lasy stanowią tu zaledwie 1 procent, reszta to łąki oraz sieć kanałów i starorzeczy.

- Tatrzański Park Narodowy jest najczęściej odwiedzanym parkiem narodowym w Polsce.
- Białowiecki Park Narodowy został założony w 1932 roku, jest najstarszym parkiem w Polsce – ma już 84 lata.
- W Kampinoskim Parku Narodowym można zobaczyć wydmy, chociaż nie leży on nad morzem. Zaraz obok wałów piaszkowych znajdują się bagna.
- Największym parkiem narodowym w Polsce jest Biebrzański Park Narodowy.
- Ojcowski Park Narodowy jest najmniejszym parkiem narodowym w Polsce.

Dzieci dzielą między sobą zadania:

- Narysowanie na arkuszu szarego papieru konturów Polski i największych rzek (wzór w podręczniku).
- Narysowanie logotypów wszystkich parków narodowych w Polsce.
- Rozmieszczenie i przyklejenie logo parków na mapie.
- Przepisanie z tablicy ciekawostek, dopasowanie ich do odpowiednich parków.

Po wykonaniu mapy uczniowie wieszają ją w widocznym miejscu i odczytują na głos ciekawostki.

MIESZKAM W PARKU NARODOWYM

Każdy uczeń wybiera dowolny park narodowy. Następnie wyszukuje w internecie lub dostępnych książkach informa-

cje o gatunkach roślin i zwierząt zamieszkujących dany park. Wybiera organizm i wciela się w niego. Dzieci wyobrażają sobie, jak wygląda życie w parku narodowym z perspektywy wybranego zwierzęcia lub rośliny. Chętni opowiadają na forum klasy o „swoim” życiu w parku.

ZABAWY RUCHOWE

Gąsienica

Nauczyciel zabiera dzieci na salę gimnastyczną lub na boisko szkolne. Uczniowie ustawiają się w rzędzie, trzymając się mocno za biodra. Pierwsza osoba jest głową gąsienicy, a ostatnia – ogonem. Na sygnał prowadzącego głowa goni ogon, starając się go złapać. Po złapaniu głowa i ogon zajmują miejsca w środku rzędu, a rolę głowy i ogona odgrywają kolejne osoby.

Wąż w kole

Uczniowie dzielą się na dwa zespoły. Jeden z nich jest węzłem. Dzieci z drugiego zespołu stają w okręgu i rzucają do siebie piłkę, wąż znajduje się w środku okręgu. Zadaniem zespołu stojącego na obwodzie koła jest trafienie piłką ostatniej osoby z węzłowego rzędu. Gdy im się to uda, osoba ta wychodzi z kręgu. Dzieci próbują trafić piłką kolejną osobę.

Co by było, gdybyśmy... przestali dbać o naturę?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wypowiada się na temat ewentualnego braku wody, zwierząt i drzew liściastych na świecie;
- wymienia i rozumie przyczyny konieczności ochrony niektórych gatunków roślin i zwierząt;
- poznaje różne formy ochrony przyrody w Polsce;
- pisze opowiadanie o życiu na skale – pomniku przyrody z perspektywy rośliny;
- poznaje niektóre gatunki zwierząt z *Czerwonej księgi zwierząt*;
- podaje przykłady wpływu zanieczyszczeń na środowisko;
- wymienia propozycje naprawy szkód wyrządzonych środowisku;
- wypowiada się na temat: Czy człowiek może żyć w zgodzie z naturą?

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- wcielamy się w rolę roślin rosnących na pomniku przyrody i przedstawiamy nasze życie codzienne;
- organizujemy naradę roślin na temat: Jak nauczyć ludzi życia w zgodzie z nami?

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

CO BY BYŁO, GDYBY...?

Nauczyciel siedzi w kręgu razem z dziećmi. Uczestnicy przekazują sobie maskotkę. Każdy, kto ją trzyma, ma prawo głosu. Uczniowie zaczynają zdanie w ten sam sposób, a kończą według własnego uznania. Nauczyciel po kilku wypowiedziach zmienia temat. Pytania nauczyciela: Co by było, gdyby...

- zabrakło wody pitnej?
- zabrakło zwierząt na świecie?
- na świecie rosły tylko drzewa iglaste?

OCHRONA PRZYRODY

Nauczyciel odtwarza film *Chronimy zwierzęta* (NAWIGACJA). Pyta dzieci, dlaczego ich zdaniem wyginęły niektóre rośliny i zwierzęta. Chętne osoby zabierają głos. Następnie uczniowie odpowiadają na pytanie, dlaczego musimy chronić niektóre gatunki roślin i zwierząt. Wyciągają wnioski z dyskusji, formułują notatkę i zapisują ją w zeszytach.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Uczniowie siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel rozkłada kartki, na których znajdują się opisy form ochrony przyrody w Polsce:

- Parki narodowe – duże obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. Celem tworzenia parków narodowych jest nie tylko zachowanie, lecz także odtworzenie zniszczonych siedlisk przyrodniczych.

Dlaczego rośliny i zwierzęta trzeba chronić?

Niektóre zwierzęta i rośliny są bardzo rzadko spotykane. Jedną z przyczyn jest działalność człowieka, która powoduje niszczenie środowiska. Aby zapewnić możliwość przetrwania rzadkim roślinom i zwierzętom, chroni się je w specjalny sposób. Ochrona może być całkowita lub częściowa.

Ochrona całkowita roślin oznacza zakaz ich zbierania i niszczenia oraz zbierania ich owoców z wyjątkiem specjalnych plantacji, na których są uprawiane. Ochrona częściowa to możliwość zbierania roślin tylko w wyznaczonych rejonach lub po otrzymaniu odpowiedniego zezwolenia.

34 DLACZEGO ROŚLINY I ZWIERZĘTA TRZEBA...

SPIS TREŚCI

Zwierzęta zagrożone wyginięciem, podobnie jak rośliny, są objęte całkowitą lub częściową ochroną, aby mogły spokojnie żyć w swoich naturalnych środowiskach. W dokumencie pod nazwą „Polska czerwona księga zwierząt” opisywane są wszystkie żyjące w Polsce zwierzęta zagrożone wyginięciem.

- Dowiedzcie się, jakie informacje zapisane są w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” i w „Polskiej czerwonej księdze roślin” oraz kto opracowuje te księgi. Zwróćcie uwagę, że co kilka lat zmieniają się zapisy w obu księgach. Jak myślicie, dlaczego?
- Porozmawiajcie o tym, jakie niebezpieczeństwa zagrażają roślinom i zwierzętom w waszej okolicy.
- Poszukajcie, np. w internecie lub atlasie, innych niż przedstawione w podręczniku zwierząt i roślin objętych w Polsce ochroną. Dowiedzcie się, dlaczego są chronione. Zaprezentujcie to, czego się dowiedzieliście, kolegom i koleżankom w klasie.

35

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 34–35.

ZASOBY:

SCHOLARIS: **CHRONIMY ZWIERZĘTA
POMNIK PRZYRODY
JAK MOGĘ CHRONIĆ PRZYRODĘ?
JAK NIE SZKODZIĆ PRZYRODZIE?
EKOLOGIA – PRAWDA I FAŁSZ**

ZYCIE NA GŁAZIE

Uczniowie oglądają film o pomnikach przyrody (NAWIGACJA). Następnie nauczyciel pokazuje fotografię skały nazywanej Maczugą Herkulesa. Zadaniem dzieci jest wyobrażenie sobie, że są rośliną rosnącą na tym pomniku przyrody (wcielają się w rolę np. mchu, trawy, małego krzewu, drzewa), i opisanie, jak wygląda ich codzienność. Nauczyciel może napisać na tablicy pytania pomocnicze: Kim jestem? Gdzie żyję? Co robię w ciągu dnia? Co mogę obserwować? Czy mam przyjaciół? Czy ktoś mnie odwiedza? Po zakończeniu pracy chętne osoby odczytują swoje opowiadania.

CZERWONA KSIĘGA ZWIERZĄT

Dzieci siedzą w kręgu. Nauczyciel pokazuje im podpisane fotografie zwierząt: tygrysa syberyjskiego, pandy wielkiej, płetwala błękitnego, leniwca grzywiastego, bawoła indyjskiego, słonia indyjskiego, wydry morskiej, uchutki grzywiastej, goryla wschodniego, hipopotama karłowatego, makaka czarnego. Następnie wyjaśnia uczniom, że te gatunki zwierząt są wpisane do *Czerwonej księgi zwierząt*. Jest to dokument, w którym spisano zwierzęta zagrożone wyginięciem.

ZANIECZYSZCZENIA ŚRODOWISKA

Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Otrzymują od nauczyciela duży arkusz papieru, na środku którego znajduje się napis: „zanieczyszczenia środowiska”. Zadaniem uc-

niów jest wykonanie mapy myśli prezentującej wpływ zanieczyszczonego środowiska. Po zakończeniu prac przedstawiciel każdego zespołu prezentuje mapę.

I CO DALEJ?

Uczniowie pracują w tych samych grupach. Wypisują na mapie myśli z poprzedniego zadania propozycje naprawy szkód wyrządzonych środowisku. Chętna osoba z zespołu prezentuje pomysły na ochronę przyrody, pamiętając o zasadzie niepowtarzania wymienionych wcześniej propozycji. Nauczyciel wiesza prace uczniów na wystawie.

CZY CZŁOWIEK MOŻE ŻYĆ W ZGODZIE Z PRZYRODĄ?

Nauczyciel zaprasza dzieci na dywan, na którym kładzie kartki z wydrukowanym pytaniem: Czy człowiek może żyć w zgodzie z przyrodą? Rozpoczyna się dyskusja, uczniowie podają przykłady współpracy ludzi ze światem przyrody.

NARADA ROŚLIN

Każde dziecko wybiera roślinę, która jest pod ochroną. Na jednej kartce zapisuje jej nazwę i przyczepia ją sobie do ubrania, a na drugiej – kilka ważnych informacji na temat rośliny. Następnie uczniowie siadają w kręgu na dywanie. Każde dziecko wciela się w wybraną przez siebie roślinę. Nauczyciel odgrywa rolę baobabu – króla wszystkich roślin. Inicjuje dyskusję o tym, jak nauczyć ludzi życia w zgodzie z roślinami. Rozpoczyna się narada.

Czy wiersze można czytać różnymi zmysłami?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wypisuje skojarzenia ze słowem „wiosna”;
- wypowiada się na temat wpływu wyrazów na różne zmysły człowieka;
- przygotowuje scenkę dramową na podstawie wiersza;
- wypisuje z tekstu cechy wietrzyka;
- wymienia skojarzenia wywołane różnymi kształtami chmur;
- wyjaśnia znaczenie wybranych przysłów w scenie dramowej.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- odtworzymy głosem i ruchem dźwięki opisane w wierszu;
- malujemy obraz na podstawie fragmentu wiersza;
- sluchamy wiersza podczas oglądania chmur;
- skaczemy jak żaby.

Strofy o wiosnie

Hanna Łochocka

Wiosenne pytania

Ile wiosna ma głosów
i podśpiewów, i kwilców,
gwizdu drożdów i kosów,
i zielonych nut – ile?

Szepce ciepłym podmuchem,
szemrze brzożą nad płotem,
piszczy z ptaszkiem – małuchem,
brzmi bocianim klekotem.

Ile wiosna barw rodzi,
ile blasków, odcieni,
gdy błękitem z chmur schodzi
i w kałużach się mieni?

W kasztanowym jest paku,
w sadzie bielą się chyli,
witrażyki nad łąką
kładzie w skrzydła motyli.

Ile wiosna ma woni,
jakim wiatrem powiewa?
Pachnie płatkami jabłoni,
co różowi się w drzewach.

Świeżą trawą, strumieniem,
kaczeńcami na łące?
Pachnie światłem czy cieniem?
Kropłą deszczu czy słońcem?

36 STROFY O WIOŚNIE

aa

37

SPIS TREŚCI

Joanna Kulmowa

Wiosenny wietrzyk

Mały wietrzyk wiosenny
ledwie w drzewach zaszumi,
ledwie w krzakach zamruczy.
Jeszcze gwizdać nie umie,
jeszcze się uczy.
Znalazł szczyrbę w płocie – zaświstał.
Znalazł listki – zapiał na listkach.
Czasem w suchych galeziach zatrzeszczy.
Czasem nuci, gdy zagra mu deszczyk.
Albo szemrze w zeszlazłej trawie.
Albo szepce tak, że milczy prawie.
Ludzie mówią wtedy: nie ma wietrzyka.
A on jest.
Tylko słucha słowika.

Tadeusz Kubiak

Niby obłoki

Popatrz w górę,
wysoko,
przypatrz się dobrze
obłokom.
Te są podobne
do koni.
Kto na nich cwałuje,
goni?
Inne – podobne są
domom.
Kto mieszka w nich –
nie wiadomo.
A jeszcze inne
jak pianka,
jak bita, śnieżna
śmietanka.
Nie wiemy, kto pije
rano
cieple kakao
z tą pianką...
Nagle powiało.
Wiatr! Wiatr!
Domy rozwiało.
Piankę rozwiało.
Konie pognęło
w świat.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

SKOJARZENIA

Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Każdy zespół otrzymuje dużą kartkę z wyrazem „wiosna”. Zadaniem dzieci jest wypisanie skojarzeń do tego słowa. Po upływie wyznaczonego czasu reprezentant każdej grupy odczytuje pomysły. Następnie osoby czytają tylko te wyrazy, które wcześniej się nie pojawiły.

OKO, UCHO, NOS (podręcznik, s. 36)

Nauczyciel prosi uczniów, aby usiedli w kręgu. Czyta na głos wiersz Hanny Łochockiej *Wiosenne pytania*. Następnie układa rzędem na dywanie kartki z napisami: „oko”, „ucho”, „nos” oraz w rozsypce wyrazy: „podśpiewy”, „głosy”, „kwilnia”, „gwizdy”, „szepce”, „szemrze”, „piszczy”, „brzmi”, „blaski”, „odcienie”, „mieni”, „wonię”, „zapachy”. Nauczyciel pyta dzieci, dlaczego na dywanie znajdują się wyrazy „oko”, „ucho” i „nos”. Chętni zabierają głos w dyskusji. Następnie uczniowie rozmawiają o pozostałych wyrazach rozłożonych na dywanie. Kolejnym zadaniem jest dopasowanie wyrazów z wiersza do odpowiedniego zmysłu (np. ucho – podśpiewy, głosy, szepce; oko – blaski, odcienie itd.).

„ŚPIEWAJĄCY” WIERSZ (podręcznik, s. 36)

Uczniowie siedzą w kręgu, nauczyciel ponownie czyta wiersz *Wiosenne pytania*. Zadaniem dzieci jest naśladowanie głosem i ruchem dźwięków wiatru, ptaków oraz innych odgłosów przyrody, o których jest mowa w wierszu.

MALOWANY WIERSZ (podręcznik, s. 36)

Nauczyciel dzieli dzieci na czteroosobowe grupy, które malują treść wybranego wspólnie fragmentu wiersza *Wiosenne pytania*. Dzieci malują palcami na połowie arkusza szarego papieru – korzystają z farb, palety i rękawiczek. Następnie wymyślają tytuły swoich ilustracji. Po zakończeniu prac i posprzątaniu sali uczniowie prezentują swoje dzieła.

WIOSENNY WIATR (podręcznik, s. 37)

Uczniowie pracują w sześciuosobowych zespołach. Jedna osoba z grupy czyta wiersz Joanny Kulmowej *Wiosenny wietrzyk*. Następnie dzieci przygotowują i prezentują krótką scenkę dramową o poznawaniu świata, który tak bardzo fascynuje wietrzyka.

JAKI JEST WIETRZYK? (podręcznik, s. 37)

Dzieci pracują w parach. Ponownie czytają wiersz *Wiosenny wietrzyk*, wyszukują i zapisują cechy wietrzyka, które różnią go od zimowego wiatru. Po zakończeniu pracy chętni uczniowie podają swoje propozycje, które nauczyciel zapisuje na tablicy. Na koniec dzieci dyskutują o podobieństwach i różnicach między wietrzykiem a wiatrem. Zapisują cechy wietrzyka w zeszytach.

PATRZYMY W OBŁOKI (podręcznik, s. 37)

Nauczyciel zabiera dzieci na boisko szkolne. Uczniowie stają wokół nauczyciela. Obserwują chmury na niebie i słucha-

ją nauczyciela czytającego wiersz Tadeusza Kubiaka *Niby obłoki*. Nauczyciel pyta dzieci, z czym autorowi kojarzyły się obłoki. Chętni uczniowie zabierają głos. Następnie dzieci obserwują obłoki i opowiadają, co przypominają im kształty chmur.

Po powrocie do sali lekcyjnej uczniowie odtwarzają na rysunkach to, co zobaczyli na niebie. Do dyspozycji mają błękitne kartki, białą pastę do zębów, watę, kolorowy papier, bibułę, kolorowe gazety, klej, taśmę klejącą, koraliki itp. Na zakończenie dzieci prezentują swoje prace i wieszają je na wystawie.

WIOSENNE PRZYSŁOWIA

Nauczyciel dzieli uczniów na pięciosobowe grupy. Na tablicy wieszają kartki z przysłowiami:

- Gdy w kwietniu słonko na dworze, nie będzie pustek w komorze.
- Kwiecień gdy deszczem plecie, to maj wystroi w kwiecie.
- W kwietniu gdy pszczoła jeszcze nieruchliwa, mokra wiosna zwykle bywa.
- Grzmot w maju nie szkodzi, sad dobrze obrodzi.
- Pogody kwietniowe – słoty majowe.
- Jak przygrzeje słonko, przyjdzie kwiecień łąką.

Następnie wyjaśnia zadanie: wspólnie zdecydujcie, z którym przysłowiem chcecie pracować. Zabierzcie ze sobą kartkę, na której jest ono zapisane. Jeżeli inna grupa wybierze wasze przysłowie, musicie wybrać inne. Waszym zadaniem będzie

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 36–37.

Jak opisać wydarzenie?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poznaje formę notatki kronikarskiej;
- wyszukuje w internecie informacje o różnych gatunkach roślin i zwierząt zamieszkujących park;
- formułuje notatkę kronikarską;
- dzieli wyrazy na rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz liczebniki;
- tworzy rodzinę wyrazu „ptak”;
- utrwala zasadę pisowni wielką i małą literą.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- rozwiązujemy krzyżówkę;
- odgrywamy scenki dramowe do czytanego tekstu;
- ćwiczymy biegi i bawimy się na świeżym powietrzu.

SPIS TREŚCI

- Przeczytajcie notatkę kronikarską, a następnie odpowiedzcie na pytania.
Kto, kiedy i gdzie był na wycieczce?
Jaki cel miała wycieczka?
Co udało się dzieciom zobaczyć?
W jaki sposób dzieci udokumentowały wycieczkę?
- Opowiedzcie, co ciekawego udało wam się ostatnio zaobserwować.
- Wymieńcie cechy, którymi powinien odznaczać się dobry obserwator.
- Przygotujcie notatkę o dowolnym wydarzeniu, które miało miejsce w waszej klasie lub szkole.
- Wyodrębnijcie dwie rodziny wyrazów.
- Przyporządkujcie do pięciu grup wyrazy związane z wycieczką.

{ ZWRÓĆCIE UWAGĘ }
Krótki tekst o charakterze informacyjnym, opisujący jakiegoś wydarzenie to **notatka kronikarska**. Żeby napisać notatkę, warto sobie zadać pytania:
Kto, kiedy i gdzie...?
W jakim celu...?
Co zobaczyliśmy?
Co się wydarzyło?
Jak się zakończyło?

notatka **notes** **notuje**
notatnik **kronikarz**
kronikarska **zanotować**

spacer • ciekawa • siedem • obserwowaliśmy • cicho • spokojnie • zauważyliśmy
ptaki • drzewa • śpiewały • chłopcy • dziewczynki • dwadzieścioro pięcioro
przyjemna • zielone • piąty • dwudziestego pierwszego • mrowisko • pięknie
cieszyliśmy się • wiosenna • wesoło • wiewiórki • słuchaliśmy

Rzeczowniki kto? co?	Czasowniki co robi? co się z kimś (czymś) dzieje?	Przymiotniki jaki? jaka? jakie?	Przysłówki jak?	Liczebniki ile? ilu? który? która?
--------------------------------	--	---	---------------------------	---

38 **ZAULEK SŁÓWEK – NOTATKA KRONIKARSKA** 39

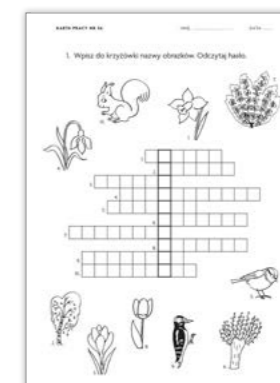
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 38–39.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 56

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

NOTATKA KRONIKARSKA (podręcznik, s. 38–39)

Uczniowie siadają w kręgu na dywanie. Nauczyciel czyta tekst z podręcznika z zadania 1. Następnie rozkłada kartki z pytaniami: Kto, kiedy i gdzie był na wycieczce? Jaki cel miała wycieczka? Co udało się zobaczyć dzieciom? Jak udokumentowały wycieczkę? Chętne osoby odpowiadają na pytania. Nauczyciel wyjaśnia, że przeczytany tekst to notatka kronikarska. Następnie wszyscy zastanawiają się, czym charakteryzuje się notatka i czego można się z niej dowiedzieć. Tworzą definicję notatki kronikarskiej i zapisują ją na tablicy oraz w zeszytach.

CO JESZCZE MOŻNA ZAOBSERWOWAĆ W PARKU?

Uczniowie siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel zastanawia się, co jeszcze mogły zobaczyć dzieci w parku. Chętni podają propozycje innych gatunków kwiatów, drzew, krzewów, ptaków i zwierząt. Następnie nauczyciel dzieli uczniów na pięć zespołów. Wybrana osoba z grupy losuje jedno z haseł: „drzewa”, „krzewy”, „kwiaty”, „zwierzęta”, „ptaki”. Zadaniem dzieci jest znalezienie w internecie lub w innych źródłach informacji na wylosowany temat i zrobienie notatek z ilustracjami o innych gatunkach roślin i zwierząt, które możemy spotkać w parku.

ZGADNIJ, CO TO JEST?

Nauczyciel rozdaje **karty pracy nr 56** z krzyżówką. Zadaniem dzieci jest wpisanie do krzyżówki nazw roślin lub

zwierząt przedstawionych na rysunkach oraz odczytanie hasła i wytłumaczenie jego znaczenia. Uczniowie sprawdzają poprawność zapisanych nazw.

PISZEMY NOTATKĘ KRONIKARSKĄ

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy. Na tablicy zapisuje pytania: Kto, kiedy i gdzie...? W jakim celu? Co zobaczyliśmy? Co się wydarzyło? Jak się zakończyło? Zadaniem dzieci jest wybranie jednej klasowej imprezy, wycieczki czy spaceru i opisanie tego wydarzenia w formie notatki kronikarskiej. Po upływie ustalonego czasu wybrany przedstawiciel grupy czyta notatkę na forum klasy. Pozostali sprawdzają, czy padła odpowiedź na każde zapisane pytanie.

ODGRYWAMY NOTATKI KRONIKARSKIE

Uczniowie pracują w tych samych grupach. Wybierają spośród siebie narratorkę, który będzie czytał tekst notatki. Pozostali członkowie zespołu za pomocą ruchów, gestów i mimiki przedstawiają treść czytanego tekstu. Dzieci mogą wykonać potrzebne rekwizyty lub wykorzystać dostępne przedmioty. Po zakończeniu prac zespoły prezentują scenki, a pozostali uczniowie nagradzają aktorów brawami.

PORZĄDKUJEMY WYRAZY (podręcznik, s. 39)

Nauczyciel prosi o przeczytanie polecenia z zadania 6. w podręczniku. Uczniowie rysują w zeszytach tabelę, w której będą

zapisywać rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz liczebniki. Po zakończeniu prac wyznaczony uczeń czyta wyrazy z odpowiedniej kolumny, a pozostali sprawdzają poprawność zapisanych wyrazów.

RODZINA WYRAZU „PTAK”

Nauczyciel rozdaje uczniom kartki z wyrazami: ptak, pudełko, ptaszek, pytać, papuga, ptactwo, patyk, sowa, ptaszko, wróbel, potyczka, ptasi, budka, pelikan, ptaszyna. Zadaniem dzieci jest podkreślenie wyrazów należących do rodziny wyrazu „ptak”. Chętny uczeń odczytuje podkreślone wyrazy, a inni sprawdzają poprawność wykonanego zadania.

MAŁA CZY WIELKA LITERA?

Nauczyciel pisze na tablicy w kolumnie nazwy geograficzne drukowanymi literami: EUROPA, GÓRY SOWIE, RYSY, GÓRY STOŁOWE, MORZE BAŁTYCKIE, OCEAN SPOKOJNY, MORZE ŻÓLTE, GÓRA ŚNIEŻKA, JEZIORO MAMRY. Uczniowie zapisują nazwy w zeszycie literami pisanymi. Później chętni dzieci zapisują pisanką nazwy na tablicy i wyjaśniają ich pisownię.

ZABAWY NA ŚWIEŻYM POWIETRZU

Domek do wynajęcia

Nauczyciel rysuje na asfalcie lub ziemi kółka (o jedno mniej niż jest uczestników zabawy). Na umówiony sygnał uczniowie

wie zajmują kółka (domki). Ten, dla którego zabrakło domku, zadaje pytanie: „Czy jest domek do wynajęcia?”. Reszta odpowiada „nie” i szybko zamienia się z kimś na domek. W tym samym czasie dziecko, które zadawało pytanie, również stara się zająć któryś domek. Osoba, której nie udało się zająć kółka, zadaje pytanie o domek do wynajęcia.

Miasta

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy. Jedna osoba z drużyny rysuje kredą duże koło i dzieli je na cztery części (ćwiartki), które będą spełniać role miast. Każdy gracz staje na swojej części, jedna osoba z zespołu otrzymuje piłeczkę. Wykrzykując imię innej osoby z drużyny, rzuca piłkę do góry, a wywołana osoba biegnie po nią. Pozostała trójka ucieka jak najdalej od swoich miast. Gdy biegacz złapie piłkę, krzyczy „stop”, i na ten sygnał reszta nieruchomieje. Osoba z piłką odlicza od swojego miasta pięć dużych kroków i piętnaście długości stóp w kierunku jednego z graczy, w którego rzuca piłką. Jeśli trafi, może odciąć pole długości stopy z miasta trafionego gracza oraz wpisać swoje inicjały. Jeśli nie trafi – to jemu „odkrawa” się kawałek pola z terenu miasta. Bez względu na wynik piłka przechodzi do następnej osoby. Celem zabawy jest zachowanie jak największego terenu swojego miasta.

Co musi zrobić chłopiec, aby spełnić swe marzenia?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wymyśla dalszy ciąg opowiadania i przedstawia go w scenie dramowej;
- porównuje sytuację życiową bohatera opowiadania sprzed spotkania i po spotkaniu z nieznanym;
- bierze udział w dyskusji na temat wpływu dziecka na zmiany w otaczającym go świecie;
- poznaje, czym jest adopcja serca i rozumie wiążącą się z nią odpowiedzialność;
- pisze list do Juana;
- odczytuje z mapy informacje geograficzne o Peru;
- wyszukuje w internecie informacje o zabytkach Peru i ich fotografie;
- podaje zasady pisowni wyrazów z „ó”;
- układa zdania z wybranymi wyrazami z „ó”.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- oglądamy nagranie przedstawiające peruwiański taniec narodowy;
- wykonujemy z dostępnych materiałów tradycyjny strój peruwiański.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

I CO BYŁO DALEJ? (podręcznik, s. 40–43)

Nauczyciel dzieli uczniów na pięcioosobowe grupy. Czyta z podręcznika tekst Anny Onichimowskiej *Marzenie Juana*. Zadaniem dzieci jest wymyślenie dalszego ciągu życiorysu Juana i przedstawienie go w formie scenki dramowej. Po upływie wyznaczonego czasu zespoły prezentują swoje scenki.

PRZED I PO SPOTKANIU PANA W KAPELUSZU

(podręcznik, s. 40–43)

Uczniowie siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel czyta pierwszą część opowiadania *Marzenie Juana* do momentu, w którym bohater spotyka pana w słomianym kapeluszu. Uczniowie dyskutują na temat dzieciństwa Juana w Peru, jego marzeń, szkoły i pracy.

Następnie nauczyciel czyta drugą część opowiadania. Uczniowie rozmawiają o przyczynie zmiany sposobu myślenia chłopca, o radości, która go zmotywowała. Po zakończeniu dyskusji nauczyciel zapisuje wnioski na tablicy. Dzieci przepisują je do zeszytów.

WAŻNE POSTANOWIENIE (podręcznik, s. 40–43)

Uczniowie siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel rozkłada kartki z wydrukowanymi zdaniami: „Trzeba to zmienić”; „Będę się uczyć, żeby się dowiedzieć, jak zmienić świat na lepszy”. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję o znaczeniu tych zdań oraz o tym, w jaki sposób chłopiec może wpłynąć na

Anna Onichimowska

Marzenie Juana

Juana¹ budzi płacz Conchity² – to jego młodszą siostrą. Oprócz niej ma jeszcze czworo rodzeństwa. Najstarszy brat, Carlos³, ma osiemnaście lat. Juan marzy o tym, żeby kiedyś być taki jak on. Żeby jemu też tak się udało. Marzy, pastując buty na ulicy. Chodzi do szkoły, a potem – prosto po lekcjach – biegnie zawsze w to samo miejsce, pod platanem⁴, żeby mieć trochę cienia, i rozkłada swój warsztat. Czasem udaje mu się wyczyścić sześć par butów, a czasem tylko jedną. Wtedy mama jest smutna, a tato powtarza, że syn powinien rzucić szkołę, bo tylko traci w niej cenny czas.

– A Carlos?! – krzyczy wtedy Juan i na jakiś czas ma spokój.

Carlos się uparł, skończył szkołę i teraz sam uczy dzieci, w górach. Te góry to Andy, najwyższy łańcuch górski Ameryki Południowej. Jest jedynym nauczycielem w swojej wiosce, uczy wszystkich przedmiotów: hiszpańskiego, matematyki i przyrody. Rodzina jest z niego bardzo dumna.

Czasem Juan ma wyrzuty sumienia, bo bardzo brakuje im pieniędzy, a gdyby pastował buty od rana, mógłby zarobić więcej. Jego bracia myją szyby samochodów, które zatrzymują się na światłach. A najbliższy przyjaciel, Pedro, często ucieka ze szkoły nie po to, żeby pracować, ale żeby kopać piłkę. Szmaciana, z innymi chłopakami, którzy marzą o karierze piłkarza.

W takich domach jak te na zdjęciu żyją mieszkańcy biedniejszych dzielnic stolicy Peru, Limy.

¹ czytaj: huana.
² czytaj: konchity.
³ czytaj: karlos.
⁴ platan – duże drzewo liściaste rosnące między innymi w Ameryce Południowej.

40 MARZENIE JUANA

Futbol w Peru, podobnie jak w innych krajach Ameryki Południowej, jest bardzo popularny.

Juan też lubi grać w piłkę, ale nie ma na to czasu. Myśli o tym wszystkim, dobierając kolor pasty do buta, który przed nim stoi. Nad butem widzi cieniutką skarpetkę, potem szare spodnie, a kiedy decyduje się spojrzeć w górę – pana w słomkowym kapeluszu, białej koszuli i krawacie. Obok niego stoi chłopiec, mniej więcej w wieku Juana. „On na pewno nie musi pracować” – myśli Juan i robi mu się smutno. Bo w Limie są też piękne dzielnice i są dzieci, którym niczego nie brakuje. „Na pewno nigdy nie byłem w takim domu jak nasz” – Juan marszczy brwi. W domu z blachy i dykty. Bez wody i prądu.

– Jak masz na imię? – pyta Juana pan.

Jeszcze żaden klient go o to nie pytał. Ani o to, gdzie mieszka. Ani o to, czy chodzi do szkoły. Ani czy lubi się uczyć.

Juan dostaje dwa razy tyle pieniędzy co zwykle. A chłopiec daje mu długopis. Szkoły są bezpłatne, ale już za zeszyty, ołówki i obowiązkowe mundurki trzeba płacić. Długopis to dobry prezent.

Katedra w najstarszej części Limy.

41

SPIS TREŚCI

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 40–43.

LITERATURA:

Atlas ilustrowany. Świat przyrody, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Nowa Era.

zmianę funkcjonowania świata, uczynić go lepszym. Chętne dzieci zabierają głos w dyskusji.

CO TO JEST ADOPCJA SERCA?

Nauczyciel czyta fragment tekstu *Marzenie Juana*, dotyczący adopcji serca. Wyjaśnia dzieciom, że jest to pomoc dla dziecka mieszkającego np. w Afryce lub Ameryce Południowej, które jest sierotą lub którego rodzice są w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Osoba podejmująca się takiej adopcji musi być bardzo odpowiedzialna. Opiekun dziecka zapewnia mu opłacenie kosztów nauki – mundurka, przyborów szkolnych, butów, plecaka. Nauczyciel rozpoczyna z uczniami rozmowę o odpowiedzialności, jaka spoczywa na opiekunach, oraz o wykorzystaniu szansy, jaką dostają podopieczni.

LIST DO JUANA

Nauczyciel proponuje dzieciom, aby napisały list do Juana. W treści listu uczniowie powinni wyrazić nadzieję na spełnienie marzeń chłopca i dodać mu otuchy. Po zakończeniu pracy chętni odczytują swoje listy.

PERU – KRAJ W AMERYCE POŁUDNIOWEJ

Uczniowie mają do dyspozycji atlasy geograficzne. Dobierają się w pary i siadają razem w ławkach. Odszukują Peru na mapie, a następnie wypisują: nazwy sąsiadujących z nim krajów, jego stolicy, oceanu i dwóch głównych rzek. Chętna

dwójka odczytuje na głos swoje notatki, a pozostali uczniowie sprawdzają ich poprawność. Następnie każda para wyszukuje w internecie lub dostępnych źródłach fotografie przedstawiające Peru. Dzieci wybierają miejsce, które najbardziej im się podoba, i argumentują swój wybór.

ZABYTKI PERU

Dzieci wyszukują w internecie, encyklopediach, dostępnych książkach itp. informacje i fotografie przedstawiające zabytki Peru. Wybierają jeden dowolny obiekt i lepia go z plasteliny. Następnie podpisują go i prezentują na forum klasy: podają jego położenie geograficzne (np. w jakim mieście się znajduje), opowiadają jego historię, związane z nim ciekawostki itp.

MARINERA – NARODOWY TANIEC PERUWIAŃCZYKÓW

Nauczyciel odtwarza wideo (BIBLIOGRAFIA) prezentujące peruwiański taniec narodowy. Dzieci wypowiadają się na temat obejrzanego filmu: Czy im się podobało? Co zwróciło ich uwagę? Które elementy stroju tancerzy wydają im się charakterystyczne? Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że taniec, który obejrżeli, nazywa się marinera.

PERUWIAŃSKI STRÓJ NARODOWY

Dzieci sprawdzają w dostępnych źródłach (internet, encyklopedia itp.), jak wygląda strój narodowy Peru. Następnie

z dostępnych materiałów plastycznych (flamastrów, kredek, bibuły, krepiny, cekinów, kleju, taśmy klejącej itp.) oraz papieru (np. makulatury) tworzą dla siebie strój na wzór tradycyjnego stroju peruwiańskiego. Po zakończonej pracy następuje prezentacja kreacji.

POSZUKIWACZE WYRAZÓW Z „Ó” (podręcznik, s. 40–43)

Uczniowie dobierają się w pary. Ich zadaniem jest wypisanie z tekstu z podręcznika siedmiu wyrazów z „ó”. Następnie dzieci układają je w kolejności alfabetycznej i podają zasady pisowni „ó” w tych wyrazach. Nauczyciel wyznacza dwójki, które odczytują na głos wyrazy i zastosowane w nich zasady. Pozostali sprawdzają ich poprawność.

ŚMIECHU WARTO

Uczniowie pracują w tych samych parach. Układają zabawne zdania z użyciem wyrazów z „ó”, wypisanych w poprzednim zadaniu. Chętne dzieci odczytują swoje zdania na głos, a najzabawniejsze z nich zapisują na tablicy.

Jakie skarby skrywa w sobie Ameryka Południowa?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wyszukuje w atlasie państwa Ameryki Południowej;
- zapisuje nazwy państw w kolejności alfabetycznej;
- ogląda film *W krainie Inków* i wypowiada się na jego temat;
- poznaje informacje na temat Amazonki;
- wyszukuje w źródłach internetowych zdjęcia i informacje dotyczące zadanego tematu;
- poznaje ciekawe informacje na temat krajów Ameryki Południowej.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- ilustrujemy poznane wiadomości na temat krajów Ameryki Południowej;
- tworzymy rekwizyty do nowej zabawy „piłka nożna na wesoło”;
- trafiamy piłką do celu.

Podróże z Obieżywiatem

Ameryka Południowa

Ameryka Południowa jest jednym z kontynentów. Leży on na południe od Ameryki Północnej, z którą łączy się wąskim pasem lądu. Wzdłuż zachodnich wybrzeży Ameryki Południowej ciągnie się najdłuższy na świecie łańcuch górski – Andy. Na tym kontynencie szczególnie zainteresowały nas przyroda i niezwykle krajobrazy, a także państwa leżące w tej części świata.

GRUPA I
Szukamy ciekawych krajobrazów w Ameryce Południowej.

Przez Nizine Amazonki przepływa jedna z najpotężniejszych, najszerzych i największych rzek na świecie – Amazonka. Na ogromnych obszarach rosną tam wilgotne lasy tropikalne, które dostarczają mieszkańcom Ziemi wyjątkowo dużo tlenu.

Machu Picchu (czytaj: maczu pikczu) to najlepiej zachowane miasto Inków, rdzennych mieszkańców dzisiejszego Peru i kilku innych krajów Ameryki Południowej.

W Rio de Janeiro (czytaj: rijo de żanejro) wznosi się nad miastem posąg Chrystusa. Miasto znane jest także z hucznych obchodów zakończenia karnawalu oraz z turniejów sportowych, np. piłkarskich i olimpijskich.

SPIS TREŚCI

GRUPA II
Poznajemy zwierzęta.

Na wyspach Galapagos żyją jaszczurki – legwany z Galapagos. Są roślinożerne, chętnie zjadają rośliny, które zawierają wodę, np. kaktusy. Zwierzęta te zagrożone są wyginięciem.

W skalistych, bezleśnych partiach gór Andów gnieźdzą się kondory wielkie – ogromne ptaki żywiące się padliną, czyli mięsem martwych zwierząt.

W Amazonce i jej dopływach żyją piranie – drapieżne ryby, które zwabione zapachem krwi atakują ranne zwierzęta.

Amerykę Południową zamieszkują mrówkojadły – ssaki żywiące się owadami, głównie mrówkami i termitami. Są przystosowane do wyjadania mrowek z gniazd, gdyż mają wydłużony ryj i dług, lekki język, a także potężne pazury umożliwiające rozgryzanie mrowisk i termitier.

GRUPA III
Szukamy odpowiedzi na pytania dzieci z Klubu Fytańskich.

Jakie państwa leżą w Ameryce Południowej?
Jak nazywa się największe państwo Ameryki Południowej?
Czy to prawda, że źródła rzeki Amazonki odkrył Polak?
Dlaczego pustynia Atakama uznawana jest za najbardziej suchą na Ziemi?
W których krajach Ameryki Południowej znajdują się wulkany?

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

PAŃSTWA AMERYKI POŁUDNIOWEJ

Uczniowie wyszukują w atlasach geograficznych mapę polityczną Ameryki Południowej. Chętne osoby podchodzą do tablicy i zapisują nazwy państw tego kontynentu. Następnie uczniowie układają je w kolejności alfabetycznej i przepisują do zeszytów.

W KRAINIE INKÓW

Nauczyciel wyjaśnia, że w dawnych czasach na terenach dzisiejszego Peru żyli Inkowie. Następnie odtwarza film *W krainie Inków* (BIBLIOGRAFIA). Po obejrzeniu filmu dzieci wymieniają się obserwacjami: opowiadają, co zwróciło ich uwagę, co najbardziej im się podobało, co zapamiętały, co je zdziwiło itp.

AMAZONKA – NAJWIĘKSZA RZKA ŚWIATA

Nauczyciel przekazuje dzieciom informacje o Amazonce: Amazonka to największa rzeka na kuli ziemskiej. Swoją początek bierze w peruwiańskich Andach i wpływa do Oceanu Atlantyckiego. Ujście rzeki do Atlantyku ma 320 km szerokości. Cała rzeka jest tak szeroka, że gdy stoi się na jednym brzegu, nie można zobaczyć drugiego. Do oceanu wpływa ogromna masa słodkiej wody. Wypiera ona wodę morską na 160 km. W ujściu rzeki leży wyspa wielkości Szwajcarii. Amazonka jest wystarczająco głęboka, aby mogły pływać po niej duże statki.

Dzieci szukają zdjęć Amazonki w dostępnych źródłach.

KONTYNENT PUSTYNI I LASÓW DESZCZOWYCH

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Dwie grupy zajmują się pustynią Atakama, a dwie pozostałe lasami deszczowymi Amazonii. Zadaniem zespołów jest wyszukanie informacji, ciekawostek i fotografii przedstawiających dane miejsca. Grupy prezentują swoje prace na forum klasy. Opowiadają o klimacie, faunie, florze i wyjątkowości omawianych terenów.

A TO CIEKAWE

Dzieci siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel kładzie na środku kartki z informacjami:

- Chile.** W mieście Algarrobo, na wybrzeżu Pacyfiku, znajduje się największy na świecie sztuczny basen. Ma w sumie ok. 914 metrów długości, i mieści się w nim 249 837 178 litrów czystej morskiej wody. To przedsięwzięcie znalazło się w *Księdze rekordów Guinnessa*. Tuż obok pustynia Atakama to najsuchsze miejsce na świecie. Wydaje się, że niektóre rejony nigdy nie zostały zwilżone deszczem. Pustynia jest najprawdopodobniej najstarszym tego typu miejscem na Ziemi. Znajduje się tutaj ponad 1300 wulkanów, z czego wciąż sporo jest aktywnych. Trzy największe i uważane za najciekawsze to: Cerro Azul, Cerro Hudson i Villarrica. W Chile mieszkają pingwiny. Można je spotkać w kilku miejscach na południu kraju. Zwykle wylegają się na plażach. W kraju mieszka 12 tysięcy pingwinich małżeństw.

- Peru.** To ojczyzna alpaka. Mieszka tutaj 3,5 miliona tych uroczych włochaczy, czyli 80 procent wszystkich alpaka świata. Miękkie wełniane sweterki swój początek mają najczęściej właśnie tutaj.
- Brazylia.** Znajduje się tu największy na świecie las deszczowy. Pomimo jego grabieżczej eksploatacji, która na szczęście zdaje się zwalniać tempo, ta dzika dżungla wciąż jeszcze jest zamieszkała przez rdzenne, nieznaną współczesnej cywilizacji plemiona.
- Kolumbia** jest krajem, który ma oficjalnie największą bioróżnorodność. Spotkamy tutaj więcej gatunków ptaków i żab niż w jakimkolwiek innym państwie świata. Znajduje się tu także ponad 2000 gatunków roślin, które nie zostały jeszcze nawet przebadane i sklasyfikowane. Rośnie tu praktycznie wszystko, od brokułów po mango. Aż 70 procent energii elektrycznej zasilającej państwo pochodzi z ekologicznych elektrowni wodnych. Rzeka Pięciu Kolorów – Caño Cristales – jest uważana za najpiękniejszą rzekę na świecie. Przez większość roku wcale nie różni się jednak od innych: podwodne kamienie porośnięte są zielonymi glonami, a woda jest ciemna. W krótkim okresie – pomiędzy porą deszczową a suchą – zakwitają mchy i glony. Wówczas rzeka zamienia się w „tęczę”. Różne gatunki kwitnących roślin sprawiają, że rzeka mieni się na żółto, różowo, zielono, czerwono i szaro. Podobny twór jest niespotykany nigdzie indziej na świecie.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 44–45.

LITERATURA:

Atlas ilustrowany. Świat przyrody, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Nowa Era.

Był sobie kosmos, (1982), odc. 13: W krainie Inków, reż. Barrillé A., Francja.

Czy można powiedzieć, że podróże kształcą?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- układa słowa z liter tworzących wyraz „odkrywca”;
- czyta tekst *Odkrywca*, układa do niego pytania i odpowiedzi;
- wyszukuje w źródłach internetowych informacje o odkrywcach;
- wyjaśnia znaczenie słów związanych z piratami i morzem;
- wyjaśnia znaczenie przysłów ze słowem „podróż”.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- zaznaczamy na konturowej mapie świata trasy, które pokonali znani podróżnicy;
- tworzymy pracę plastyczną przedstawiającą statek podróżnika;
- układamy morską opowieść i przedstawiamy historię w krótkiej scenie teatralnej;
- wykonujemy bieg po piłkę ze zmianą kierunku.

Marcin Brykczyński
Odkrywcy

Lądowy handel z Dalekim Wschodem niejednemu musiał zwałczyć przeszkodę: gdy długą drogą, przez świat nieznaną, szli dzielni kupcy i karawany. Więc by uniknąć ciągłych zagrożeń, poszukiwano drogi przez morze.

Pośród odkrywców Kolumb zasłynął tym, że na zachód odważnie płynął, wierząc, że ludzie właśnie tą drogą szybciej do Azji dopłynąć mogą. Stąd potem, z mapą ówczesną zgodnicie, twierdził, że odkrył Indie Zachodnie.

Vasco da Gama, żeglarz wspaniały, ląd afrykański opłynął cały i niebawem dostąpił sławy, przywożąc z Indii cenne przyprawy. Ich śladem poszło mnóstwo żeglarzy, bo o bogactwie każdy z nich marzył.

Poznane lądy odkrywcy śmiali w niedługim czasie opanowali, tworząc kolonie na całym globie, by ich bogactwa przywłaszczyc sobie i zdominować podbite kraje swoją kulturą i obyczajem.

Pływały statki jak karawany, wioząc zdobycze z krain nieznanych: przyprawy, złoto, drogic kamienie, różne zwierzęta – dziwne szalenie – i mnóstwo roślin wielkiej urody, które dziś zdobią nasze ogrody.

*czytaj: wasko.

← wyprawa Krzysztofa Kolumba w 1492 roku
← wyprawa Vasco da Gama w latach 1497–1498

Niezwykłych odkryć docenić rolę można też w kuchni oraz przy stole, jedząc ziemniaki, pijąc kakao, smakując potraw pysznych niemało, które nam dzisiaj na co dzień służą dzięki odkrywcom i ich podróżom.

Dziesiątki wypraw przez długie lata dały nam szansę poznania świata, w którym jest zawsze coś do odkrycia, a na odkrycia nie szkoda życia, bo, jak to odkryć zdołacie sami, wszyscy możemy być odkrywami...

NOTKA BIOGRAFICZNA

Krzysztof Kolumb (żył w latach 1451–1506) – włoski żeglarz i odkrywca. Szukał najkrótszej drogi morskiej do Indii. W 1492 roku wypłynął z Hiszpanii i dotarł między innymi na Kubę i Haiti – wyspy położone niedaleko wybrzeży Ameryki.

NOTKA BIOGRAFICZNA

Vasco da Gama (żył w latach 1469–1524) – portugalski żeglarz i podróżnik. Jako pierwszy opłynął Afrykę i w 1498 roku odkrył drogę morską z Europy do Indii.

1. O których podróżnikach i odkrywcach mówisz wiersz? Jeśli interesuje was ten temat, poszukajcie informacji o innych podróżnikach, także o Polakach, którzy brali udział w odkryciach i badaniach geograficznych.
2. Podajcie inne przykłady „zdobyczy z krain nieznanych” niż te wymienione w wierszu.
3. Znajdźcie argumenty, które potwierdzą powiedzenie „Podróże kształcą”. Napiszcie kilka zdań na ten temat.

46
ODKRYWCY
47

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

SŁOWO ZE SŁOWA

Uczniowie dzielą się na czteroosobowe zespoły. Nauczyciel zapisuje na tablicy wyraz „odkrywcy”, a dzieci układają z jego liter nowe wyrazy. Wygrywa zespół, który w 5 minut utworzy najwięcej słów.

ODKRYWCY (podręcznik, s.46–47)

Chętne dziecko czyta tekst Marcina Brykczyńskiego *Odkrywcy*. Uczniowie, pracując w tych samych grupach, układają pytania do tekstu i udzielają na nie odpowiedzi. Po ustaleniu sąsiednie zespoły łączą się w nową grupę i zadają sobie na przemian po jednym pytaniu.

WYSZPERANE W SIECI

Uczniowie pracują w sześciu grupach. Ich zadaniem jest wyszukanie informacji dotyczących najstynniejszych odkrywców: narodowości, najważniejszych odkryć, dat tych wydarzeń. Nauczyciel zapisuje nazwiska podróżników na tablicy: Krzysztof Kolumb, Vasco da Gama, Henryk Żeglarz, Ferdynand Magellan, James Cook, Bartolomeu Dias. Każdej grupie przydzielony zostaje jeden odkrywca. Uczniowie mogą przekazać zdobyte wiadomości w formie wypowiedzi lub krótkiej scenki teatralnej.

MAPY

Nauczyciel rozdaje zespołom po jednym arkuszu konturowej mapy świata (może być w wersji elektronicznej). Ucz-

niowie wyszukują w internecie trasy, które pokonali podróżnicy, i zaznaczają je na mapie. Następnie tworzą wiszącą wystawę – składają się na nią: kartki z nazwiskiem podróżnika, daty ważnych odkryć oraz mapy z trasami podróży. Uczniowie za pomocą dziurkacza i tasiemki łączą ze sobą trzy karty. Tak wykonany element wystawy nauczyciel rozwiesza na przygotowanym wcześniej sznurku lub tablicy informacyjnej.

PIRACKI SŁOWNIK

Nauczyciel prosi, aby uczniowie podzielili się na czteroosobowe zespoły. Ich zadaniem jest ułożenie w kolejności alfabetycznej słów: kaper, pirat, korsarz, grabież, bunt, okup, galera, maszt, żagiel, sztorm. Następnie uczniowie wyszukują znaczenie wyrazów w słowniku języka polskiego lub w innym źródle.

UKRYTE SŁOWA

Nauczyciel rozdaje uczniom **kartę pracy nr 57**. Zadaniem uczniów jest odnalezienie i wykreślenie słów zapisanych w tabeli pod kwadratem literowym.

STATEK WIDMO

Uczniowie pracują samodzielnie. Każdy wykonuje pracę plastyczną przedstawiającą statek w formie 3D. Uczniowie potrzebują: kartki papieru, kleju, ołówka (do narysowania konturów statku), sznurka lub jasnych sznurówek (do

wykonania lin), kawałka białego lub beżowego materiału (na żagle), wykałaczek (na maszty), guzików (na okna statku), kredek. Wykonane dzieła nauczyciel wywiesza na tablicy.

MORSKIE OPOWIEŚCI

Nauczyciel dzieli uczniów na cztery grupy. Każda planuje przedstawienie prezentujące morską opowieść. Zadaniem dzieci jest wymyślenie bohaterów, którzy podczas swojej morskiej wyprawy natrafiają na... (ten fragment dzieci wymyślają samodzielnie). Dodatkowo uczniowie przygotowują atrybuty podróżnika oraz kostiumy. Do wykonania atrybutów (luneta, mapa, papuga, hak, lornetka, kompas, czapka, siatka na motyle, bilet) potrzebują: rolek po papierze toaletowym lub ręcznikach, kolorowej bibuły, aluminiowej folii, zszywacza, taśmy klejącej i taśmy dwustronnej, papieru śniadaniowego, flamastrów, kartonów. Do wykonania kostiumów potrzebują: różnokolorowych worków na śmieci, folii aluminiowej, zszywacza, taśmy klejącej, gazet i innych przyborów plastycznych dostępnych w klasie. Uczniowie prezentują swoje przedstawienia przed całą klasą.

PRZYSŁOWIA

Uczniowie dobierają się w pięcioosobowe zespoły. Każdy zespół losuje jedno spośród kilku przygotowanych przez nauczyciela powiedzeń: Podróże kształcą. Komu w drogę temu czas. Podróż o długości tysiąca mil rozpoczyna się od pojedynczego kroku. Aby poznać człowieka, trzeba zostać jego

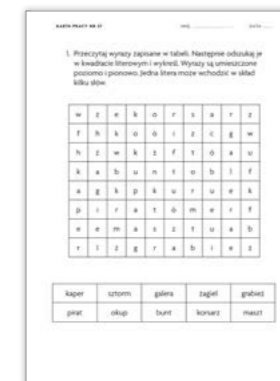
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 46–47.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 57

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1] [2] [3] [4]

SCHOLARIS: [ORTOGRAFICZNA ŻAGŁÓWKA](#)

LITERATURA:

Drabik L., Kubiak-Sokół A., Sobol E., (2016), *Słownik języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

towarzyszem podróży. Zadanie polega na wyjaśnieniu znaczenia przysłów. Po przygotowaniu uczniowie dzielą się swoimi pomysłami z całą klasą.

ZMIANA KIERUNKU WYPRAWY

Nauczyciel dzieli uczniów na cztery grupy. Każda grupa ma do dyspozycji dwie piłki siatkowe i wspólne boisko. Zespoły stoją poza boiskiem. Jedna osoba z każdego zespołu ustawia się w miejscu wyznaczonym przez nauczyciela (na środku jednej połowy boiska w odległości 3 metrów od siebie). Nauczyciel rozstawia dla każdej drużyny dwie piłki: jedną na środkowej linii boiska a drugą na końcowej. Na sygnał gwizdka zawodnicy starają się jak najszybciej dobiec do swojej piłki, znajdującej się na linii końcowej boiska. Jeśli zawodnicy usłyszą gwizdek nauczyciela, zmieniają kierunek i biegną do piłki znajdującej się na linii środkowej boiska. Drużyna, której uczestnik jako pierwszy dobiegnie i podniesie piłkę, otrzymuje trzy punkty. Drużyna druga – dwa punkty, trzecia – jeden punkt, a czwarta – zero punktów. Zabawa kończy się w momencie, gdy wszyscy członkowie zespołów wykonali bieg po piłkę.

Czy zabawa słowami może przynieść radość?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wypowiada się na zadany temat, argumentuje swoje zdanie i podaje przykłady;
- wymyśla pary rymujących się wyrazów oraz słowa, które zaczynają się i kończą tą samą literą;
- układa wyrazy i zdania rozpoczynające się określoną literą;
- podaje przykład zwierzęcia żyjącego w określonym środowisku;
- podaje przykłady rzeczowników, czasowników, przymiotników i przysłówków;
- układa krótkie rymowanki z imionami koleżanek i kolegów z klasy;
- układa zdania, którego kolejne wyrazy zaczynają się na odpowiednią literę;
- układa zdanie z podanych sylab.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- układamy zdania z podanych części mowy;
- zapisujemy „na wyścigi” podane wyrazy;
- łapiemy osoby z odpowiednimi literami przyklejonymi do koszulki;
- bawimy się w berka, biegnąc tylko po wyznaczonych liniach.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

CZY SŁOWAMI MOŻNA SIĘ BAWIĆ? (podręcznik, s. 48)

Nauczyciel czyta fragment książki Joanny Papuzińskiej *Darowane kreski*. Następnie rozpoczyna dyskusję o tym, czy słowami można się bawić i czy mogą one zastąpić zabawki. Dzieci wypowiadają się, podając przykłady takich zabaw. Nauczyciel może zaproponować przeprowadzenie przez chętne dziecko opisywanej zabawy.

CZAS START – NA ZABAWY! (podręcznik, s. 48–49)

Nauczyciel dzieli klasę na pięć zespołów. Przedstawiciele grup zapisują na tablicy cyfrę od 1 do 5 (cyfry nie mogą się powtarzać). Nauczyciel informuje dzieci, że teraz będą się bawić w zabawy opisane w podręczniku. Każda grupa zaczyna od zabawy, której numer zapisała na tablicy. Po upływie ustalonego czasu uczniowie zaczynają nową zabawę – i tak jeszcze trzy razy. Uczestnicy dzielą się wrażeniami. Wymieniają te zabawy, które najbardziej im się podobały, uzasadniając swój wybór.

KOLOROWE PIŁECZKI

Nauczyciel siada z dziećmi w kręgu. Przed sobą kładzie trzy piłeczki w różnych kolorach (mogą też być woreczki lub maskotki). Ustala z uczniami, że kolor żółty oznacza rzeczownik, zielony – czasownik, a czerwony – przymiotnik. Nauczyciel rzuca do dowolnej osoby wybraną piłkę. Dziecko, które ją złapało, podaje przykład danej części mowy. Pozostali z wymienionych wyrazów układają zdania.

Zaulek Słówek

1. Porozmawiajcie w klasie o tym, w jaki sposób można się bawić słowami. Niech tę rozmowę rozpocznie cytata pochodząca z książki Joanny Papuzińskiej pod tytułem „Darowane kreski”.

„Nasz dom pełen był książek i piosenek. I z jednych, i z drugich płynęły słowa, a ja słuchałam i z tego wszystkiego sama zaczynałam się bawić w słowa. Bo słowa to były takie dobre zabawki, które zawsze miało się ze sobą i do ich noszenia niepotrzebne były ani kieszenie, ani żadne torbki. Słowa można było rozbiierać i ubierać jak lalki, ustawiać i przestawiać jak klocki, i tworzyć z nich różne budowle”.

Zabawa 1 „Rymowanki”
Wybieracie osobę, która wychodzi z klasy. Następnie zapisujecie kilka wyrazów, które się rymują, np.: głowa, słowa, krowa, majowa, i wołacie osobę, która wyszła. Podajecie jej dowolny wyraz z zestawu i prosicie, żeby odgadła, jakie rymujące się z nim wyrazy zapisałaście. Dajecie jej trzy szanse. Jeśli nie odgadnie żadnego z wyrazów – przegrywa. Zwycięzcy zostają ci, którym uda się za pierwszym razem odgadnąć jeden z wyrazów.

Zabawa 2 „Na początku i na końcu”
Waszym zadaniem jest wyszukiwanie wyrazów, które rozpoczynają się i kończą tą samą literą, np.: potop, rower, oko. Jest to zabawa na czas. Po trzech minutach liczyacie wyrazy. Wygrywa osoba, która napisała ich najwięcej.

Zabawa 3 „Dziwne zdania”
Dobieracie się w pary. Pierwsza osoba mówi głośno „A”, a potem już w myśli wymienia następną literę alfabetu. Druga osoba w pewnym momencie mówi „stop”. Pierwsza osoba podaje literę, którą akurat wymieniła w myślach. Druga wymyśla zdanie, w którym wszystkie wyrazy rozpoczynają się tą literą (oprócz takich wyrazów, jak: i, a, w, do). Wygrywa osoba, która ułoży najdłuższe i najciekawsze zdanie. Przykładowe zdanie: Weronika widziała wielkiego wieloryba, wesolą wiewiórkę i węzła.

Zabawa 4 „Państwa, miasta”
Kartkę dzielcie na kolumny, np.: państwo, miasto, rośliny, zwierze, imię. W ostatniej kolumnie będziecie wpisywać punkty. Następnie, podobnie jak w zabawie nr 3, ustalacie dowolną literę. Jest to pierwsza litera nazw, które będziecie wpisywać do tabelki. Kto pierwszy uzupełni wszystkie kolumny, mówi „stop” i nikt nie może pisać dalej. Za każdy wyraz otrzymujecie punkt. Liczycie punkty i wpisujecie ich liczbę do ostatniej kolumny. Zabawę kontynuujecie z inną literą. Wygrywa osoba, która zdobędzie najwięcej punktów.

Zabawa 5 „Żywioty”
Siedacie w kole. Osoba rozpoczynająca rzuca piłkę w kierunku wybranego dziecka i jednocześnie mówi nazwę jednego z czterech żywiołów: woda, powietrze, ziemia lub ogień. Osoba, która złapie piłkę, musi jak najszybciej podać nazwę zwierzęcia żyjącego w tym środowisku. Gdy usłyszy „ogień” – milczy. Kto się pomyli, musi dać fant.

3. Odszukajcie nazwy miast w podanych zdaniach.
PRZEMYSŁĘ TO JUTRO RANO.
JESZCZE CI NIE KUPIŁAM TEJ KSIĄŻKI.
BUREK CZĘSTO CHOWA KOŚCI.

4. Przeczytajcie wyrazy wspak. Znajdźcie podobne przykłady.
grat • kos • łów • mus • port • rów • włóż

5. Zaproponujcie inne zabawy słowami.

48 ZAULEK SŁÓWEK – ZABAWY SŁOWAMI 49

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 48–49.

RYMOWANKI Z IMIONAMI

Dzieci siedzą na dywanie. Ich zadaniem jest ułożenie rymowanki z imieniem któregoś dziecka z klasy, np. Pani Asia lubi Stasia. Wesola Zuza zjada arbuza. Kudłaty Kuba często okiem mruga. Zabawa kończy się, gdy zostaną ułożone rymowanki o wszystkich.

Uwaga: Teksty nie mogą obrażać dzieci.

ZABAWNE ZDANIA

Uczniowie dzielą się na czteroosobowe grupy. Każda otrzymuje od nauczyciela kartkę i flamaster. Pierwsza osoba w zespole zapisuje w górnej części kartki dowolny przymiotnik, a następnie zagina kartkę. Kolejna osoba dopisuje dowolny rzeczownik i zagina kartkę. Kolejna zapisuje czasownik, a następna przysłówkę. Gdy wszyscy z grupy skończą zapisywanie wyrazów, zespoły tworzą z nich zdanie, zmieniając formy wyrazów. Następnie odczytują po kolei ułożone zdania. Zabawa kończy się po czwartej rundzie, gdy każde dziecko wpisze rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówkę.

ZDANIA Z LITER IMIENIA

Każdy uczeń zapisuje na samoprzylepnej kartce drukowanymi literami swoje imię. Następnie wszyscy siadają na dywanie po jednej stronie. Chętny uczeń staje przed dziećmi tak, aby widoczna była kartka z imieniem. Pozostali układają zdanie, w którym każdy wyraz rozpoczyna się kolejną literą

imienia, np. Tomek: Ten Olek ma elegancką koszulę. Po ułożeniu zdania przed dziećmi staje następna osoba.

TWORZYMY ZDANIA Z ROZSYPAŃKI

Uczniowie pracują w parach. Dostają kartki z sylabami:

- ma, go, mu, o, tu, sia, je, biad, Na, lia, jej, po, ta, ma, ga
- au, to, sta, przed, nał, bus, łą, szko, dzie, ja, na, wy, ci, da, ciec, kę
- wczo, by, bu, raj, łą, rza, wiatr, ga, mał, zła, łąż

Zadaniem dzieci jest ułożenie dwóch zdań z każdej linijki sylab oraz zapisanie ich w zeszytach.

GRY I ZABAWY NA ŚWIEŻYM POWIETRZU

Wyścigi w pisaniu

Uczniowie wychodzą na podwórko. Dzielą się na pięcioosobowe zespoły. Każda grupa staje na linii startu w szeregu. Po drugiej stronie boiska nauczyciel zaznacza linię, na której będą pisane wyrazy. Pierwsza osoba z grupy otrzymuje kredę. Prowadzący głośno podaje wyraz, który drużyna musi jak najszybciej zapisać. Na znak startu pierwszy zawodnik biegnie do linii, zapisuje pierwszą literę podanego wyrazu i wraca na linię startu. Podaje kredę kolejnej osobie, która biegnie zapisać drugą literę i wraca. Wygrywa zespół, który jako pierwszy zapisze wyraz – czytelnie i poprawnie.

Złap literę

Nauczyciel zakłada czterem osobom szarfy, a pozostałym dzieciom przyklepia do pleców dowolną literę. Dzieci

z szarfami na umówiony sygnał ruszają na poszukiwanie potrzebnych liter (liczbę podaje nauczyciel, na początek mogą być trzy), aby ułożyć wyraz. Uczeń dotknięty przez osobę w szarfi ustawia się na linii. Zabawa kończy się, gdy osoba w szarfi wyłapie potrzebne litery do wyrazu.

Berek po liniach

Nauczyciel wyznacza chętnego ucznia na berka. Zarówno uciekający, jak i berek mogą się poruszać tylko po liniach namalowanych na boisku. Jeżeli któryś z uczestników zostanie złapany lub straci kontakt z linią, staje się berkiem. Można wyznaczyć dwóch lub więcej berków.

Dlaczego musimy dbać o zabytki?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta na głos tekst, uwzględniając interpunkcję;
- układa pytania do tekstu;
- wymyśla atrybuty architekta oraz przekazuje ich nazwy za pomocą gestów;
- rozszyfrowuje siedem cudów świata;
- wyszukuje w internecie miejsca, gdzie znajdują się te budowle;
- zaznacza na mapie świata znalezione miejsca i tworzy legendę do mapy;
- rozpoznaje polskie budowle i umiejscawia je na mapie;
- nadaje nowe nazwy znanym budowlom;
- układa rebus, którego rozwiązaniem jest nazwa budowli lub miasta, w którym się ona znajduje.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- tworzymy kostiumy przedstawiające zabytki, które odegrają główną rolę podczas happeningu z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków;
- malujemy kamieniczki na kamieniach.

Gazeta Przyjazna
Czasopismo klasy 3 Numer 5

KARTKI Z KALENDARZA

18 kwietnia Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków

22 kwietnia Światowy Dzień Ziemi

HUMOR

– Kacper, co robisz?
– Nic, mamo.
– A twój brat?
– Pomaga mi.

SPIS TREŚCI

KONKURS

Ogłaszamy konkurs na poszukiwanie najstarszych budowli w naszej najbliższej okolicy.

Od redakcji Temat do nowego numeru „Gazety Przyjaznej” pojawił się w trakcie klasowego spaceru po okolicy. Rozmawialiśmy o tym, co nam się podoba, co nie, co zmienilibyśmy, gdybyśmy mieli wpływ na wygląd domów, parku. Pani powiedziała, że możemy się pobawić w architektów i przygotować projekt przebudowania naszej okolicy. Postanowiliśmy zacząć od rozmowy z architektem.

Wywiad z architektem

– Kto może zostać architektem?
– Myslę, że każdy, kto interesuje się przestrzenią wokół siebie, lubi tworzyć różne budowle i inne obiekty, choćby w grach komputerowych. Dobrze jest mieć zdolności plastyczne i lubić matematykę.

– Jak według Pana powinna wyglądać dobrze zaprojektowana okolica?
– Wyglądać może różnie, to zależy od pomysłu, ważne, żeby spełniała kilka warunków. Po pierwsze: budynki i inne obiekty powinny być wkomponowane w otoczenie. Po drugie: muszą spełniać swoje funkcje i być przyjazne dla użytkowników. Po trzecie: powinny być ekologiczne. Chodzi np. o to, aby materiały użyte do budowy oraz późniejszy sposób użytkowania obiektów nie wpływały źle na przyrodę. Wreszcie po czwarte: wszystkie elementy powinny być ładne.

– Dziękujemy za rozmowę.

Kącik fotograficzny

Grupa reporterów przygotowała zdjęcia przedstawiające różne rodzaje budowli.

Most w Bydgoszczy nad Brdą.

Stadion Miejski w Białymstoku.

Latarnia morska w Niechorzu.

Najwyższy budynek mieszkalny we Wrocławiu.

Tunel w Gdańsku.

Filharmonia w Szczecinie.

NASZE PRACE

Kamieniczki malowane na kamieniach.

50 GAZETA PRZYJAZNA – ARCHITEKTURA

51

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

GAZETA PRZYJAZNA (podręcznik, s. 50)

Nauczyciel prosi, aby uczniowie zapoznali się z piątym numerem „Gazety Przyjaznej” i powiedzieli, jakie tematy znajdują się w tym wydaniu. Następnie chętne dziecko czyta na głos wywiad z architektem. Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, jakie inne pytania można zadać architektowi, aby dowiedzieć się czegoś nowego o jego zawodzie (Z jakiego projektu jest pan najbardziej dumny? Z kim współpracuje architekt?). Najciekawsze propozycje nauczyciel zapisuje na tablicy, a uczniowie w zeszytach.

ATRYBUTY ARCHITEKTA

Uczniowie tworzą sześć grup. Każdy zespół wymyśla i zapisuje na kartce minimum sześć atrybutów architekta. Dzieci mogą sprawdzić w słowniku języka polskiego znaczenie słowa „attribut” (symboliczny przedmiot, dodawany jako znak rozpoznawczy). Następnie sąsiadnie zespoły zaczynają ze sobą współpracować. Zadaniem grup jest odgadnięcie jak największej liczby atrybutów (z sześciu) pokazanych za pomocą gestów przez przeciwną drużynę. Zwycięża grupa, która odgadnie wszystkie atrybuty.

HAPPENING

Nauczyciel proponuje, aby uczniowie przygotowali happening związany z Międzynarodowym Dniem Ochrony Zabytków. Zadaniem uczniowie rozpoczynają od wyjaśnienia pojęcia „happening” (czyt. *hepening*). Mogą sprawdzić jego

znaczenie w *Słowniku języka polskiego* (BIBLIOGRAFIA). Internetowy słownik podaje, że to „rodzaj improwowanego widowiska”, co nie jest wystarczającym wyjaśnieniem. Happening często wymaga obecności publiczności i ma na celu zaskoczenie oraz wywołanie niezwykłych skojarzeń, często szokowanie.

Nauczyciel proponuje, aby uczniowie wyszukali w internecie (lub wcześniej zebrali) informacje dotyczące zabytków, które znajdują się w najbliższej okolicy, lub najbardziej znanych zabytków w Polsce. Dzieci dobierają się w trzyosobowe zespoły. Zadaniem grup jest przygotowanie przebrania przedstawiającego zabytek lub związanego z wybranym zabytkiem (np. zarys zabytku przedstawiony na dużym kartonie, zamocowany sznurkami na plecach ucznia lub zjawą pojawiającą się w zamku). Jedna grupa może zajmować się trzema zabytkami lub jednym zabytkiem współtworzonym przez trzy osoby. Do wykonania zadania uczniowie potrzebują: kartonów, brystolu, farb, flamastrów, zszywacza, taśmy dwustronnej i zwykłej, sznurka i nożyczek, prześcierań lub dużych kawałków materiału.

Zespoły w trakcie pracy wymyślają dwa hasła, które będą zachęcały do ochrony zabytków. Po przygotowaniach uczniowie zakładają kostiumy i przygotowują się do happeningu. Inscenizowany przemarsz może mieć miejsce w klasie lub na korytarzach szkoły.

Wskazówka: Nauczyciel może zaprosić na zajęcia pracownika muzeum lub zaprzyjaźnionego z klasą historyka.

SIEDEM CUDÓW ŚWIATA

Nauczyciel rozdaje uczniom **kartę pracy nr 58**. Ich zadanie polega na rozkodowaniu nazw budowli znajdujących się na liście siedmiu cudów świata (Wielki Mur Chiński, Petra, Pomnik Chrystusa Odkupiciela, Machu Picchu, Chichen Itza, Koloseum, Tadz Mahal). Po odkodowaniu nazw uczniowie odnajdują w internecie lub w encyklopedii nazwy państw i miast, w których znajdują się te zabytki. Następnie zaznaczają kolorowymi symbolami miejsca na mapie świata w karcie pracy oraz tworzą legendę do mapy.

NIEZWYKŁE CZY ZWYKŁE? (podręcznik, s. 51)

Uczniowie przynoszą do szkoły zdjęcia z niezwykłymi, ciekawymi lub znanymi polskimi budowlami. Nauczyciel zaprasza wszystkich na dywan i zaznacza na nim taśmą kontury Polski. Uczniowie rozkładają zdjęcia dookoła granic naszego kraju. Chętne osoby losują jedno zdjęcie i próbują zidentyfikować budowlę oraz miejscowość, w której się znajduje (mogą poprosić o pomoc właściciela zdjęcia). Następnie umieszczają zdjęcie w odpowiednim miejscu na mapie, nadają nową nazwę budowli i wyjaśniają, dlaczego taką. Po zakończonej zabawie uczniowie wybierają z podręcznika jedno zdjęcie z *Kącika fotograficznego* i układają rebus, którego rozwiązaniem będzie nazwa budowli lub miasta, w którym się ona znajduje.

Wskazówka: Nauczyciel może nakleić kontury mapy na ścianie, a do zdjęć wykorzystać masę mocującą.

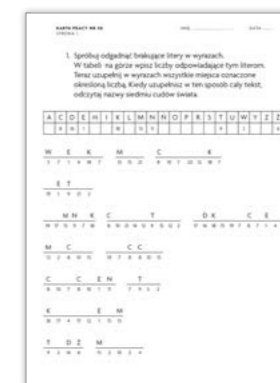
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 50–51.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 58

ZASOBY:

SCHOLARIS: **WIDOKÓWKA Z PODRÓŻY** (scenariusz lekcji)
NASZE ZABYTKI – ZWIEDZAMY POLSKĘ (scenariusz lekcji)
SZTUKA EUROPY: PRZYPORZĄDKOWYWANIE ZABYTKÓW DO KRAJÓW
SZTUKA EUROPY: NAJWIĘKSZE ZABYTKI KULTURY EUROPY

Gdzie się kryje tajemnica wytrzymałego mostu?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta tekst z podręcznika i dyskutuje o tym, jak dawniej ludzie budowali mosty;
- wymyśla przymiotniki i czasowniki, które pasują do wyrazu „most”;
- układa i zapisuje zdania z podanych wyrazów;
- współpracuje i podejmuje decyzje w grupie;
- wyjaśnia znaczenie powiedzeń, w których znajduje się słowo „most”;
- zapisuje przysłowie do zeszytu, pamiętając o poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej;
- układa historię, wzorując się na obrazie jednego z znanych artystów;
- ogląda i interpretuje film.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- budujemy mosty zgodnie z instrukcją w podręczniku;
- konstruujemy i budujemy z dostępnych materiałów most, który utrzyma odpowiednio dobraną masę odważników.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 52–53.

ZASOBY:

SCHOLARIS: [MOSTY W LONDYNE](#)

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

DAWNE MOSTY (podręcznik, s. 52)

Nauczyciel prosi, aby uczniowie przeczytali tekst *Mosty*. Chętne dziecko odpowiada na pytanie, w jakim celu budujemy mosty. Następnie uczniowie dobierają się w czteroosobowe zespoły i zastanawiają się, jak dawniej ludzie łączyli dwa brzegi rzeki lub przepaści (układali duże kamienie, pnie drzew, gałęzie, pletli mosty z lian lub innych pnączy). Każda grupa wykonuje kredkami, węglem lub pastelami rysunek przedstawiający jeden z pomysłów.

DROGA DO MOSTU

Uczniowie pracują w czteroosobowych grupach. Każda ma do dyspozycji flamastry i duży arkusz papieru z umieszczonym na środku wyrazem „most”. Pierwszym etapem zadania jest wymyślenie i zapisanie na kartce dziesięciu przymiotników oraz pięciu czasowników kojarzących się z wyrazem „most”. Wszystkie słowa uczniowie zapisują chaotycznie, w różnych miejscach na kartce. Drugi etap polega na przekazaniu kartki sąsiedniej grupie. Wybiera ona i zaznacza cztery oddzielne ścieżki, z których każda łączy słowo „most” z jednym przymiotnikiem i jednym czasownikiem (wyrazy nie mogą się powtarzać). Następnie budują i zapisują w zeszycie zdania z zaznaczonymi wyrazami.

KONSTRUKTORZY (podręcznik, s. 52-53)

Kolejne zadanie uczniowie wykonują w parach lub samodzielnie. Będą konstruować mosty zaprezentowane w pod-

ręczniku. Potrzebują do tego: 24 klocków (jeśli zbudują na tych samych podporach wszystkie mosty, wtedy można użyć tylko sześciu klocków), 10 pasek o szerokości 10 cm z kartki formatu A4, taśmy klejącej, monet pięciogroszowych. Uczniowie sprawdzają wytrzymałość każdego mostu, układając na nim monety. Po zakończeniu pracy chętni uczniowie opowiadają, która z wykonanych budowli jest najbardziej wytrzymała.

Wskazówka: Zamiast klocków można użyć książek, markerów lub stolików ustawionych w odległości 15 cm.

KREATYWNIE

Uczniowie dzielą się na grupy czteroosobowe i zajmują miejsce wskazane przez nauczyciela. Zadaniem zespołów jest zbudowanie mostu, który utrzyma jak najwięcej monet umieszczonych w kubku. Materiały do budowy mostu: jeden duży arkusz czarno-białej gazety (cztery strony), klej, taśma klejąca, folia spożywcza, pięć białych kartek formatu A4, 8 wykalacek, 8 patyczków do szaszłyków, 8 słomek do picia. Czas na wykonanie zadania – 8 minut. Po upływie tego czasu uczniowie mogą przystąpić do testowania konstrukcji mostu. Testowanie odbywa się w obecności wszystkich drużyn. Uczniowie wykorzystują plastikowy kubek, który stopniowo obciążają „odważnikami”. Ich funkcję pełni monety: 10 monet jednogroszowych, 10 dwugroszowych, 10 pięciogroszowych, 5 złotych, 5 monet dwuzłotowych i 5 pięciozłotowych. Zespół decyduje, jakie monety

będzie umieszczał w kubku i w jakiej kolejności. Wygrywa zespół, którego most utrzyma monety o największej masie.

Wskazówka: Nauczyciel jest odpowiedzialny za przygotowanie stanowisk pracy dla drużyn. Stanowisko pracy składa się z dwóch pojedynczych stabilnych stolików o jednakowej wysokości, ustawionych od siebie w odległości 20 cm. Zamiast monet można użyć gwoździ lub innego materiału, który zmieści się do plastikowego kubka.

PRZYSŁOWIOWE MOSTY

Uczniowie dzielą się na sześć grup. Nauczyciel zapisuje na karteczkach trzy powiedzenia:

Ludzie budują za dużo murów, a za mało mostów (Isaak Newton); Gdyby słowa były mostem, bałbym się po nim chodzić (przysłowie żydowskie); Budujcie mosty od człowieka do człowieka, oczywiście zwodzone (Stanisław Jerzy Lec). Zadaniem zespołów jest zastanowienie się nad znaczeniem tych tekstów oraz zaprezentowanie wyjaśnienia klasie. Prezentacja może mieć formę: wyjaśnienia słownego, wyjaśnienia słownego z ilustracją lub scenki teatralnej.

Po obejrzeniu wszystkich prezentacji uczniowie zapisują wybrane powiedzenie w zeszycie. Pamiętają o poprawnym zapisie ortograficznym i interpunkcyjnym.

MOSTY W MALARSTWIE

Uczniowie tworzą pięć grup i siadają na dywanie. Nauczyciel wyświetla na ekranie pięć obrazów znanych malarzy, na

których widnieją mosty (P. Bril, S. Dali, A. Ekster, N. Ge, P. Steer, zob. BIBLIOGRAFIA). Każdy zespół wybiera jeden obraz. Zadaniem grupy jest ułożenie opowiadania inspirowanego obrazem. Po skończonej pracy uczniowie opowiadają swoje historie.

KATASTROFY

Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, jakie czynniki mogą zagrażać konstrukcji mostu. Podaje wskazówki: czynniki pogodowe, techniczne, pożar. Chętne dzieci dzielą się ze wszystkimi swoimi pomysłami. Nauczyciel może zaprezentować film (BIBLIOGRAFIA). Widać na nim jedną z najstraszniejszych i najbardziej widowiskowych katastrof mostu, która miała miejsce w 1940 r. w Stanach Zjednoczonych. Most Tacoma Narrow uległ zniszczeniu na skutek silnego wiatru.

Co to znaczy ekologiczny dom?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem tekst Pawła Beręsewicza WZL;
- układa pytania do opowiadania i udziela poprawnych odpowiedzi;
- zapisuje krótką notatkę dotyczącą opowiadania;
- nazywa przemiany energii;
- zapisuje poprawnie wyrazy z trudnością ortograficzną i ilustruje je w słowniku;
- tworzy czasowniki w czasie przyszłym i teraźniejszym od czasownika w czasie przeszłym;
- układa historię z wybranymi wyrazami.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- identyfikujemy źródła energii;
- budujemy makietę tekturowego miasta na wzgórzu z elementami źródeł odnawialnych;
- uzupełniamy słownik ilustrowany podanymi rzeczownikami.

Paweł Beręsewicz
WZL

DAREK OPowiada

Kiedyś mieliśmy zwykły adres: ulica Dobra 12, mieszkania 23. Niewielki blok, trzecie piętro, korytarz od windy i tam nasze mieszkanie. W środku mały przedpokój, kuchnia na wprost wejścia, a w niej półki z przetworami od babci. Na prawo od kuchni była sypialnia rodziców, dalej salon i łazienka. Na lewo drzwi z napisem: „3 x AREK”.

– Jarek, Darek i Marek – wyjaśniał Jarek, krzywiąc się, że mu robimy tłok w pokoju.
– To wy mi robicie tłok! – burczał na to Marek.

A prawda była taka, że musiałem u siebie znościć i Jarka – hałaśliwego przedszkolaka – i Marka – wielkiego pana nastolatka. Na szczęście tego drugiego tylko w dzień. Łóżko Marek miał w salonie, a do mnie przychodził na odrabianie lekcji.

– Tylko żeby mi tu żaden nie przeszkadzał! – mówił surowo, a my z Jarkiem nawet oddychać musieliśmy cicho.

Któregoś dnia zachorowała babcia. Ta od przetworów. Wiśnie obok starego domu w sadzie aż pękały od dojrzałości, a tu mistrzyni dżemów i konfitur na zwolnieniu! Tata z wujkiem rozmówili się przez telefon i zarządzili wiśniowy weekend na wsi. Razem z ciocięcym rodzeństwem obsiedliśmy sad jak stado szpaków i rozprawiliśmy się z owocami, aż sok ciekł nam po rękach i brodach. Kiedy my ucztowaliśmy, dorosli odbyli naradę. Wnioski były poważne: babcia wymagała opieki.

– Mamusia zamieszka z nami – poinformował ją tata. – Przenieś się Marka do Darka i Jarka.

Zanim dotarło do mnie znaczenie ostatniego zdania, do akcji wkroczyła babcia. Złapała się pieca i powiedziała, że siłą jej stamtąd nie rusza. Nie będzie mieszkać w mieście! Nie dla niej pustynia z betonem! Tata z wujkiem przekonywali, prosili, kusili kwiatkami na balkonie, ale nie pomogło. Łóżko Marka zostało w salonie.

Kilka tygodni później przy kolacji rodzice ogłosili, że mają do nas ważną sprawę. Zaniepokojeni odłożyliśmy widelce i czekaliśmy, co będzie.

– Nie jest wam ciasno we trzech w jednym pokoju? – przebiegle zaczął tata.
– No jest – powiedzieliśmy ostrożnie.
– A nie chcielibyście mieć własnych?
Wymieniliśmy podejrzliwe spojrzenia, a Marek czujnie zapytał:
– Czyżbyśmy kupowali nowe mieszkanie?
– Nie zgadł, ale był całkiem blisko.

SPIS TREŚCI

Nasz nowy adres to Olszówka 27. Tylko tyle. Bez ulicy, bez numeru mieszkania. W Olszówce jest tylko kilka domów i łatwo je policzyć. Dom babci (a teraz też i nasz) stoi na końcu wsi. Na trawniku między starymi wiśniami mam prawdziwą bramkę z siatką. Tym mnie przekonali do tej przeprowadzki. Przy okazji załatwiłem sobie też jeszcze internet, regał na dinozaury i zgodę na chodzenie spać pół godziny później. Jarek i Marek też mieli swoje pomysły. Rodzice poprosili, żebyśmy spisali na kartkach, na czym nam najbardziej zależy, i mieli je gotowe, kiedy przyjdzie pan Franek doradzić nam w sprawie ewentualnego remontu. Oczywiście Jarkowi musiała pomóc mama, bo sam jeszcze pisać nie potrafi.

Pan Franek chodził kiedyś z tatą do szkoły, a teraz jest architektem, czyli specjalistą od domów. Umie je zbudować, rozbudować, przebudować i odbudować, a także urządzić w taki sposób, żeby dobrze się w nich mieszkało. Tata zaprosił go do babci i bardzo liczył na jego mądre rady. Pan Franek obejrzał dom z zewnątrz i w środku, porobił zdjęcia, zapisał coś w komputerze, kazał nam usiąść przy stole i spojrzal na nas pytająco.

54 | **WZL**

55

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

EKOLOGICZNA PRZEPROWADZKA (podręcznik, s. 54–57)

Nauczyciel prosi, aby chętni uczniowie przeczytali na głos tekst Pawła Beręsewicza WZL. Następnie dzieci zastanawiają się nad pytaniami do wysłuchanego tekstu. Propozycje pytań: Jakie rozwiązanie znaleźli rodzice Darka, aby pomóc babci? Jakie pomysły miała rodzina na przebudowę domu babci? Jakie ekologiczne rozwiązania chciał zastosować architekt? Co kryje się pod skrótem WZL? Jaki inny tytuł nadałbyś opowiadaniu?

Uczniowie zapisują w zeszytach krótką notatkę na temat bohaterów i miejsca akcji opowiadania.

EKOLOGICZNY DOM

Nauczyciel odtwarza film z e-podręcznika o odnawialnych źródłach energii (NAWIGACJA). Następnie rozdaje uczniom **kartę pracy nr 59**. Ich zadaniem jest odszukanie na ilustracji źródeł energii odnawialnej oraz korzystających z niej urządzeń i obiektów.

Odnawialnymi źródłami nazwiemy takie, których zasób odnawia się w krótkim czasie. Są nimi wiatr, promieniowanie słoneczne, woda i źródła geotermalne (gorące źródła).

ZAMIANA ENERGII

Nauczyciel przypomina uczniom, że mamy różne rodzaje energii:

- Energia termiczna, której źródła dają ciepło (słońce, ogień, żarówka starego typu, świeczka).

- Energia elektryczna, dzięki której możemy korzystać z urządzeń elektrycznych w domu.
- Energia mechaniczna, która związana jest z ruchem ciała lub zmianą jego położenia.
- Energia chemiczna, której źródło pracuje, wykorzystując substancje chemiczne (bateria).
- Energia dźwięku, którą jesteśmy w stanie usłyszeć.

Nauczyciel omawia tylko niektóre z istniejących form energii (istnieją jeszcze inne, jednak do zrozumienia ich zasad potrzebna jest szersza wiedza). Zapisuje na tablicy wszystkie formy energii oraz jedną z najważniejszych zasad w nauce: Energia nie może zniknąć ani pojawić się znikąd. Może jedynie zostać zamieniona na inną.

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe zespoły. Każdy zespół otrzymuje kartkę z nazwami przedmiotów i urządzeń: lampka nocna, młotek, wiatrak na polu, wiertarka, żaglówka, żelazko, lodówka, kalkulator, latarka, robot, latawiec, toster, radio, wiatraczek, balon na ogrzane powietrze.

Pierwszym zadaniem zespołu jest narysowanie w zeszytach każdej wymienionej rzeczy lub urządzenia (wystarczy kontury) oraz zapisanie obok obrazków źródeł energii, która je zasila. Do wyboru uczniowie mają cztery źródła: baterię, elektryczność, człowieka oraz wiatr.

Kolejne zadanie polega na zidentyfikowaniu przemian energii (np. lampka nocna – energia elektryczna zamieniana jest na energię termiczną; wiertarka – energia elektryczna na energię mechaniczną, energię dźwięku i energię ciepłą).

MIASTO NA WZGÓRZU

Nauczyciel proponuje, aby cała klasa wykonała makietę miasta na wzgórzu. W kolejnych etapach pracy uczniowie będą pracowali w małych grupach lub samodzielnie. Dzieci dzielą się na czteroosobowe zespoły. Każdy z nich przygotowuje od czterech do ośmiu domków oraz inne elementy miasta (mosty, schody). Do wykonania potrzebują: tektury, pudełka po syropach (lub nieco większego, tekturowego, po soczkach lub mleku), kartek z bloku technicznego, kleju, kolorowego papieru lub kolorowej taśmy klejącej, słomek do picia i taśmy dwustronnej. Domek można wykonać w następujący sposób: oklejamy kolorowym papierem kartonik, wycinamy okna oraz drzwi w innym kolorze i naklejamy na budowlę. Spiczasty dach doklejamy z uformowanego kartonu i oklejamy kolorowym papierem lub słomkami do picia (mocowanie za pomocą taśmy dwustronnej). Do miasta można wprowadzić elementy odnawialnych źródeł energii, umieszczając w dachach niektórych domków diodę z baterią słoneczną, pozyskaną z lampek ogrodowych, których koszt jest niewielki. W domkach należy wtedy wyciąć otwory okienne, przez które zobaczymy światło wydobywające się z diody. W taki sam sposób można wykonać lampy uliczne.

Gotowe elementy makiety uczniowie doklejają za pomocą dwustronnej taśmy na dowolnie uformowany stelaż przygotowany przez nauczyciela. Pierwszy poziom stelażu to pudełko kartonowe, na nim umieszczamy obok siebie ko-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 54–57.

KARTY PRACY:

karta pracy nr 59

ZASOBY:

EPODRECZNIKI.PL: [1] [2] [3]

SCHOLARIS: **ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII** (scenariusze lekcji)

lejne dwa pudełka; następny poziom to jedno pudełko umieszczone w pionie, a na nim kolejne.

Wskazówka: Do budowy stelażu można użyć pudełka po butach lub znacznie większego. Wszystko zależy od ilości budowli przygotowanych przez uczniów.

ILUSTROWANY SŁOWNIK (podręcznik, s. 57)

Nauczyciel zapisuje na tablicy wyrazy: kuchnia, hałaśliwy, oddychać, architekt, słuchać, uśmiech, trochę, zachować. Uczniowie przepisują je do zeszytu. Podkreślają ciągłą linią rzeczowniki, a falistą – przymiotniki. Następnie wybierają rzeczowniki i zapisują je w swoim słowniku ilustrowanym oraz wykonują odpowiednie ilustracje.

HISTORIA Z LINIĄ CZASU (podręcznik, s. 57)

Nauczyciel zapisuje na tablicy czasowniki w czasie przeszłym: przychodził, przeszkadzał, spojrzal, zażądał, przekonywali, patrzyli, odłożyliśmy. Uczniowie zapisują je w zeszytach, zmieniając ich formę na czas teraźniejszy i przyszły. Następnie dzieci tworzą pary i wybierają trzy czasowniki w dowolnym czasie oraz dwa wyrazy z poprzedniego zadania. Wybrane wyrazy otaczają pętlami. Układają z nimi historię i ją zapisują. Chętni uczniowie czytają swoje teksty na forum klasy.

Jak dbać o ogródek?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem tekst *Zakładamy ogródek*;
- tworzy schemat zakładania ogródka na podstawie przeczytanego tekstu;
- odwiedza stronę internetową Wrocławskiego Ogrodu Botanicznego;
- wie, jaka jest najlepsza ziemia do uprawy roślin z nasion i co im zagraża;
- wymienia sprzymierzeńców i szkodników ogródka.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- zakładamy własny ogródek z warzywami;
- tworzymy domek dla jeży;
- wykonujemy ćwiczenia na podwórku.

Zakładamy ogródek

Postanowiliśmy założyć klasowy ogródek. Chcemy uprawiać w nim warzywa, zioła i kwiaty. Poprosiliśmy o pomoc tatę Sławka, pana Piotra, który jest botanikiem, więc wie bardzo dużo o roślinach.

Pan Piotr doradził nam, aby przygotować kilka skrzynek z grządkami, żeby mieć do każdej z nich łatwy dostęp. Zmierzyliśmy powierzchnię miejsc przeznaczonych na grządki, a dziadek Roberta zrobił skrzynki.

- 1 Skrzynki ustawiliśmy blisko budynku szkoły, w miejscu, gdzie znajduje się kran. Ułatwi nam to późniejszą podlewianie roślin węzłem. Do skrzynek wysypaliśmy ziemię ogrodniczą. Powierzchnię wyrównaliśmy grabiami.
- 2 Ustaliliśmy, że w naszym ogródku będziemy uprawiać takie warzywa i zioła, które będziemy mogli wykorzystywać do przygotowywania zdrowych sałatek. Na opakowaniach nasion sprawdziliśmy, jakich warunków potrzebują, żeby jak najlepiej się rozwijać. Wybraliśmy takie rośliny, które zbierzemy jeszcze przed wakacjami lub jesienią. Będziemy uprawiać sałatę, rzodkiewkę, cebulę dymkę, koper, marchew, pietruszkę korzeniową, pasternak, cebulę, groszek cukrowy i zioła: mięcie, lubczyk, melisę, szalwię i oregano.
- 3 Zrobiliśmy w ziemi równe rzędy, aby wysiać do nich nasiona. Do wyznaczenia rzędów użyliśmy sznurka przywiązanego do drewnianych patyczków. Potem wbiliśmy je w ziemię i naciągnęliśmy sznurek.
- 4 Wysialiśmy nasiona do wytyczonych rzędów. Po zasianiu ich ziemię oznaczyliśmy miejscami tabliczkami z nazwami i zasianych roślin.
- 5 Potem podlaliśmy nasiona, używając do tego konewki. Gdybyśmy podlali nasiona albo młode rośliny silnym strumieniem wody, mogłyby zostać wypłukane z ziemi.

Codziennie obserwujemy nasze rośliny, podlewamy je i wyrwywamy chwasty. Jesienią posadzimy na trawniku obok ogródka cebulki tulipanów i krokusów. Pięknie będą wyglądały, gdy zakwitną wiosną. Was także zachęcamy do założenia klasowego ogródka!

SPIS TREŚCI

1. Porozmawiajcie o tym, czego potrzebują rośliny, aby właściwie się rozwijać.
2. Dowiedzcie się, od czego zależy dobór roślin do projektowanego ogrodu.
3. Załóżcie ogródek klasowy. Możecie skorzystać ze wskazówek w tekście.
4. Poszukajcie informacji o tym, co to są ogrody botaniczne i czym zajmują się botanicy.

58 ZAKŁADAMY OGRÓDEK
59

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 58–59.

ZASOBY:

SCHOLARIS: [W OGRODZIE](#)

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

TWORZYMY OGRÓDEK (podręcznik, s. 58)

Nauczyciel prosi, aby chętni uczniowie przeczytali z podręcznika tekst *Zakładamy ogródek*. Następnie dzieci rysują schemat, na którym przedstawiają kolejne etapy przygotowania ogródka oraz nadają im nazwy.

Nauczyciel proponuje, aby klasa przygotowała swój mały ogródek. Do wykonania potrzebują: plastikowej skrzyni, folii ogrodowej, ziemi oraz nasion. Ogródek można przygotować zgodnie ze schematem opisanym przez dzieci.

ROŚLINY Z NASION

Nauczyciel zachęca, aby uczniowie odwiedzili stronę Wrocławskiego Ogrodu Botanicznego (BIBLIOGRAFIA). Prosi o wybranie z zakładki „Nasza gazeta” numeru 33. z sierpnia 2010 r. Tam dzieci wyszukują artykuł Roberta Bettena *Hodowla roślin z nasion* (jeśli nie mają dostępu do komputera, nauczyciel może wydrukować gazetę). Uczniowie czytają tekst, zaznaczają fragmenty, które odpowiadają na pytania: Jaka ziemia jest najlepsza do uprawy roślin z nasion? Jakie jest największe niebezpieczeństwo dla nasion? (pleśń, porosty i mchy).

SPRZYMIERZENCY I SZKODNIKI

Nauczyciel dzieli uczniów na pięcioosobowe grupy. Ich zadaniem jest wyszukanie w źródłach internetowych jak największej liczby sprzymierzeńców oraz szkodników, które odwiedzają ogrody. Każdy zespół wybiera dwa przykłady,

a następnie planuje i odgrywa scenkę teatralną, w której sprzymierzeńiec ogrodu będzie namawiał szkodnika do dobrych zachowań.

JEŻOWE DOMKI

Nauczyciel proponuje, aby uczniowie pomogli przetrwać w mieście jeżom. Przypomina, że objęte są one częściową ochroną. Średni czas życia jeża to siedem lat, jednak w miastach jest o wiele krótszy i wynosi tylko dwa lata. Warto więc zadbać o bezpieczeństwo tych zwierząt, aktywnych od wczesnej wiosny aż do jesieni. Aby chronić ssaki przed drapieżnikami, uczniowie wykonują specjalne domki, które umieszczą w wybranych miejscach.

Do wykonania domku dla jeża uczniowie potrzebują: trzech kawałków plastikowej siatki do ogrodzeń (jeden o wymiarach 30 cm × 60 cm oraz dwa o wymiarach 30 cm × 20 cm), dużej ilości gałązek lub wikliny, mocnego sznurka (dratwy). Dzieci pracują w czteroosobowych grupach. Pierwszy krok polega na wykonaniu stelażu domku. Największy prostokąt z siatki rozkładają na stole. Odmierzają wzdłuż dłuższego boku 20 cm i zaginają w tym miejscu siatkę na całej szerokości. Łączą ze sobą krótsze boki siatki dratwą (lub miękkim drucikiem, którego końce należy zostawić po zewnętrznej stronie domku, aby nie zraniły jeży), tworząc figurę przypominającą kształtem tunel – z półkolistą górą i płaskim spodem. Dwa mniejsze kawałki siatki przykładają do stelażu i wycinają przednią i tylną ścianę domku (w formie półkola).

Jedną ścianę mocują ponownie za pomocą dratwy. W drugiej wycinają od dołu niewielki otwór w postaci odwróconej litery „U” (będzie to wejście do domku) i mocują do stelażu. Tak przygotowany stelaż przeplatają miękkimi gałązkami lub wikliną, tworząc naturalną izolację.

Po zakończonej pracy uczniowie wyszukują na mapie miasta miejsca, gdzie mogą pozostawić domki. O pomoc w ich rozstawieniu można poprosić strażników miejskich, którzy na co dzień patrolują parki.

GRY I ZABAWY

Ogródkowa koszykówka

W zabawie potrzebne będą kosz i piłka do koszykówki. Grupa siada w kręgu w niewielkiej odległości od kosza. Uczniowie przekazują sobie piłkę z rąk do rąk, mówiąc rzeczownik rozpoczynający się na ostatnią literę rzeczownika wypowiedzianego przez poprzednika (pierwszy wyraz podaje nauczyciel). Osoba, która dostanie piłkę w momencie, kiedy ostatnią literą wyrazu będzie samogłoska, wypowiada nowe słowo, a następnie podchodzi z piłką do kosza i wykonuje rzut. Jeśli gracz trafi, wraca do kręgu, a jeśli piłka nie wpadnie do kosza – odpada z gry. Ten, kto odpada, podaje dwa przymiotniki określające rzeczownik. Osoba, która pozostanie w kręgu jako ostatnia, wygrywa.

Kajakowa wyprawa

Nauczyciel dzieli uczniów na pięcioosobowe drużyny. Każda z nich otrzymuje plastikowy lub drewniany drążek, który

pełni rolę kajaka. Uczniowie „siadają” okrakiem na drążku (utrzymują go w powietrzu), tyłem do kierunku marszu. Tylko sternik, siedzący na końcu, jest zwrócony przodem do kierunku marszu i wydaje drużynie polecenia. Każdy zespół pokonuje slalom z 7 drążków rozstawionych co 2 metry. Zwycięża grupa, która najszybciej przekroczy linię mety.

Wskazówka: Nauczyciel może przygotować tor przeszkód z dowolnych przyrządów.

Komenda

Uczniowie ustawiają się w szeregu przed nauczycielem. Nauczyciel demonstruje różne ćwiczenia, podając ich nazwy („ręce klaszczą”, „dwa podskoki na jednej nodze”, „przysiad”, „obrót w prawo”). Dzieci mogą powtarzać tylko takie ćwiczenia, które są poprzedzone słowem „komenda”. Jeśli to słowo nie padnie, nie wolno wykonać ćwiczenia. Uczniowie, którzy się pomylą, robią krok do tyłu. Ci, którzy na koniec zabawy znajdują się najbliżej swojego pierwotnego miejsca, wygrywają.

Czego nie wiemy o ogrodach?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- tworzy wypowiedź na podstawie obrazu;
- czyta krótki tekst i porównuje go ze zdjęciem;
- wyszukuje w źródłach internetowych informacje o roślinach trujących, przyprawowych, barwierskich i leczniczych oraz ich zdjęcia;
- pracuje w grupie;
- pomaga innym;
- prowadzi kulturalne dyskusje.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- oglądamy fragment filmu *Siedem cudów świata*, dotyczący Wiszących Ogrodów Babilonu;
- tworzymy makiety ogrodów: japońskiego, angielskiego i francuskiego;
- tworzymy recyklingowy, wiszący ogród w naszej szkole;
- tworzymy katalogi roślin trujących, przyprawowych, barwierskich i leczniczych;
- gramy w „dziwnego berka” w szkolnym ogrodzie.

KLASA
3A

SPIS TREŚCI

Główna
Kontakt
Aktualności
Klub Pytających
Konkursy
Galeria zdjęć
Książki

Ogród angielski
Przy tworzeniu tego typu ogrodu wykorzystuje się piękno otaczającego krajobrazu. Ogród angielski to przede wszystkim rozległe trawniki oraz malowniczo usytuowane grupy drzew i krzewów. Przeważają w nim rośliny o różnych odcieniach zieleni i różnorodnych kształtach liści. Posadzone są blisko siebie. Jest też wiele pnączy, które oplatają elementy architektury ogrodowej, np. drewniane ławeczki, altany, kamienne murki.

Ogród japoński
Tworzy się go tak, żeby jak najbardziej przypominał dziką, naturalną przyrodę. Mimo to poddany jest surowym regułom, które określają, jakie elementy powinny się w nim znaleźć i w jakim miejscu. W takim ogrodzie ważne są: woda – symbol życia – oraz kamienie, symbolizujące trwałość przyrody. Dlatego znajdziemy tu stawy i strumyki, a także glazy, kamienie i ścieżki wycięte kamykami.

Ogród francuski
Charakterystyczne dla niego są regularne, symetryczne kompozycje i proste alejki. Równomiernie przycięte krzewy i drzewa tworzą labirynty oraz szpalery, z których powstają zielone mury. W ogrodzie ustawione są ławki, fontanny, rzeźby i pawilony ogrodowe.

60
NASZA STRONA WWW
61

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

MAKIETY OGRODÓW (podręcznik, s. 60–61)

Nauczyciel prosi trójkę uczniów o zinterpretowanie zdjęć znajdujących się przy tekstach *Ogród japoński*, *Ogród angielski* oraz *Ogród francuski* (dzieci nie czytają wcześniej tekstu). Następnie inna trójka uczniów odczytuje teksty i porównuje z nimi wypowiedzi poprzedników. Uczniowie wymieniają po sześć skojarzeń dotyczących każdego z ogrodów. Nauczyciel zapisuje skojarzenia na tablicy, a uczniowie w zeszytach.

Dzieci dzielą się na trzy zespoły. Każda z grup projektuje i wykonuje małą makietę jednego z wybranych przez nauczyciela ogrodów. Uczniowie potrzebują: dwóch tekturowych wieżek od pudełek po butach, dwustronnej taśmy klejącej, kolorowej bibuły, kolorowego papieru lub kolorowej taśmy, plasteliny, kartonu do wycinania form, farb plakatowych, kolorowej folii, wykałaczek, patyczków po lodach, kawałków materiałów. Zespoły muszą zaplanować, z jakich elementów wykonają makietę, i dokonać podziału prac.

Wskazówka: Nauczyciel może zaproponować wykonanie makiet z kolorowego filcu, taśmy dwustronnej, patyczków do lodów i wykałaczek.

WISZĄCE OGRODY

Nauczyciel wyświetla fragment filmu (od 14' 30" do 23' 30") *Siedem cudów świata* (BIBLIOGRAFIA), poświęcony Wiszącym Ogrodom Semiramidy. Po projekcji uczniowie zadają pytania do filmu i udzielają odpowiedzi. Następnie projek-

tują wiszące ogrody Babilonu. Potrzebują: kartki papieru, kolorowych kredek lub flamastrów.

Wskazówka: Grupy, które nie wykonały makiet ogrodów z poprzedniego zadania, mogą wykonać makietę ogrodów Babilonu.

RECYKLINGOWY OGRÓD

Nauczyciel proponuje wykonanie ogrodu z plastikowych butelek. Zanim jednak wszyscy przystąpią do pracy, uczniowie w parach układają jak najwięcej wyrazów z liter słowa „recykling”. Chętne osoby odczytują swoje pomysły. Dzieci wykonują samodzielnie element wiszącego ogrodu. Potrzebują do tego: plastikowej butelki po dwulitrowym napoju, nożyczek, kilku kamyków, ziemi ogrodowej, rękawiczek, cebulki rośliny (np. tulipana, hiacynta, żonkila, cebulicy syberyjskiej), kawałka drutu lub wstążeczki. Uczniowie zaznaczają flamastrem punkty po dwóch stronach górnej części butelki, rozpoczynając około 10 cm od dna. Za pomocą nożyczek lub nożyka wycinają otwory w miejscu zaznaczonych punktów (przez otwory będą wyrastały rośliny). Na dno butelki wsympują ziemię, nie zapominając o dodaniu kilku kamyków. Wsadzają cebulkę w ziemię na głębokość podaną na opakowaniu. Podlewiają roślinkę. Na szyjce butelki zawiązują drut, aby stanowił mocowanie. Butelki mogą ozdobić. Po przygotowaniu uczniowie wybierają się z nauczycielem na szkolne podwórko. Zawieszają butelki na siatce ogrodzenia, tworząc wiszące ogrody.

TRUJĄCY KATALOG

Nauczyciel przypomina dzieciom, że nie wszystko, co rośnie w ogrodzie, jest dla nas bezpieczne. Bywa, że znajdują się tam rośliny trujące. Warto wiedzieć, jak wyglądają i jaki mają wpływ na nasz organizm. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie wyszukali w źródłach internetowych informacje na temat takiego zagrożenia (dzieci szukają pod hasłem „trujące rośliny ogrodowe”; nauczyciel może też wskazać stronę www.zielonyogrodek.pl).

Uczniowie pracują w parach. Każdej dwójce zostaje przydzielona jedna ze znalezionych roślin. Zadaniem uczniów jest przygotowanie w programie komputerowym plakatu, na którym znajdują się: nazwa rośliny i jej zdjęcie, opis części trujących rośliny oraz ich działanie. Dzieci mogą także nadać nowe nazwy niebezpiecznym roślinom. Na koniec nauczyciel może wydrukować plakaty lub wyświetlić je na ekranie, a uczniowie mogą opowiedzieć o swojej pracy.

POŻYTECZNY OGRÓD

Nauczyciel prosi, aby uczniowie podzielili się na trzy zespoły. Każda z grup losuje jedną z trzech kategorii roślin: rośliny lecznicze, przyprawowe i barwierskie.

Zadaniem dzieci jest przygotowanie katalogu na temat tych roślin. Uczniowie wyszukują w źródłach internetowych rośliny z odpowiedniej kategorii (wybierają ich tyle, ile jest uczniów w grupie). Następnie tworzą pojedyncze plakaty formatu A4 o każdej roślinie. Plakat może zostać przygoto-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 60–61.

ZASOBY:

SCHOLARIS: [W OGRODZIE](#)
[OGRODY BOTANICZNE – CIEKAWOSTKI](#)

wany w prostym programie tekstowym. Po zakończonej pracy nauczyciel wyświetla na ekranie plakaty, a uczniowie je omawiają.

Wskazówka: Nauczyciel może wydrukować plakaty przygotowane przez uczniów i urządzić wystawę.

DZIWNY BEREK

Nauczyciel zabiera uczniów na podwórko i proponuje zabawę w nową wersję berka. Berek staje w pewnej odległości od reszty zawodników. Pozostali uczniowie rozstawiają się na boisku szkolnym, przyjmując pozycję w siadzie prostym lub podporze tyłem. Na sygnał prowadzącego berek, stojąc w miejscu, stara się trafić piłką siatkową w dowolnego zawodnika. Zawodnik może zostać zbity tylko wtedy, gdy znajduje się w siadzie prostym. Jeśli przyjmie pozycję w podporze tyłem, berek nie może go zbić. Osoba trafiona zmienia berka. Kiedy berek nikogo nie trafi, zawodnicy mogą podawać piłkę między sobą, uderzając ją nogami i poruszając się w podporze tyłem. Berek musi wtedy zdobyć piłkę, aby ponownie wykonać rzut z miejsca, w którym ją złapał. Wygrywają ci, którym udało się nie być berkami.

Jak możemy wykorzystać słowa?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- tworzy nowe wyrazy z wybranego najdłuższego słowa w słowniku;
- wybiera ze słownika rzeczowniki i tworzy grupy skojarzeń;
- tworzy telegram, którego treść składa się z wyrazów rozpoczynających się na kolejne litery słowa „krajobraz”;
- uzupełnia ilustrowany słownik;
- układa rymy do wybranych wyrazów;
- dzieli słowa na sylaby;
- układa słowa z rozsypanych sylab;
- sprawdza znaczenie wyrazów w słowniku języka polskiego.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- odgadujemy słowa;
- planujemy i ogrywamy scenkę teatralną, której treść powstała na podstawie wybranych przez nas wyrazów;
- układamy wyrazy z sylab i zdania z tych wyrazów;
- uczestniczymy w turnieju krzyżówkowym.

SŁOWNICZEK
SPIS TREŚCI

A akwarium Ameryka aptekarz astronauta	Ć ćwierć ćwierkać	H Haiti handel hulajnoga	L laboratorium ład lodówka lubczyk	O obrót odpowiedź ogród oprócz oskrzela ostrożność ostrzegać otrzymać otwór ożywiać się	R rachunek rekwizyt rodzeństwo roślinożerny rozkaz rozważnie rozżalony również rzeźbiarz rzeżucha	T tatrzański tchawica tętnica trzcina trzeci trzepotać twarz tworzyć	Z zachód zachwycać się zadrzeć zagrożony zarówno zaświegotać zatrwać zatrzymać zaufać zbiór zblizać się zdziwić się zestaw zewnątrz zgubić się zżyć zsuwać się zszywać zużywać zwrócić się zwyeczca
B bezpieczny blacha bliźniak bluzka błąd bramkarz brawurowy brzmieć brzoza bukszpan	D dokąd doświadczenie dowód drapieżnik drzemać drzwi dźgać dżem	I Indianin Innuita	Ł łańcuch łóżko łuk lupina	P pejzaż piłkarz pobudka poprzedni potężny potrzebować powierzchnia powietrze pójść przebiegać przedszkole przegrodka przekonujący przeżarzony przeszczać przeszkadzać przeżycie przodek przybyć przyprawa przyrodniczy	S skrzat skrzynia służyć sposób spośród spożywczy starożytny stolarz strzykawka stwierdzić stwór swój szwedzki	U uchwyt urządzić użytkownik	W weterynarz wewnętrzny wiewiórka witraż wład włożyć wówczas wróbel wschód wśród wyjeżdżać wykrzyknik wynalazca wzdłuż wzór wzwyż
C Chinka chlapać chlustać chlód choć chronić chrupać chwast chwycić chyba ciężarówka cudzołós cwałować czyżby	E elementarz ewentualny	K klient kod komórka korytarz korzystać krajobraz Kraków krawcowa krtień krwionośny krzew krzywda kukulka Kurpie kwadratowy kwiat	M machać macierzanka malarz Małgorzata Mazowsze mazurek międzygalaktyczny miękki mięta mistrzostwa moździerz możliwość mrukać	Ś ścieg śmigło światło świątek świt	Ź żaden żądać żeglarz żegnać się żmija żołądek żonkil żuraw żyła żywiol	G garaż główny grad groźny gruczoł gruz gwiazdka	F farmaceuta fotoreportaż fruć

62 SŁOWNICZEK
63

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

NOWE WYRAZY (podręcznik, s. 62–63)

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy. Każdy zespół wybiera ze *Słowniczkę* najdłuższy wyraz (międzygalaktyczny). Uczniowie zastanawiają się nad jego znaczeniem i układają z jego liter nowe wyrazy. Wygrywa drużyna, która ułoży najwięcej wyrazów z największą liczbą liter.

RZECZOWNIKOWE PRZEMYŚLENIA (podręcznik, s. 62–63)

Uczniowie pracują w tych samych zespołach. Spośród wszystkich wyrazów znajdujących się w *Słowniczku* dzieci wybierają 15 rzeczowników. Następnie zapisują je na małych karteczkach i przekazują grupie sąsiedniej. Każdy zespół rozkłada karteczki na stole napisem do dołu. Uczniowie losują trzy wyrazy – nazwy grup. Następnie losują kolejne wyrazy i przydzielają je do odpowiedniej grupy, uzasadniając swoje skojarzenie. Jeżeli wylosowany wyraz nie pasuje do żadnej z grup, dzieci odkładają go na bok. Zespoły mogą podzielić się skojarzeniami i podać swoje uzasadnienia.

DZIWNY TELEGRAM

Nauczyciel zapisuje na tablicy wyraz „krajobraz”. Zadaniem uczniów jest napisanie na wąskiej kartce telegramu złożonego ze słów zaczynających się na kolejne litery podanego wyrazu. Zanim dzieci przystąpią do pracy, sprawdzają w słowniku języka polskiego znaczenie słowa „telegram”. Chętny uczeń odczytuje znaną definicję. Telegram powinien zawierać dane adresata: imię, nazwisko, miejscowość

oraz treść, np. Katarzyna Ryba, Amsterdam, Jutro oglądam bardzo różowe azjatyckie zajaczki. Zespoły mają na wykonanie zadania pięć minut. Po upływie wyznaczonego czasu chętni uczniowie odczytują swoje wiadomości, a paski z telegramem wklejają do zeszytu.

ILUSTROWANY SŁOWNIK (podręcznik, s. 62–63)

Uczniowie pracują samodzielnie. Każdy wybiera cztery wyrazy z trudnością ortograficzną i zapisuje je do swojego słownika ilustrowanego. Tworzy do niego rysunek pomagający skojarzyć poprawny zapis. Następnie dzieci zapisują w zeszycie po jednym zdaniu z każdym wyrazem.

ZGADNIJ CO TO? (podręcznik, s. 62–63)

Nauczyciel dzieli uczniów na sześć zespołów. Każda grupa otrzymuje kartkę papieru, ołówek, słownik języka polskiego lub encyklopedię. Zespoły wybierają ze *Słowniczkę* sześć rzeczowników. Sprawdzają ich znaczenie w słowniku języka polskiego lub innej przygotowanej do tego celu pozycji książkowej i zaznaczają małymi karteczkami wyszukane słowa. Następnie dwie drużyny siadają naprzeciwko siebie. Jedna odczytuje tylko definicję słowa. Zadaniem drugiej drużyny jest odgadnięcie, jakie to słowo, i poprawne zapisanie go na kartce.

Zabawa kończy się, kiedy obie drużyny odczytały definicje wszystkich słów. Wygrywa drużyna, która poprawnie odgadła i zapisała większą liczbę wyrazów.

SŁOWNIKOWA HISTORIA (podręcznik, s. 62–63)

Uczniowie pracują w pięcioosobowych zespołach. Każda z grup wybiera ze *Słowniczkę* dwa rzeczowniki, przymiotnik, czasownik, wyraz będący nazwą geograficzną (miejscowość, państwo, kraina) i jedno przypadkowo wybrane słowo. Dodatkowy wyraz uczniowie zapisują na karteczce i umieszczają w pudełku przygotowanym przez nauczyciela. Zespoły obmyślają historię z wykorzystaniem wybranych wyrazów. Jedna osoba z każdego zespołu losuje z pudełka dodatkowe słowo, które umieszcza w scenariuszu. Uczniowie przygotowują także rekwizyt do przedstawienia. Do jego wykonania potrzebują: kolorowej bibuły, taśmy klejącej, worków na śmieci, zszywacza, folii aluminiowej i papieru do pieczenia.

Zespoły przedstawiają swoje scenki. Pozostałe grupy mogą zgadywać kluczowe słowa użyte w przedstawieniu i zapisać je na kartce.

RYMY (podręcznik, s. 62–63)

Uczniowie pracują w zespołach z poprzedniego zadania. Każda z grup wybiera osiem wyrazów ze *Słowniczkę* i układa do nich rymy. Rymujące się wyrazy uczniowie zapisują do zeszytu. Chętne osoby prezentują przygotowane rymy.

SYLABOWA HISTORIA (podręcznik, s. 62–63)

Uczniowie pracują w grupach. Każda wybiera ze *Słowniczkę* pięć wyrazów i zapisuje je na kartce. Następnie zespół dzie-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 3. Część 3B, s. 62–63.

KARTA PRACY:

karta pracy nr 60

LITERATURA:

Drabik L., Kubiak-Sokół A., Sobol E., (2016), *Słownik języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

BIBLIOGRAFIA

Amann G., (1994), *Ssaki i zwierzęta zmiennocieplne. Atlas*, Warszawa: Wydawnictwo Multico.

Atlas ilustrowany. Świat przyrody, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Nowa Era.

Beaumont E., Simon P., (2012), *Świat w obrazkach. Ludzkie ciało*, Warszawa: Firma Księgarska Olesiejuk.

Bouchner M., (1992), *Śladami zwierząt. Przewodnik*, Warszawa: Wydawnictwo Multico.

Był sobie kosmos, (1982), odc. 13: *W krainie Inków*, reż. Barillé A., Francja.

Było sobie życie, (1987), odc. 5: *Krew*, reż. Barillé A., Francja.

Ciało, (2006), Warszawa: Wydawnictwo Larousse.

Claybourne A., (2009), *Ludzkie ciało. Aktywna nauka*, Warszawa: Wydawnictwo Wilga.

Drabik L., Kubiak-Sokół A., Sobol E., (2016), *Słownik języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Harris S., Hawkins E., (2012), *Ciało człowieka. Trójwymiarowa podróż po ludzkim organizmie*, Warszawa: Wydawnictwo Debit.

Knight L., (2008), *Ściegi krawieckie. Ilustrowany przewodnik po technikach szycia i tkaninach*, Warszawa: Wydawnictwo Muza.

Kosiarek T., Fechner-Sędzicka I., Ochmańska B., (2012), *Jak rozwijać zdolności i indywidualizować pracę na lekcji? Poradnik dla nauczycieli klas I-III*, Warszawa: Didasko.

Matoga K., (2016), *Koty*, Warszawa: SBM Renata Gmitrzak.

Prewęcka K., (2015), *Kim będę...*, Warszawa: Wydawnictwo Wilga.

Quartermain D., (2006), *Szyjemy zabawki i przytulanki*, Warszawa: Klub dla Ciebie.

Serafiński W., (1995), *Ssaki Polski. Atlas*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

Ssaki. Ilustrowana encyklopedia, (2016), Warszawa: Wydawnictwo Arti.

Ssaki. Poznaj zagadki i tajemnice świata zwierząt, (2012), Warszawa: Damidos.

Stec J., (1996), *Zagadki dla najmłodszych*, Kielce: Kielecka Oficyna Wydawnicza PW MAC SA.

Szmidt K.J., Bonar J., (2000), *Żywioły. Lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym, Książka dla nauczyciela*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

Tittenbrun-Jazienicka B., (2012), *Koty rasowe*, Warszawa: SBM Renata Gmitrzak.

PUBLIKACJE I APLIKACJE INTERNETOWE

Bril P., *A Wooded Landscape With A Bridge And Sportsmen At The Edge Of The River*, zob. <https://www.wikiart.org/en/paul-bril/a-wooded-landscape-with-a-bridge-and-sportsmen-at-the-edge-of-the-river-1590> (dostęp 11.11.2016).

Dali S., *The Broken Bridge And The Dream*, zob. <https://www.wikiart.org/en/salvador-dali/the-broken-bridge-and-the-dream> (dostęp 11.11.2016).

- Ekster A., *Bridge. Sevres*, zob. <https://www.wikiart.org/en/aleksandra-ekster/bridge-sevres-1912> (dostęp 11.11.2016).
- Ge N., *Bridge in Viko*, zob. <https://www.wikiart.org/en/nikolai-ge/bridge-in-viko> (dostęp 11.11.2016).
- Festisite – generator do tworzenia węży wyrazowych, zob. <https://www.festisite.com/text-layout/spiral/> (dostęp 11.11.2016).
- Peruwiański taniec narodowy Marinera, zob. <https://www.youtube.com/watch?v=kMqP0gL5-YA> (dostęp 12.11.2016).
- Siedem cudów świata*, zob. <https://www.youtube.com/watch?v=ZnKb7HLUqeI> (dostęp 11.11.2016).
- Steer P.W., *The Bridge*, zob. <https://www.wikiart.org/en/philip-wilson-steer/the-bridge> (dostęp 11.11.2016).
- Tacoma Narrow bridge*, zob. <https://www.youtube.com/watch?v=j-zczlXSxw> (dostęp 11.11.2016).
- Wrocławski Ogród Botaniczny, zob. <http://www.ogrodbotaniczny.wroclaw.pl/autoinstalator/joomla1/index.php/wydania-archiwalne.html> (dostęp 12.11.2016).
- Zygotebody – aplikacja prezentująca budowę ludzkiego organizmu, zob. <https://zygotebody.com/> (dostęp 12.11.2016).